

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Schengenský prostor – současný vývoj v oblasti migrace
Schengen Area – Current Development in the Field of Migration

Student: Aneta Mynáříková
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.

Ostrava 2015

Zadání bakalářské práce

Student:

Aneta Mynářiková

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6210R004 Eurospráva

Téma:

Schengenský prostor - současný vývoj v oblasti migrace
Schengen Area - Current Development in the Field of Migration

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Schengenský prostor - vznik a vývoj
  3. Pohyb osob v rámci schengenského prostoru
  4. Schengenský prostor - aktuální problematika nelegálních migračních toků
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

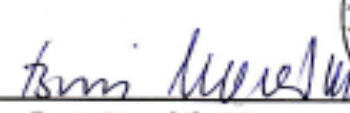
- FUNTA, R., Š. NEBESKÝ a F. JURIS. *Právo Evropské unie*. Brno: Tribun EU, 2014. ISBN 978-80-263-0565-1.
- HRABÁLEK, Martin. *Ochrana hranic EU a role agentury FRONTEX v ní*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2012. ISBN 978-802-1059-887.
- PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing, 2013. ISBN 978-80-7418-161-0.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

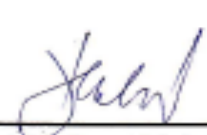
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení o samostatném vypracování bakalářské práce

„Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 a 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.“

V Ostravě dne 13. července 2015

Aneta Mynářiková

Aneta Mynářiková

Poděkování

Děkuji tímto svému vedoucímu bakalářské práce, panu Ing. Radomíru Kaňovi, Ph.D., za jeho trpělivost, podporu, odborné vedení a připomínky, které mi pomohly k vypracování této bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod	5
2	Schengenský prostor – vznik a vývoj	7
2.1	Počátky spolupráce – oblast vnitřních věcí, justice a policie	7
2.1.1	První linie v rámci vývoje spolupráce v oblasti vnitra, justice a policie – platforma TREVI	7
2.2	Druhá linie v rámci spolupráce v oblasti vnitra, justice a policie - Schengenské dohody	11
2.2.1	První Schengenská dohoda (Schengen I)	11
2.2.2	Schengenská prováděcí úmluva (Schengen II)	14
2.2.3	Schengenské dohody a jejich vztah v rámci Maastrichtské smlouvy	16
2.3	Schengenský informační systém (I, II)	17
2.4	Amsterodamská smlouva a začlenění schengenské spolupráce	18
2.4.1	Protokol o začlenění schengenského <i>acquis</i> do rámce EU (ES)	18
2.4.2	Postavení Dánska, Velké Británie, Irska a přidružených států v rámci Amsterodamské smlouvy a schengenského <i>acquis</i>	20
2.4.3	Schengenský hraniční kodex	21
2.5	Schengenský prostor – původní členská základna a proces rozšíření	23
3	Pohyb osob v rámci Schengenského prostoru	26
3.1	Volný pohyb osob	26
3.1.1	Volný pohyb pracovníků a podnikajících osob – svoboda usazování	27
3.2	Nelegální pohyb osob – vymezení pojmu migrace, nelegální migrace	31
3.3	Agentura FRONTEX a její podstatná úloha v rámci ochrany hranic	33
3.2.1	Vznik, charakteristika a působnost agentury FRONTEX	34
3.3	Česká Republika v rámci schengenské spolupráce	42
3.3.1	Přístupování v záležitostech vnitra a justice	43
4	Schengenský prostor - aktuální problematika nelegálních migračních toků	45
4.1	Rozsah nelegální migrace v rámci EU – nelegální přecházení hranic	45
4.1.1	Nelegální přechody přes pozemní hranice	46
4.1.2	Nelegální přechody v rámci námořních (mořských) hranic	48
4.2	Nelegální pobyt v rámci EU	50
4.2.1	Odepření vstupu	53
4.2.2	Osoby napomáhající k nelegální migraci	54
4.3	Trasy nelegální migrace	55

4.4	Nelegální migrace v rámci České Republiky	62
4.4.1	Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici	63
4.4.2	Nelegální pobyt	64
4.4.3	Aktuální vývoj nelegální migrace v České republice.....	66
4.5.4	Použití neregulérních cestovních dokladů	66
4.5.5	Osoby napomáhající k nelegální migraci	68
5	Závěr	70
	Seznam použité literatury.....	73
	Seznam zkratk	80
	Seznam grafů, obrázků a tabulek	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Svoboda volného pohybu osob byla prvotně deklarována Evropským hospodářským společenstvím na konci padesátých let v rámci Římských smluv. Tenkrát se však tato svoboda vztahovala pouze na ekonomický činné osoby. Tento krok lze považovat za prvotní myšlenku, která směřovala k vytvoření Evropy bez hranic. Na výše zmíněný záměr zareagovalo pět států – Belgie, Francie Lucembursko, Německo a Nizozemsko. V rámci iniciativy těchto zemí byla roku 1985 podepsána první Schengenská dohoda. Tehdy si nikdo nedokázal představit, jak velký dopad bude tato dohoda mít, a že bude pro drtivou většinu Evropanů představovat jeden z největších výdobytků Evropské unie. Záměr signatářských států první Schengenské dohody tkvěl v principu volného přecházení osob přes hranice svého států bez jakéhokoliv omezení, odstranění kontrol na společných hranicích a zároveň posílení kontrol na hranicích vnějších. K provedení Schengenské dohody byla roku 1990 podepsána Schengenská prováděcí úmluva. Těmito právními akty byl položen základ pro mezivládní spolupráci v rámci odstraňování kontrol na společných hranicích států Evropské unie. Celý proces byl dovršen roku 1995 prvním odstraněním hraničních kontrol. Již dvacet let tak zažívá Evropa období volného pohybu bez kontrol na hranicích. V současnosti tvoří Schengenský prostor 26 evropských zemí.

Evropané každý rok uskuteční miliardy cest přes vnitřní hranice, a to aniž by museli zastavit svá vozidla nebo byli podrobeni celní kontrole na letištích, lze tedy říci, že zrušení fyzických hranic znamená obrovský ekonomický přínos, na druhou stranu však přináší i značná negativa v podobě nelegální migrace. Evropa v posledních letech čelí bezprecedentním počtům uprchlíků. Údaje o počtu nelegálních migrantů jsou za poslední dva roky alarmující. Situace se ani v průběhu prvního pololetí roku 2015 neuklidnila.

Cílem této bakalářské práce je, na základě analýzy za sledované období, charakterizovat a zhodnotit nelegální migrační toky probíhající ze třetích zemí do Evropské unie a do České republiky.

Bakalářská práce je, kromě úvodu a závěru, strukturována do tří hlavních kapitol. První kapitola bude zaměřena na vznik a vývoj Schengenského prostoru. Úvodní část této kapitoly se bude zabývat vývojem realizace Schengenských dohod a vytvořením Schengenského informačního systému. V závěru této kapitoly bude popsána původní členská základna Schengenu současně s následnými dalšími rozšířeními o nové členské státy.

V úvodu druhé kapitoly bude vymezen volný pohyb osob v rámci Schengenu. Následně pak bude shrnuta problematika teoretických definic, pojetí pojmu nelegální migrace a příčin vedoucích k jejímu vzniku. Dále bude charakterizována agentura FRONTEX. V samotném závěru této kapitoly bude uveden proces přistoupení České republiky do Schengenského prostoru.

Třetí kapitola bude ve své první části rozebírat problematiku nelegálních migračních toků v rámci Evropské unie, ty budou determinovány na základě členění, koncipovaného agenturou FRONTEX - na nelegální přechody přes pozemní hranice a mořské hranice. Nelegální migrace bude analyzována rovněž z hlediska nelegálního pobytu, odepřených vstupů, osob napomáhajících k nelegální migraci a základních tras používaných nelegálními migranty. Podstatou druhé části závěrečné kapitoly bude zmapování situace nelegálních migračních toků v rámci České republiky.

Teoretická část bakalářské práce je založena především na využití deskriptivní metody, v praktické části jsou pak použity metody analýzy a komparace.

2 Schengenský prostor – vznik a vývoj

Jak uvádí Hrabálek (2012) na začátku je zcela nezbytné si uvědomit, že počátky schengenské spolupráce byly zahájeny ještě před přijetím Jednotného evropského aktu v roce 1986, jehož primárním a hlavním cílem bylo vytvoření společného evropského vnitřního trhu. Tento cíl měl být naplněn do roku 1992 a jeho hlavním přínosem mělo být zajištění **volného pohybu osob v rámci EU**.

2.1 Počátky spolupráce – oblast vnitřních věcí, justice a policie

Zakládající smlouvy, ať už se jedná o spolupráci v oblasti policie, justice nebo vnitřních věcí, se těchto problematik přímo nedotýkají. Tyto oblasti jsou přeneseně ošetřeny prostřednictvím ustanovení, jejichž náplní je problematika volného pohybu osob, kapitálu, zboží a služeb. Členské země si zachovaly své pravomoci, v rámci kterých jim společný trh dovozoval omezení v dovozu, vývozu a tranzitu takového zboží, které by tyto země ohrožovalo jak po stránce „veřejné mravnosti, veřejné bezpečnosti tak po stránce veřejného pořádku“ (čl. 36 Smlouva o EHS). Se vstupem osob a jejich tranzitem se pojilo obdobné omezení (čl. 48 Smlouvy o EHS).

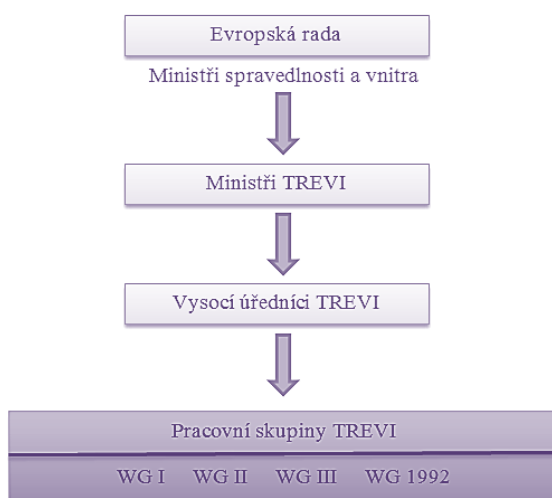
Zahájení spolupráce v oblastech vnitřních věcí, justice a policie se datuje k **období sedmdesátých let**. Tuto spolupráci lze považovat jako reakci na tehdejší vlnu teroristických útoků v Evropě. O otázkách posílení práv občanů Společenství a větší spolupráci mezi členskými státy v oblasti vnitra bylo diskutováno v rámci konceptu politické unie na zasedání Evropské rady. Toto zasedání probíhalo ve dnech 9. - 10. prosince 1974 v Paříži. K projednání řady konkrétních návrhů úmluv vedoucích k intenzivnější spolupráci v této oblasti, ale „pouze“ v rovině mezinárodního práva veřejného, přistoupily členské státy o rok později. Ve dnech **1. – 2. prosince roku 1975** na římském summitu Evropské rady proběhla institucionalizace spolupráce v sektoru justice a vnitra. Na tomto summitu bylo rozhodnuto o vytvoření **mezivládního fóra**, jehož hlavním cílem měl být boj s terorismem. Fórum mělo být složeno z ministrů vnitra a spravedlnosti členských zemí ES. **Tento krok můžeme považovat jako jednu ze dvou základních linií, které byly identifikovány pro vývoj spolupráce v oblasti vnitra, justice a policie.**

2.1.1 První linie v rámci vývoje spolupráce v oblasti vnitra, justice a policie – platforma TREVI

Součástí první linie bylo tedy zahájení *TREVI*, které proběhlo v roce **1976**. Jednalo se o **mezivládní aktivitu Společenství**. Zkratka *TREVI* představovala aktivity pracovních

skupin (Terrorisme, Radicalisme, Extremisme, Violence Internationale). Cíle TREVI byly definovány 29. června 1976. Jednalo se především o vytvoření podmínek pro společný výcvik a spolupráci nad výzbrojí a technologiemi nutnými v boji proti terorismu, posílení komunikace mezi jednotlivými policejními a vyšetřujícími složkami v členských zemích ve prospěch společné strategie boje proti terorismu a zajištění výměny odborníků (Fiala, Pitrová, 2009). TREVI fungovala na základě **třístupňové organizační struktury**, kde první úroveň patřila ministrům, druhá úroveň vyšším důstojníkům, a úroveň třetí zastupovaly pracovní skupiny.

Obr. 2.1 Mezivládní uspořádání TREVI - schéma

Zdroj: Druláková, 2011; vlastní zpracování.

a) Pracovní skupiny v rámci mezivládní spolupráce TREVI

Celkem tři pracovní skupiny se staraly o praktickou činnost a naplnění hlavních výše uvedených cílů, přičemž každá z těchto skupin měla specifickou náplň:

1. první vytvořenou skupinou nesoucí odpovědnost za bezpečnost jako celek, informační bezpečnost a boj proti terorismu byla skupina (*WG1*) vytvořená v roce 1977;
2. ve stejném roce došlo k vytvoření druhé skupiny (*WG2*) jejíž hlavní náplní byla odpovědnost za policejní taktiku, organizaci a technické vybavení. Po osmi letech došlo k rozšíření jejich kompetencí o věci veřejné;
3. boj s organizovaným zločinem si vzala na odpovědnost třetí skupina, které vznikla v 80. letech 20. století. Jednalo se o skupinu (*WG3*). Měla se zabývat především oblastmi obchodování s drogami, se zbraněmi a jinými nelegálními aktivitami.

Pro TREVI byl na Haagském summitu roku 1986 ustaven systém tzv. trojky. Tento systém byl založen na spolupráci předsedů minulého, současného a budoucího půlročního období (rotace, která zde probíhala, se shodovala s předsednictvím Evropské rady). O tři roky později se tomuto systému předsednictví dostalo reformy v podobě tzv. pětky – obdoba předchozí verze (Druláková, 2011).

Zásadní změnou z hlediska své vnitřní struktury prošlo TREVI roku 1988, kde ve dnech 2. – 3. prosince na zasedání Evropské rady na Rhodu byla pozornost věnována především dokončování společného trhu a s ním spojené agendě vnitřních věcí vyplývajících ze situace po vstupu JEA v platnost roku 1987. Dosavadní členění aktivity TREVI bylo rozšířeno o další skupinu s názvem *TREVI 1992* (Fiala, Pitrová, 2009).

Skupina, jejímž záměrem bylo se zaměřit na zkoumání efektů vyplývajících z realizace Jednotného evropského aktu, již pod výše zmíněným názvem tzv. TREVI 1992. Její působení nemělo dlouhého trvání, jelikož vnitřní trh byl v roce 1993 zaveden a náplň činnosti této skupiny tím byla vyčerpána. Ke zrušení došlo v roce 1993. Zbývajících kompetencí se ujala skupina WG3.

b) Dokument z Palmy

Zasedání Evropské rady na Rhodu, které proběhlo roku 1988, sebou nepřineslo pouze rozšíření dosavadní aktivity TREVI o další skupinu TREVI 1992, ale také bylo přijato rozhodnutí o založení tzv. **skupiny koordinátorů**. Tato skupina se skládala ze zástupců z každého členského státu. Vypracování souboru opatření v oblasti vnitra a soudní spolupráce, jež byl brán za jakousi „kompenzaci“ zvýšených rizik pro uvolnění vnitřních hranic ve Společenství, byl hlavním cílem této skupiny. Pod vedením ministrů vnitra byla skupina koordinátorů pověřena vytvořením „průvodce nutných kompenzačních opatření“ na vnitřních hranicích. Jednalo se o seznam, jež nesl název *Pracovní program akcí na dokončení vnitřního trhu*. Tento seznam je spíše znám pod svým neoficiálním názvem *Dokument z palmy*. K jeho projednávání došlo na zasedání Evropské rady v Madridu ve dnech 26. - 27. června 1989. Přestože Dokument z Palmy byl v osmdesátých letech považován v politických kruzích za klíčový, ne každý tento názor sdílel (Fiala, Pitrová, 2009).

Je patrné, že existence TREVI měla pro budoucí vývoj v rámci ES značný význam, avšak se také prokázalo, že převažovaly zájmy domácí nad zájmy Společenství, na druhé straně byla zjevná vůle ke spolupráci v záležitostech, které byly vnitřními záležitostmi členských států. Činnost TREVI byla začleněna do Hlavy VI. Smlouvy v podobě tzv. třetího pilíře Maastrichtské smlouvy a to ke dni vstupu Smlouvy o EU v platnost - 1. 11. 1993 (Druláková, 2011).

c) Výsledek skupiny TREVI – Dublinská konvence

K nejvýznamnějším výsledkům působení skupiny TREVI patří *Dublinská konvence*¹. Byla podepsána **15. června 1990** mezi dvanácti členskými státy ES, v platnost však vstoupila po obtížné ratifikaci až o 7 let později a to 1. září. Jedná se o výsledek Ad hoc skupiny pro imigraci, která byla zřízená v roce 1986. Za hlavní úkol si tato úmluva kladla vyřešit nejasnou a mnohdy komplikovanou otázku postupu při žádosti o azyl. Situace, ve které si členské země předávaly žadatele o azyl mezi sebou a ponechávaly ho tak v poměrně dlouhé nejistotě ohledně výsledku jeho žádosti, měla být touto úmluvou odstraněna. V první řadě byly definovány pojmy, které obsahoval čl. 1 Dublinské konvence, jako cizinec, žádost o azyl, žadatel o azyl, povolení k pobytu, vstupní a tranzitní vízum, posouzení žádosti. Pouze jedním státem, který se určí podle předem stanovených kritérií, bude žádost o azyl (podaná ve kterékoli členské zemi ES) posuzována. Nicméně čl. 3 Dublinské konvence definuje, že právo posoudit předkládanou žádost o azyl (se souhlasem žadatele), která podle stanovených kritérií příslušela jinému státu, úmluva neodebrala. Na základě požadavku žadatele úmluva také státům umožňovala obdobně převzít posuzování žádosti např. z humanitárních důvodů. – čl. 9 Dublinské konvence. Jednotlivým zemím bylo touto úmluvou zrušeno právo odeslat žadatele o azyl do třetí země.

I když počátky první spolupráce, jak již bylo na začátku zmíněno, sahaly již do období před přijetím *Jednotného evropského aktu*, je zcela nezbytné zmínit, že jeho podíl na nutnosti řešit otázky justice a vnitra společnými silami na území ES byl beze sporu nejvýraznější. JEA zavedl **volný pohyb osob**, zboží a kapitálu. Podstatným bodem bylo **zrušení hraničních kontrol osob**, který stanovuje článek 8a *Smlouvy o EHS* (čl. 13 JEA): „*Společenství přijímá opatření s cílem postupně vytvářet vnitřní trh během období končícího 31. prosince 1992, v souladu s ustanoveními tohoto článku a článku 8D, 8C, 28, 57(2), 59, 70(1), 83, 99, 100 A, a 100 B bez újmy ostatním ustanovením této smlouvy. Vnitřní trh zahrne oblast bez vnitřních hranic, v níž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanoveními této smlouvy*“ (Druláková, 2011, s. 177). Pro svoji citlivost nebyly zařazeny např. imigrační politika a policejní spolupráce – v této době se o nich na této úrovni neuvažovalo.

Zrušení hraničních kontrol s sebou přináší jak pozitiva v podobě úspor nákladů v souvislosti s odstraněním hraničních kontrol uvnitř ES, tak i negativní přísun aktivit jakožto volný pohyb zločinců, nebo volné operace zločineckých organizací, přesuny špinavých peněz a řadu dalších nelegálních aktivit. Tyto aktivity byly podmětem ke vzniku transnacionální

---

¹ Oficiální název – Dublinská konvence týkající se určení státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl podané z členských států Evropských společenství.

spolupráce v oblastech udělování azylu, víz, identifikačních průkazů, justiční a celní spolupráce, imigrační a azylové politiky, spolupráce v boji proti korupci a v boji s mezinárodním organizovaným zločinem (Druláková, 2011).

2.2 Druhá linie v rámci spolupráce v oblasti vnitra, justice a policie - Schengenské dohody

Druhou základní linií (jež je pro problematiku výkladu v rámci této práce stěžejní), která byla identifikována pro vývoj spolupráce v oblasti vnitra, justice a policie představovala aktivita původně úzké skupiny zemí. Zejména pokrok v oblasti volného pohybu ke konkrétním opatřením byl prioritou těchto států a v tomto směru se rozhodly podepsat **sérii dohod stojících mimo rámec ES**. Jednalo se o tzv. *Schengenské dohody*. Je nutné podotknout, že rozvoj výše zmíněné první linie týkající se mezivládní aktivity TREVI a druhé linie patřící dohodám, jež měly za cíl vytvořit prostor bez vnitřních hranic, probíhal souběžně (Fiala, Pitrová, 2009).

Za počátek schengenské spolupráce lze považovat tzv. *Saarbrückenskou dohodu*, která byla sjednána v roce **1984**. Uzavřely ji dva státy, a to **Spolková republika Německo** a **Francie**, jako důsledek stávkové pohotovosti evropských dopravců. Tito dopravci stávkovali kvůli velkému zdržení na hranicích obou států. Základním předpokladem této smlouvy bylo zrušení kontrol v rámci společných hranic a rovněž uplatnění principu volného pohybu zboží a osob. Je třeba zdůraznit, že tato dohoda nepředstavovala právně závazný akt, byla pouze politickou vůlí obou aktérů řešit jeden konkrétní společný problém (Euroskop, 2015).

2.2.1 První Schengenská dohoda (Schengen I)

Snaha vedoucí k urychlení kontroly na společných hranicích byla podmínkou i při vzniku první *Schengenské dohody*. Ta představovala těsnější spolupráci mezi některými členskými státy Společenství. Jednalo se o **Německo, Francii, Belgie, Nizozemsko** a **Lucembursko**. Tyto státy si byly velmi blízké jak z ekonomického, tak kulturního hlediska a vzhledem k tomu, že mezi nimi docházelo k poměrně vysoce frekventovanému pochybu na vzájemných hranicích, bylo usnadnění přechodu mezi výše uvedenými státy považováno za prioritu, která by se měla řešit ve prospěch zvýšení komfortu občanů.

Jak vnitřní vývoj ve Společenství, jako například volný pohyb osob, tak i vnější vlivy, mezi které můžeme zařadit světovou migraci, byly rozhodujícími faktory pro vytvoření Schengenského prostoru. Benelux, Francie a Německo zareagoval na rostoucí intenzitu podnětů zevnitř i vně ve formě dohody, která stála mimo rámec ES, ale s její tolerancí. Podle

místa podpisu tuto dohodu známe pod jejím neoficiálním názvem jako *Schengenskou dohodu*², která byla podepsána dne **14. 6. 1985** v hraničním městě **Schengen**.

Obr. 2.2 Umístění města Schengen

Zdroj: Mapy Google, 2015; vlastní zpracování.

Tato dohoda byla reakcí na mnoho podmětů, které můžeme rozdělit na **vnější** a **vnitřní**. Vnější podmínky byly jednak celosvětové a také spočívaly ve vývoji samotného Společenství:

- Jak v Evropě, tak celosvětově můžeme pozorovat v tomto období narůstající migrační pohyby. Příčiny vedoucí k intenzivnější migraci jsou jak politické tak ekonomické;
- Nejvýznamnějším vnějším impulsem pro navázání spolupráce však bylo přijetí *Jednotného evropského aktu (1987)*, respektive jednání o jeho obsahu neboť jednání o JEA a Schengenské dohodě probíhala téměř paralelně. Prvotní a dosti nespecifikovaná jednání o bližší neurčené formě spolupráce v některých oblastech volného pohybu osob, jak již je zmíněno bezprostředně v úvodu této kapitoly, však časově přecházela jednání o Jednotném evropském aktu. První schůzky proběhly již v roce 1977, přičemž k prvnímu textu Schengenské dohody se státy dopracovaly až o osm let později. Jelikož JEA deklaroval volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a především osob, byla nutnost zahájit spolupráci mezi členskými státy, aby oblasti vytyčené v JEA byly snadněji realizovány. K volnému pohybu osob se pojily aktivity jako vstup, pohyb a usídlování ze třetích zemí a mimo jiné např. boj s terorismem a jiné nelegální aktivity, jejichž otázky bylo také nutno řešit.

² Oficiálně se tento dokument jmenuje Dohoda mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstranění kontrol na společných hranicích.

Co se týče vnitřních podmětů, ty souvisely hlavně se spoluprací pěti sousedních států ES. Na začátku se do projektu, jehož cílem bylo usnadnění kontrol na společných hranicích, zapojily pouze výše zmíněné státy, které měly nejenom silné politické, ale i ekonomické a kulturní vazby. Spojitost těchto pěti států se mimo jiné odrážela i na intenzivním využívání vzájemných hraničních přechodů.

Bilaterální smlouvy předcházely přijetí systémového opatření v oblasti hraničních kontrol. Jednou z nich byla i výše zmíněná Saarbrückenská dohoda z roku 1984. Patřila zde i *Smlouva o extradici a vzájemné asistenci v trestních záležitostech*, kterou podepsaly státy Beneluxu v roce **1962** nebo *Pařížská konvence o policejní spolupráci na francouzsko-německých hranicích* podepsána v roce **1977** mezi Francií a Německem. Po dřívějších zkušenostech, jak v rámci bilaterální, tak v rámci multilaterální spolupráce, později pět členských států uzavřelo již zmíněnou Schengenskou dohodu.

Dohoda vznikla **mimo politický a právní rámec Společenství**. Oficiální název této dohody vypovídá o tom, že prioritním a nejdůležitějším cílem bylo **odstranění kontrol na společných hranicích signatářských států**. Jejím účelem bylo usnadnit vytvoření skutečné zóny volného pohybu, tento krok však sebou měl záhy přinést oslabení bezpečnosti v rámci utvářejícího se Schengenského prostoru. Vzápětí měla být tato bezpečnost posílena prostřednictvím odpovídajících mechanismů. Svým rozsahem Schengenská dohoda není příliš rozsáhlá, obsahuje pouhých **33 článků**. Dohoda nebyla ratifikována. Signatářské státy se obávaly, že pokud by nastal negativní vývoj spojený s ratifikací, celý proces by se tím mohl zastavit. Den po podpisu vstoupila Schengenská dohoda v platnost a to **15. 6. 1985**. Opatření obsažená v Schengenské dohodě měla vstoupit v platnost od **1. 7. 1985**, pokud by dřívější termín nebyl možný, do **1. 1. 1986**. V případě dlouhodobých opatření potom nejpozději do **1. 1. 1990** (Druláková, 2011).

K zajištění volného pohybu mezi signatářskými státy definovala Schengenská dohoda řadu opatření, která byla rozdělena na dvě kategorie. Jednalo se o **krátkodobá a dlouhodobá opatření**:

- **Krátkodobá opatření** – (do roku 1986), např. kontroly u soukromých vozidel občanů členských států EU, které byly prováděny na společných hraničních přechodech, měly být značně zjednodušeny. Vozidla nepodléhaly běžným celním kontrolám a zároveň projížděla přes hranice pouze s omezenou rychlostí. Mezi krátkodobá opatření patřilo dále zjednodušení a zrychlení kontrol i u nákladních vozidel, nebo harmonizace vízové politiky. Prioritou bylo rovněž zavedení společných kontrol u sousedních států. Patřila zde i

spolupráce v oblasti boje proti trestné činnosti a v neposlední řadě celkové uvolnění pohybu občanů smluvních stran žijících poblíž státních hranic přes společné hranice mimo hraniční přechody při dodržení devizových předpisů;

- **Dlouhodobá opatření** vycházela z opatření krátkodobých a ty pak dále rozvíjela. Klíčovým dlouhodobým opatřením bylo především definitivní zrušení kontrol osob na společných hranicích a posílení kontrol včetně legislativních úprav na vnějších hranicích smluvních států. Součástí dlouhodobých opatření bylo rovněž vytvoření policejní spolupráce a spolupráce v oblasti trestního práva, sjednocení politiky týkající se cestovních dokladů a také sjednocení politiky vízové (epravo, 2002).

Bezprostředně po podpisu Schengenské dohody v červnu 1985 započaly práce na vytvoření jakési **doprovodné smlouvy**, jejímž obsahem byla nejenom konkrétní opatření, ale i cesty k jejich dosažení. Tento krok byl naprosto žádoucí, jelikož už v době podpisu Schengenské dohody bylo zřejmé, že obecné prohlášení a obecně stanovené cíle, které dohoda obsahovala, nezaručují jejich efektivní naplnění v praxi. Dalším žádoucím krokem bylo zakotvit vytvořený Schengenská prostor bez vnitřních hranic do systému ES.

Schengenské dohody patřily k mezinárodním smlouvám veřejným uzavřeného typu, to znamená, že nevyužívaly právního rámce Společenství, ale obecných zásad mezinárodního práva veřejného. Mohly k nim postupně přistupovat i další státy Společenství, což bylo jistou výhodou, neboť se poměrně brzy začaly rýsovat mnohem rozsáhlejší hranice tohoto prostoru díky přicházejícím signálům od některých členských států (Druláková, 2011).

2.2.2 Schengenská prováděcí úmluva (Schengen II)

O pět let později došlo k realizaci základní Schengenské dohody z roku 1985 *Schengenskou prováděcí úmluvou*³ a následnými právními akty za předpokladu, že účinná realizace Schengenu očekává nezbytnou harmonizaci právních řádů všech účastníků se států včetně zavedení jednotných standardů činnosti příslušných výkonných orgánů státní správy.

Schengenská prováděcí úmluva měla několik prioritních cílů a to především zrušit kontroly na vnitřních hranicích a to jak u zboží, tak i u osob. Tento krok se měl týkat letišť i přístavů. V důsledku zrušení kontroly na vnitřních hranicích bylo nezbytné posílit kontrolu na vnějších hranicích. Důraz se kladl také na zlepšení organizace a zvýšení účinnosti spolupráce mezi národními systémy soudními (justičními), policejními, celními a dalšími správními

³ „Oficiálním názvem je Úmluva podepsaná dne 19. června 1990 v Schengenu mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Francouzskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím k provedení dohody podepsané dne 14. června 1985 o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích“ (Fiala, Pitrová, 2009, s. 660).

orgány. Cílem bylo také zřídit *Schengenský informační systém (SIS)*, který měl sloužit jako pátrací a informační systém na pomoc při potírání kriminality. Podrobněji o SIS viz kap. 2.3. Záměrem byla i harmonizace oblastí vízové a azylové politiky, soudní spolupráce v trestních věcech a problematiky zbraní a střeliv (Pikna, 2012).

Svou strukturou je Schengenská prováděcí úmluva rozdělena do **osmi hlav**. Detailní charakteristika jednotlivých hlav je uvedena v rámci **Přílohy č. 1**. Kromě osmi hlav obsahuje úmluva také *Závěrečný akt, Zápis, Společné prohlášení ministrů a státních tajemníků a Prohlášení ministrů státních tajemníků*.

Členské státy spolu úzce spolupracují. Charakter jejich spolupráce má různé formy, jedná se například o výměnu informací, zajišťování společného výcviku a školení hraničních personálu, kompatibilnost technického vybavení atd. Výměna styčných důstojníků byla také součástí této spolupráce.

Řada rozhodnutí k jednotlivým ustanovením Schengenské prováděcí úmluvy tvořící součást *acquis* Schengenu byla přijata původním **Výkonným výborem** Schengenu. Ten mimo jiné rozhodl i o třech důležitých dokumentech. Jednalo se o *Společnou příručku pro kontrolu na vnějších hranicích, Společnou konzulární instrukci o vízech a o příručce SIRENE*⁴ - viz kap. 2.3 (Pikna, 2012).

Předností úmluvy byla její otevřenost i dalším členským státům ES. Stejně jako Schengenská úmluva i úmluva o přistoupení podléhá ratifikaci.

- **Schengenská prováděcí úmluva – ratifikace a následná implementace**

Negativně se na ratifikaci a implementaci Schengenské prováděcí úmluvy odrazila skutečnost, že Úmluva byla podepsána v období před mezivládní konferencí v roce 1990, tedy v době, kdy probíhal proces sjednocování Německa. Oba procesy se tak značně zkomplikovaly. Také vysoké finanční nároky na realizace spojené s úpravou leteckých terminálů nebo nárůst počtu žádostí o azyl nepříspěly k rychlejšímu a bezproblémovému průběhu obou výše zmíněných procesů. Např. francouzský ústavní soud zkoumal Schengenskou prováděcí úmluvu kvůli otázce narušení suverenity země. Následně však dne 25. 6. 1991 bylo konstatováno, že je s ní v souladu. Otázkou, že by se fakticky mohly zhoršit podmínky pro azylanty ve srovnání s původní Ženevskou konvencí o uprchlících OSN, se zabývalo Nizozemsko. Obtíže byly sledovány v nedostatečné kontrole dat apod. Kritiku si Schengenská prováděcí úmluva vyslechla i ze strany např. Evropského parlamentu, právníků

---

⁴ SIRENE (Supplementary Information Request at the National Entry) je kancelář/centrála, která je určena členským státem Evropské unie jako místo, které je po obsahové stránce odpovědné za národní údaje vkládané do SIS.

nebo zájmových skupin sledujících lidská práva. Např. kontroly na letištích byly některými signatáři ponechány (Fiala, Pitrová, 2009).

Schengenský systém mohl konečně po překonání všech výše uvedených potíží vstoupit v platnost a prokázat opodstatněnost své existence tím, že každý občan Společenství se mohl seznámit s výsledky započaté spolupráce, které byly značně hmatatelné. **Úmluva vstoupila v platnost 26. března 1995.** Celý proces, kdy měla Schengenská prováděcí úmluva vstoupit v platnost, se tak protáhl o celých pět let. Po úspěšné ratifikaci dokonce došlo i k rozšíření okruhu signatářských zemí (Druláková, 2011).

2.2.3 Schengenské dohody a jejich vztah v rámci Maastrichtské smlouvy

Ve stejné době kdy byla podepsána Schengenská prováděcí úmluva, započala jednání o revizi zakládajících smluv v rámci mezivládní konference. Dne **1. 11. 1993** vstoupila v platnost *Smlouva o Evropské unii*, výše zmíněná konference vedla k jejímu přijetí. V tomto průběhu se do Maastrichtské smlouvy a do agendy EU v podobě přijatých směrnic dostala řada schengenských ustanovení.

Mezi Maastrichtskou smlouvou a Schengenskými dohodami je však výrazný rozdíl. Zatímco Schengenské dohody jsou zaměřeny na kontakty horizontální, u Maastrichtské smlouvy se jedná o vertikální kontakty. Maastrichtská smlouva se nezabývá pravidly, která jsou určena pro praktickou a operativní spolupráci mezi úřady vykonávajícími zákony, někdy i na bilaterální úrovni, kdežto Schengen tyto pravidla předkládá (Druláková, 2011, s. 50). O rozdílech je zmínka hlavně v souvislosti s *Hlavou VI.*⁵ v rámci Maastrichtské smlouvy. Je třeba také zmínit, že Schengenské dohody nebyly samozřejmě v roce 1993 formálně součástí Smlouvy o EU. Dalším rozdílem, na pohled nejviditelnějším, mezi Schengenskými dohodami a Hlavou VI. je počet účastníků. Všechny tehdejší členské země podepsaly Hlavu VI. jako součást Smlouvy o EU, kdežto Schengenské dohody byly podepsány pouze skupinou států. I když Schengenské dohody a Hlava VI. čelily rozdílům a formální nezávislosti, vyvíjely se tyto dokumenty do značné míry paralelně. Do budoucna byl předpoklad, že by se Schengenských dohod účastnily všechny členské státy Společenství. Ty státy, které se neúčastnily Schengenského systému s ním vzhledem k podpisu Dublinské úmluvy z roku 1990, která zavazuje všechny členy ES, byly již předem fakticky spojeny. Dalším důležitým

---

⁵ Snaha o rozvoj úzké spolupráce v oblasti justice a vnitra byla v Maastrichtské smlouvě (v rámci SEU) zmíněna již v článku B (čl. B Smlouvy o EU). Následně pak agenda justice a vnitra byla samostatně definována v rámci článku K. 1 – K. 9 v Hlavě VI. Hlava VI. nese název Ustanovení o spolupráci v oblastech justice a vnitřních věcí. V Hlavě VI. byly především definovány oblasti azylové politiky, pravidla překračování vnějších hranic a provádění kontrol na nich, přistěhovalecká politika, boj proti drogové závislosti, boj proti podvodům v mezinárodním měřítku, spolupráce soudů v občanskoprávních a trestněprávních věcech, celní spolupráce. Nejdůležitější oblast však představovala policejní spolupráce za účelem prevence a boje proti terorismu, obchodu s drogami a mezinárodnímu zločinu.

aspektem je ta skutečnost, že Schengenské dohody jsou platné pouze za předpokladu, že jsou v souladu s právem ES (Fiala, Pitrová, 2009).

2.3 Schengenský informační systém (I, II)

Již od vzniku Schengenského prostoru (rok 1995) se používala verze informačního systému, která se nyní pro odlišení označuje jako SIS I. *Schengenský informační systém (SIS I)* představuje bezpečnostní databázový systém zřízen státy schengenské spolupráce. Systém je tvořen vnitrostátní součástí každé ze smluvních stran a technickou podpůrnou jednotkou. Schengenský informační systém slouží k pátrání po osobách, které jsou např. pohřešovány, hledány nebo jsou nežádoucí. Dále slouží k pátrání po věcech, jako jsou vozidla, registrační značky, cestovní a osobní doklady, bankovky, zbraně atd. Rozšířená verze systému SIS I se nazývá *SISone4all*⁶ - *Schengenský informační systém pro všechny*. K této verzi přistoupilo v roce 2007 devět nových členů EU včetně České republiky (Policie ČR, 2015; Pikna, 2012). Tato verze vznikla z důvodu, že původní SIS I byl svou kapacitou pro východní rozšíření nedostačující a rovněž plánovaný systém SIS II se potýkal se značnými technickými problémy a nemohl být tak pro dané východní rozšíření spuštěn (Hrabálek, 2012).

Nařízením EP a Rady (ES) č. 1987/2006 a rozhodnutím Rady č. 2007/533/SVV se zřídil *Schengenský informační systém druhé generace – SIS II*. V důsledku spuštění nové verze systému SIS II skončil provoz první generace. Česká republika se připojila k *SIS II* **9. dubna 2013. Jedná se o technicky vyspělejší systém.** Tento informační systém umožňuje příslušným orgánům členských států EU spolupracovat formou výměny informací za účelem uplatňování ustanovení schengenského *acquis*, které je začleněno do rámce EU. Schengenský informační systém druhé generace můžeme definovat jako databázi o osobách, na které se vztahuje požadavek na jejich zatknutí či odevzdání na základě evropského zatýkacího rozkazu. Obsahem databáze mohou být i nezvěstné osoby nebo státní příslušníci třetích krajín, kterým je nutně odepřen vstup na území Schengenského prostoru atd. Systém nově nabízí funkce jako například využití biometrických prvků (fotografie, otisky prstů). Je rovněž kapacitně přizpůsoben zvýšeným nárokům na své fungování (Funta, Nebeský a Juriš, 2014; Ministerstvo vnitra ČR, 2013).

Součástí původní verze SIS I rovněž tak i současné verze SIS II je *SIRENE* (Supplementary Information Request at the National Entries). Jedná se o **strukturu**

---

⁶ Tento projekt byl schválen roku 2006 Radou pro spravedlnost a vnitřní věci. Jednalo se o dočasné řešení umožňující devíti členským státům EU, které vstoupily do EU v roce 2004, připojení na systém SIS (SIS I +) (Mužáková, Přívratská, 2011).

vytvořenou za účelem výměny doplňujících informací. Povinnost, zřídit národní útvar SIRENE, má každý členský stát EU. Útvar je jediným kontaktním místem pro členské státy EU za účelem výměny doplňujících informací v souvislosti s vkládáním zápisů a s cílem umožnit výkon vhodného opatření v případech, kdy jsou o osobách a věcech vloženy zápisy do SIS II a na základě pozitivní lustrace dojde k jejich nalezení. Je k dispozici 24 hodin, 7 dní v týdnu. Právo na přístup a vyhledávání údajů vložených do SIS II má rovněž *EUROPOL*⁷ i *EUROJUST*⁸ (Funta, Nebeský a Juriš, 2014).

2.4 Amsterodamská smlouva a začlenění schengenské spolupráce

Na základě *Amsterodamské smlouvy*, která byla podepsána **2. října 1997** a vstoupila v platnost **1. května 1999**, bylo odstraněno specifikum, kdy schengenská spolupráce fungovala mimo právní rámec ES. Úroveň spolupráce byla tak posunuta na kvalitativně vyšší úroveň. Díky iniciativě nizozemského ministra pro evropské záležitosti Michiela Patijna se tato otázka dostala na stůl na mezivládní konferenci konané v letech 1996 - 1997 relativně pozdě. Oblast, kterou schengenská spolupráce pokrývala, byla obsahově velmi blízko ke spolupráci v oblasti justice a vnitra, jež byla smlouvami pokryta. Tento důvod byl důležitým aspektem k zařazení schengenské spolupráce do komunitárního rámce.

Mezi Schengenem a spoluprací v otázkách justice a vnitra v rámci EU proces ukončení paralelismu nebyl jednoduchý. Mezi politickou překážku patřil postoj Velké Británie a Irska, které se na schengenské spolupráci nepodílely. Myšlenku zprvu příliš nepodporovaly a stejně negativní postoj zaujmuly i některé další státy. Objevily se překážky časového a právně - technického rázu.

2.4.1 Protokol o začlenění schengenského *acquis* do rámce EU (ES)

Nakonec došlo k převedení Schengenu do rámce EU v Amsterodamské smlouvě. Za tímto krokem stál předpoklad, že se tento úspěch přeje do procesu evropské integrace. Nástroj, který celý tento proces umožnil, byl *Protokol o začlenění schengenského acquis*⁹ do rámce EU (ES). Došlo tak k zařazení schengenské problematiky do agendy EU. Toto převedení se v praxi uskutečnilo na základě *Protokolu* a také *rozhodnutí Rady*¹⁰, kterým bylo určeno tzv. schengenské *acquis*, které mělo být převedeno (Hrabálek, 2012).

⁷ Evropský policejní úřad. Jedná se o agenturu Evropské unie (Policie ČR, 2015).

⁸ Evropská jednotka pro justiční spolupráci. Jedná se o orgán EU, zřízený v roce 2002 na podporu a zdokonalování koordinace při vyšetřování a trestním stíhání mezi příslušnými soudními orgány v členských státech EU, které se zabývají závažným přeshraničním a organizovaným zločinem (europa.eu, 2002).

⁹ Jedná se o soubor platných předpisů a dokumentů přijatých v rámci Schengenu.

¹⁰ Rozhodnutí Rady č. 1999/436/ES – toto rozhodnutí určuje právní základ všech ustanovení nebo rozhodnutí tvořící schengenské *acquis*, v souladu s příslušnými ustanoveními Maastrichtské smlouvy.

Soubor opatření, jež jsou závazná pro všechny signatáře je tvořen *schengenským acquis*:

- Schengenská dohoda z roku 1985,
- Schengenská prováděcí úmluva z roku 1990,
- protokoly a úmluvy o přistoupení,
- rozhodnutí a prohlášení výkonného výboru (Druláková, 2011, s. 51 - 52).

V rámci **Výkonného výboru** je nutné podotknout, že došlo k jeho zrušení a jeho úlohu převzala Rada, přesněji agendu Schengenského sekretariátu převzal generální sekretariát Rady (Pikna, 2012).

Např. **problematika ochrany hranic**, která bude stěžejní pro výklad v rámci třetí kapitoly, byla Amsterodamskou smlouvou zařazena pod *Hlavu IV. Smlouvy o založení ES s názvem Vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob*. Zmíněné politiky, respektive jejich úprava, byly v rámci Amsterodamské smlouvy převedeny z třetího pilíře do pilíře prvního, tedy na národní úroveň, ale právo legislativní iniciativy a také rozhodovací mechanismy si ponechávaly svůj intergovernmentální charakter. Státy se v rámci Rady musely dohodnout na rozhodnutích jednomyslně. Členské státy sdílely legislativní iniciativu spolu s Komisí. Co se týče Evropského parlamentu, ten se legislativní procedury účastnil pouze s konzultační pravomocí. Takto bylo vymezeno pouze úvodní pětileté období od vstupu smlouvy v platnost. Smlouva obsahovala tzv. přechodovou klauzuli respektive „passerelle“. Na základě této klauzule, po uplynutí tohoto pětiletého období, mohla Rada na základě jednomyslného rozhodnutí a po konzultaci Evropského parlamentu přistoupit k tomu, aby o dané problematice bylo následně rozhodováno na základě postupu, který byl stanoven ve článku 251 SES¹¹.

Období po vstupu Amsterodamské smlouvy v platnost můžeme brát jako období sjednocení. Cenou za úspěch, který sebou Amsterodamská smlouvy přinesla, je uznání dosavadního vztahu se **Spojeným královstvím a Irskem**, ale i bolestivější uznání výjimky pro **Dánsko**, které je členem Schengenu. Členem zůstává spíše politicky než v plném právním významu neboť Dánsko má možnost odmítnout spolupráci, resp. podílet se na provádění a přijímání určitých právních předpisů Unie.

Jak již víme, všechny členské státy Evropské unie nejsou zároveň členy Schengenu. O Schengenském systému tak můžeme mluvit jako o jakési **typicky diferencované integraci**.

---

¹¹ Rozhodnutí Rady 2004/927/ES ze dne 22. prosince 2004 – na jeho základě se na určité oblasti obsažené v Hlavě IV. třetí části Smlouvy o založení Evropského společenství použije postup, který je uveden v článku 251 uvedené smlouvy. Rozhodovalo se o jednotlivých oblastech spolupráce, nikoliv o obsahu Hlavy IV. jako celku.

Politiky resp. části přenesené v rámci schengenského *acquis* do komunitárního práva (Hlava IV. Smlouvy o založení ES), neplatí pro Společenství jako takové, ale zavazuje pouze členy schengenské spolupráce (s výjimkou **Dánska**). I když **Spojené království** a **Irsko** nejsou součástí Schengenských dohod, podnikají kroky vedoucí k zapojení se do schengenské spolupráce. Státy jako **Island**, **Švýcarsko**, **Norsko** a **Lichtenštejnsko** (jedná se o přidružené země) rovněž přijaly konkrétní opatření k aplikaci schengenského *acquis* (Pikna, 2012).

Že schengenské *acquis* je součástí *acquis* communautaire bylo rozhodující pro kandidátské země, pro které platila jiná pravidla. „*Při jednání o přijímání nových členských států do Evropské unie platí Schengenský systém a další opatření, která v jeho rámci učinily orgány za acquis, které musí všichni kandidáti na přijetí převzít v plném rozsahu.*“ - čl. 8 Protokolu v rámci Amsterodamské smlouvy (Druláková, 2012, s. 52).

2.4.2 Postavení Dánska, Velké Británie, Irska a přidružených států v rámci Amsterodamské smlouvy a schengenského *acquis*

Kromě institucionálních důsledků, které sebou přineslo rozčlenění problematiky justice a vnitra na ustanovení s právním základem v Hlavě IV. Smlouvy o ES a v Hlavě VI. Smlouvy o EU, má tento krok především význam i pro **Dánsko**¹². V situaci, kdy se jedná o akty, které mají za svůj právní základ Hlavu IV. Smlouvy o ES, si tento stát ponechává vůči ostatním státům, které se účastní Schengenské úmluvy, stejná práva a povinnosti, jako před tímto určením. Tento bod je obsahem článku 3 Protokolu a začlenění Schengenského systému do rámce Evropské unie v příloze Amsterodamské smlouvy. Obsahem tohoto článku je i zároveň text, že pokud ustanovení vycházejí z Hlavy IV. Smlouvy o EU, Dánsko má stejné povinnosti a práva jako ostatní smluvní strany Schengenských dohod.

O připojení se k schengenské spolupráci mohou kdykoliv požádat státy jako **Velká Británie** a **Irsko**. Je zde požadavek, že v případě, kdy by Rada rozhodovala o přistoupení těchto dvou států, rozhodnutí v rámci hlasování by muselo být jednomyslné¹³ (Fiala, Pitrová, 2009). Faktem, že tyto dva státy podnikají příslušné kroky, aby se zapojily do schengenské spolupráce, je *rozhodnutí Rady č. 365 ze dne 29. května 2000* – toto rozhodnutí obsahuje žádost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, aby se na něj vztahovala některá ustanovení schengenského *acquis* - 2000/365/ES (Pikna, 2012).

---

¹² Jedná se o článek 2 v rámci Protokolu o začlenění Schengenského systému do rámce Evropské unie v příloze Amsterodamské smlouvy.

¹³ Článek 4 Protokolu o začlenění Schengenského systému do rámce Evropské unie v příloze Amsterodamské smlouvy.

I státy jako **Island** a **Norsko**¹⁴ se stávají přidruženými státy při realizaci Schengenského systému. Toto rozhodnutí je také součástí protokolu. V souvislosti s přidružením dvou výše uvedených států přijala Rada zvláštní úmluvu na základě jednomyslného rozhodnutí, která je určena k tomu, aby dořešila finanční otázky v souvislosti s přidružením. Obsahem zvláštní úmluvy jsou mimo jiné upraveny i vztahy mezi Islandem a Norskem a Irskem a Velkou Británií. Jedná se o problematiku obsaženou v *článku 6 Protokolu o začlenění Schengenského systému do rámce Evropské unie v příloze Amsterodamské smlouvy* (Fiala, Pitrová, 2009).

2.4.3 Schengenský hraniční kodex

Zásadní právní předpis, tzv. *Schengenský hraniční kodex*, byl přijat v **únoru 2006**. Jedná se o nařízení¹⁵, které stanoví *kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob*. Pro tento oficiální název se také zkráceně užívá jen *Schengenský hraniční kodex*. Tímto kodexem se řídí právní úprava vstupu cizinců na území členského státu Schengenského prostoru. Kodex byl přijat především k realizaci opatření *čl. 62 Smlouvy o založení ES*. **Týká se**, bez ohledu zda jsou překračovány vnitřní nebo vnější hranice, **všech osob**. Kodex má aplikační přednost před národními právními úpravami a to z toho důvodu, že se jedná o „nařízení“. Právní síla kodexu je vyšší než u úmluv. K implementaci kodexu nejsou přijímány vnitrostátní prováděcí akty a v členských zemích má bezprostřední působnost.

Svou strukturou se velmi podobá Schengenské prováděcí úmluvě. Oproti Schengenské prováděcí úmluvě reaguje na aktuální potřeby Unie, které se týkají především ochrany vnějších hranic a pohybu uvnitř Schengenského prostoru. Definice vnitřních a vnějších hranic se nachází v jeho úvodní části. Úvodní část také pojednává o tom, že zatímco na vnějších hranicích jsou občané z tzv. třetích zemí podrobováni důkladné kontrole, vnitřní hranice je možné překračovat bez kontrol kdekoliv. Kodex stanovuje tzv. **pohraniční stráž stálých nebo mobilních jednotek**, které mají sloužit k ochraně vnějších hranic. V rámci této ochrany hraje zvláštní úlohu agentura *FRONTEX* – celým názvem *Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU*. Podrobnější výklad o agentuře FRONTEX viz kap. 3.3.

Kodex také definuje možnost **zpětného zavedení kontroly na vnitřních hranicích** a to po dobu, která nebude překračovat **třicet dní**. Tento krok by musel být předem oznámen

---

¹⁴ Po Amsterdamu byly přijaty nové smlouvy. Rozhodnutí Rady č. 439 ze dne 17. května 1999 – obsahem tohoto rozhodnutí je uzavření dohody s Islandskou republikou a Norským královstvím o přidružení těchto států k provádění, uplatňování a rozvoji schengenského *acquis* - 1999/439/ES (Pikna, 2012).

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006.

Komisi a také ostatním členským státům. Využívá se pouze jako dočasné opatření, např. když je potřeba reagovat na hrozby pro veřejný pořádek, nebo vnitřní bezpečnost příslušného členského státu¹⁶ (Druláková, 2011).

Obsahem kodexu je rovněž stanovení výjimek pro **Spojené království, Dánsko a Irsko**, pokud jde o závaznost a použitelnost tohoto nařízení. V případě Norska a Islandu, rozvíjí předmětné nařízení příslušná ustanovení schengenského *acquis* ve smyslu dohody. Tato dohoda byla uzavřena mezi Islandskou republikou, Norským královstvím a Radou o přidružení těchto zemí k provádění, rozvoji a uplatňování schengenského *acquis*¹⁷.

Komise v listopadu roku 2006 přijala doporučení, jimž se zavádí společná „Praktická příručka pro příslušníky pohraniční stráže“ (zkrácený název, který se používá je „praktická příručka“ nebo také „schengenská příručka“. Obsahem této příručky jsou zvláštní pokyny k opatřování cestovních dokladů otiskem razítka (část dvě oddíl 1 bod 4), a zejména osvobození od povinnosti týkající se opatřování cestovních dokladů otiskem razítka, např. z důvodu nedostatku místa pro otisk razítka. Dále je obsahem opatřování cestovních dokladů státních příslušníků třetích zemí, kteří podléhají vízové povinnosti otiskem razítka atd. Pravidelná aktualizace této příručky je v rukou Komise. O implikaci do své vlastní praxe se starají členské státy (Linguee, 2015).

Schengen III neboli Prümská smlouva

V souvislosti s výkladem vývoje schengenské spolupráce je třeba zmínit, že *Prümská smlouva*¹⁸ bývá nesprávně označována jako *Schengen III*. Podepsána byla v německém městě Prüm a to v květnu roku 2005. Podepsalo ji sedm členských zemí EU – **Belgie, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Rakousko a Španělsko**. Tato smlouva není a nikdy ani nebyla součástí Schengenských dohod ani schengenského *acquis*, ale označení Schengen III vystihuje její formální a obsahovou stránku. Spolupráce těchto sedmi států je založena na stejném principu jako Schengenské dohody. Jedná se tedy o spolupráci mimo politický a institucionální rámec EU otevřenou ostatním členským státům. Především rychlá výměna informací zajišťující (např. výměna údajů o vzorcích DNA, o motorových vozidlech, o ilegální migraci atd.) zvýšenou bezpečnost daného prostoru byla podstatou této smlouvy.

---

¹⁶ Toto opatření se často využívá v případě, kdy se pořádá fotbalové mistrovství světa. Jako příklad můžeme uvést situaci, kdy Rakousko hostilo EURO 2008, a z důvodů udržení veřejného pořádku v zemi obnovilo na omezenou a předem avizovanou dobu kontrolu na svých hranicích.

¹⁷ Úřední věstník EU L 176, 10. 7. 1999. Specifikované oblasti o některých opatřeních pro uplatňování uvedené dohody zahrnuje článek 1 bod A rozhodnutí Rady č. 1999/437/ES ze dne 17. května 1999.

¹⁸ Celým názvem Smlouva a prohloubení přeshraniční spolupráce zejména v oblasti boje proti terorismu, přeshraniční zločinnosti a ilegální migraci. Vstoupila v platnost dne 1. listopadu 2006 ve Španělsku a Rakousku a 23. listopadu 2006 v Německu.

Národní databáze obsahující příslušné údaje měly být zřízeny k tomu, aby celý proces výměny potřebných informací zrychlily.

Smlouva nikdy nevstoupila v platnost v celé EU. Postupem času se však některá její ustanovení začlenila do legislativy EU (Druláková, 2011).

2.5 Schengenský prostor – původní členská základna a proces rozšíření

První dohody, která byla podepsána 14. června 1985 v Schengenu, se jak již bylo zmíněno, účastnilo pět států, které měly již dřívější zkušenosti se vzájemnou bilaterální a multilaterální spoluprací. Jednalo se o **Belgii, Lucembursko, Nizozemsko, Spolkovou republiku Německo a Francii**. Prioritou této dohody bylo postupné odstraňování kontrol na společných hranicích.

Ke smlouvě v roce **1990** přistoupila **Itálie**. V roce **1991** ji následovalo **Portugalsko a Španělsko** a následně o rok později i **Řecko**. Velký zájem o podepsání už od dob svého vstupu v roce **1995** projevovalo **Rakousko**. Státem, který deklaroval svůj zájem o přistoupení k roku 1994 a vymohl si výjimky z platnosti (tzv. opt - out), bylo **Dánsko**. Svůj zájem tento stát projevil proto, že anticipovalo rozšíření Unie o **Švédsko, Norsko a Finsko**. Všechny tři uvedené státy uvažovaly o vstupu do Evropské unie¹⁹ (Druláková, 2011). V roce **1996** přistoupilo tedy **Dánsko**, spolu s **Finskem a Švédskem**. Ke Schengenskému prostoru se souběžně přidaly také severské státy – státy stojící mimo EU - **Norsko a Island** (Pikna, 2012).

Zásadní okamžik z hlediska ochrany hranic představuje **vlna východní rozšíření Schengenského prostoru** a zároveň s ní související teritoriální expanze prostoru bez vnitřních hranic. Východní rozšíření ale sebou přineslo i zásadní změnu, která souvisela se státy, jež přistoupily do Evropské unie v roce 2004. Tyto státy dříve sloužily jako nárazníková zóna před vnější hranicí EU. Nyní se staly součástí této vnější hranice. S tímto krokem došlo k přenosu zodpovědnosti za ochranu vnějších hranic. Záhy se s tímto přenosem objevil požadavek na ochranu hranic v institucionální podobě. Jako reakce na tento požadavek vznikla v roce **2005** agentura *FRONTEX* (viz kap. 3.3).

Státy, které přistoupily k EU v rámci předchozích rozšíření, měly tu výhodu, že si mohly samy zvolit, jestli se budou účastnit schengenské spolupráce či nikoliv. Tuto možnost volby neměly státy východního rozšíření, které proběhlo ve dvou etapách a to v letech 2004 a

---

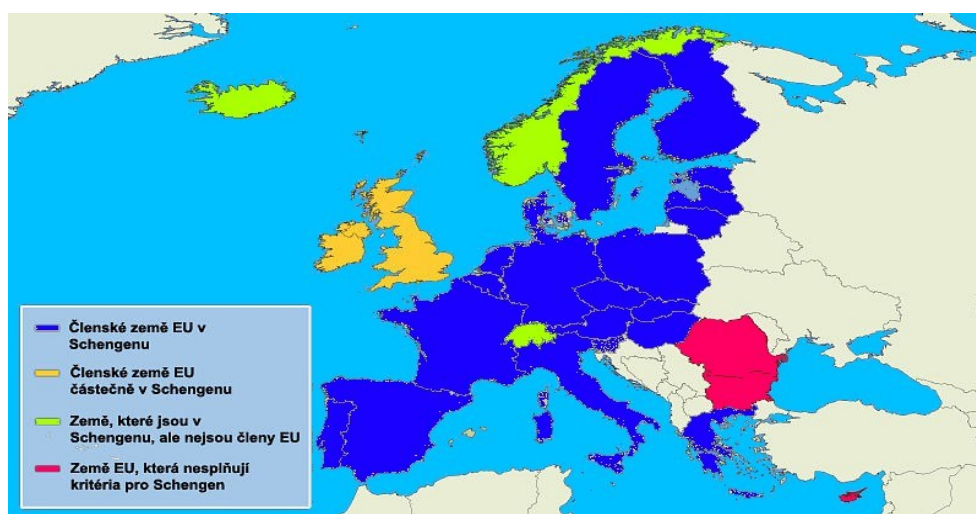
¹⁹ Norsko, Švédsko, Finsko mají mezi sebou společně s Dánskem zavedenu velice úzkou spolupráci, jak o tom svědčí i Severská rada a Severská pásová unie.

2007 a k Schengenskému prostoru se zavázaly v rámci přístupových rozhovorů. Tento krok však neznamenal, že jejich zapojení se do schengenské spolupráce bude zcela bezproblémové. Jak již bylo uvedeno v kap. 2.3, přistoupení těchto států si vyžadovalo vytvoření druhé generace *SIS*. Nakonec došlo k rozšíření Schengenského prostoru v prosinci **2007** a to na základě kompromisního návrhu tzv. *SISone4all*²⁰ - viz kap. 2.3 (Hrabálek, 2012).

Do Schengenského prostoru vstoupilo hned devět nových členských států z poslední vlny rozšíření (2004). Jedná se o **Estonsko, Česko republiku, Lotyšsko, Litvu, Maďarsko, Slovensko Polsko, Maltu a Slovinsko**. Dále **Švýcarsko (2008)** a **Lichtenštejnsko (2011)**, ač nejsou členy EU. Ani státy jako **San Marino, Monako** nebo **Vatikán**, i když nejsou součástí Schengenského prostoru, tak s jeho zeměmi na hranicích neprovádějí kontroly (Druláková, 2011). Kromě **Bulharska** a **Rumunska** usiluje o vstup do Schengenu také **Kypr**.

Schengenský prostor tak zahrnuje v dnešní době území **22 členských států EU**. Dále pak jsou součástí přidružené státy jako **Norsko, Švýcarsko, Island** a **Lichtenštejnsko**.

Obr. 2.3 Současná podoba Schengenského prostoru

Zdroj: Novinky, 2013; vlastní zpracování.

Teritoriální rozšíření o **Bulharsko** a **Rumunsko** je jednou z největších výzev v rámci Schengenského prostoru. Jedná se totiž o další posun do oblastí s nejexponovanější částí vnějších hranic EU. Schengenskými evaluacemi procházely úspěšně obě tyto země. Nicméně relativně krátce před plánovaným vstupem těchto zemí do Schengenského prostoru ke konci roku 2010 došlo ke komplikaci. Některé členské státy totiž zaujaly negativní postoj vůči přijetí obou kandidátů. Nedostatečný pokrok při odstraňování slabin v oblasti justice byl považován za oficiální důvod pro odložení. Mezi další důvody patřilo např. potírání korupce

²⁰ Jedná se o dočasné využití verze systému pro všechny zúčastněné státy.

nebo organizování zločinu. Kdy oba výše zmíněné státy vstoupí do Schengenského prostoru tak zůstává otázkou (Hrabálek, 2012).

Především státy jako Finsko a Německo projevily svůj negativní postoj vůči připojení Rumunska a Bulharska do Schengenského prostoru. Jejich negativní postoj je založen na tvrzení, že oba státy mají stále vysokou míru korupce a kvůli tomu budou jejich vstup vetovat. Rada ministrů spravedlnosti a vnitra EU, která se sešla 7. března 2013, tak zamítla kandidaturu Rumunska a Bulharska na vstup do Schengenského prostoru. Päivi Räsänen (finský ministr) dokonce prohlásil, že oba státy byly do EU přijaty až příliš rychle (VOXeup, 2013).

3 Pohyb osob v rámci Schengenského prostoru

Vytvořit „Evropu občanů“ v takovém pojetí, aby se stala geograficky a fyzicky hmatatelnou – tato myšlenka se stala jedním z konkrétních spouštěcích mechanismů pro uzavření Schengenských dohod. Jak již bylo v rámci druhé kapitoly popsáno, první s ní přišly Francie a SRN s tím, že ji předcházela záměr, který byl obsažen v JEA z roku 1987, o kterém padla zmínka rovněž ve druhé kapitole.

Jeden z klíčových pojmů původní Smlouvy o založení ES, který je třeba zmínit v souvislosti s výkladem v rámci třetí kapitoly, je tedy **volný pohyb osob**. Rozšíření volného pohybu osob sebou přineslo potřebu **podstatně zintenzivnit spolupráci v oblasti justice a vnitřních věcí**. Schengen tak můžeme považovat za právní instrument, který zakotvuje hlavně volný pohyb osob v plném významu této zásady Unie na teritoriu Schengenu, který do této doby nebyl účinněji a hmatatelněji právně ošetřen (Pikna, 2012).

3.1 Volný pohyb osob

Poměrně bouřlivým vývojem prošel princip volného pohybu osob. V *článku 3 SES* byl tento princip stanoven jako jeden ze **základních předpokladů fungování společného trhu**. Tento princip je nezbytnou podmínkou pro propojení ekonomik členských států za účelem těsné integrace (Týč, 2010).

Možnost svobodně se usazovat a pohybovat na území členských států, aniž by docházelo k diskriminaci osob na základě příslušnosti k jinému členskému státu nebo k jiným nediskriminačním překážkám bránícím dané osobě ve výkonu svého práva na volný pohyb - takto lze definovat **volný pohyb osob na ekonomickém základě**, který se týká jak osob fyzických, tak osob právnických. Původně byl tedy volný pohyb osob vázán na ekonomický prvek. Především získání zaměstnání nebo výkon podnikatelské činnosti bylo hlavním účelem volného pohybu na ekonomickém základě. Po ratifikaci Maastrichtské smlouvy v roce 1993 a s následným vznikem kategorie evropského občanství, volný pohyb osob zahrnuje také kategorii **volného pohybu na občanském základě** (Tomášek, Týč a kol., 2013).

Specifická úprava pohybu pracovníků a podnikatelů v kontextu úpravy jednotného vnitřního trhu zůstala zachována v primárním právu. Je obsahem článků 45 a 55 *Smlouvy o fungování Evropské unie*. Právní režim osob ekonomicky činných a jiných se v současnosti sblížil natolik, že pro ně platí jednotná úprava. U fyzických osob tato úprava vychází z institutu občanství Evropské unie, jež byl přinesen Maastrichtskou smlouvou (Týč, 2010).

3.1.1 Volný pohyb pracovníků a podnikajících osob – svoboda usazování

Ekonomicky činné osoby, na které se vztahuje svoboda volného pohybu, jsou z hlediska režimu, který je zaveden SFEU, rozděleny do **dvou kategorií**. První kategorie se týká osob, které pracují pro jiný subjekt pod jeho vedením a za odměnu. Jedná se převážně o pracovníky nebo zaměstnance v pracovním nebo obdobném poměru. Druhá kategorie zahrnuje nezávislou činnost, kterou vykonávají osoby – ty zaměstnávají samy sebe jako např. živnostníci nebo tzv. svobodná povolání, nebo zaměstnávají jiné - např. podnikatelé.

V prvé řadě je podstatné zmínit, že by nemělo docházet ke směřování pojmu pracovníka s pojmem zaměstnance, ačkoli pojem pracovník není definován v rámci Smluv ani sekundárních předpisů. Definice **pracovníka**²¹ má unijní význam. I volný pohyb občanů Unie na neekonomickém základě (např. volný pohyb studentů, důchodců nebo osob s dostatečnými finančními příjmy) je obsahem volného pohybu pracovníků (Tomášek, Týč a kol., 2013). Pohyb občanů na neekonomickém základě byl ustanoven ve *Směrnice ES č. 90/364*, která byla zrušena *Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES*. Také nezaměstnaný má právo usadit se v jiném členském státě Unie pouze na dobu potřebnou k vyhledání zaměstnání – nejčastěji jde o dobu třech nebo šesti měsíců (Pikna, 2012).

Právo přístupu k zaměstnání a jeho výkon v jiném členském státě za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto členského státu, mají všichni občané Unie. **Zákaz jakékoliv diskriminace** mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti v rámci zaměstnávání, odměny za práci nebo pracovních podmínek je definován *čl. 45 SFEU*²². Součástí článku je také **definice práv pracovníka**. Jedná se o právo ucházet se o skutečně nabízená místa a za tímto účelem se volně pohybovat na území členských států, za účelem výkonu zaměstnání pobývat v některém z členských států a po skončení zaměstnání zůstat na území členského státu. Na zaměstnání ve státní službě se ustanovení článku 45 nevztahují.

Unie přijala sekundární předpisy k detailnějšímu vymezení práv pracovníka. Nejdůležitější je zejména již výše zmíněná *Směrnice 2004/38*²³. Tato směrnice pojednává o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků se svobodně pohybovat a také pobývat na

²¹ Za pracovníka je považována každá osoba, která vykonává skutečnou a aktivní práci, za kterou je placená, a tuto práci vykonává pod vedením někoho jiného. Za pracovníky považujeme také např. doktorandy pobírající stipendia, sportovce pobírající odměnu. Patří zde i příslušník členského státu, který si změnil své bydliště do jiného členského státu, přičemž zůstal pracovat v původním členském státě, a od té doby pracuje jako přeshraniční pracovník (Funta, Nebeský a Juriš, 2014).

²² Lisabonská smlouva změnila název „Smlouvy o založení Evropského společenství“ na Smlouvu o fungování Evropské unie.

²³ Směrnice přijatá dne 29. dubna 2004, kterou se mění nařízení (EHS) č. 1612/68 a zrušují se směrnice 64/22/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 3/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a zároveň 93/96/EHS (Pikna, 2012).

území členských států. Dále bylo přijato *nařízení č. 492/2011*, které pojednává o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (Tomášek, Týč a kol., 2013).

Prováděcí předpisy se stejně jako článek 45 SFEU vztahují na pracovníky a jejich rodiny. Směrnice č. 2004/38 rovněž upravuje práva vstupu a pobytu. „*Tato práva u pracovníků zahrnují* (Týč, 2010, s. 186):

- a) *Právo opustit domovský stát;*
- b) *Právo vstoupit na území jiného členského státu na základě předložení občanského průkazu (identity card, carte d'identité) nebo pasu, přičemž vízum může být požadováno pouze pro rodinné příslušníky, kteří nejsou občany žádného členského státu;*
- c) *Při pobytu nad tři měsíce právo na registraci, resp. povolení k pobytu (residence permit, permis de séjour), a to u pracovníků pouze na základě předložení uvedeného v bodu b) a potvrzení o zaměstnání nebo jiném příjmu (u rodinných příslušníků potvrzení o příbuzenském vztahu, případně o skutečnosti, že jde o vyřizované osoby).“*

Platnost povolení resp. registrace nekončí v důsledku dočasného nedobrovolného přerušení práce. Mezi nedobrovolné přerušení můžou patřit zdravotní nebo jiné důvody. Bez registrace mohou pobývat ve státě výkonu práce pracovníci, kteří jsou zaměstnání na kratší dobu, než jsou tři měsíce. K výkonu pracovní činnosti není třeba žádného pracovního povolení, kdežto pobyt občana členského státu v jiném členském státě, který je delší než tři měsíce se váže na povolení.

Ve druhém odstavci článku 45 je výslovně obsažen již zmíněný **zákaz diskriminace pracovníků**. Článek 45 má nejen přímý účinek vertikální, ale rovněž také horizontální, neboť se jím lze dovolávat i vůči zaměstnavateli, který je soukromou osobou. Požadavek nediskriminace a rovného postavení se dokonce týká i sociálních výhod²⁴. Zákaz se vztahuje ke všem formám diskriminace. Doba pobytu v daném státě pro určité výhody plynoucí z pracovního poměru je nejčastější forma požadavku, která se praxi objevuje.

Za určitých podmínek může být zaměstnání občana jiného členského státu odepřeno. Ustanovení *článku 45 odst. 4* neplatí pro **zaměstnání ve veřejné správě**.

Výklad článku 45 odst. 4 je jednoznačně Soudním dvorem směřován k článku 51 v souvislosti s právem usazování: „*předmětem výjimky jsou jen ta pracovní místa, kde*

---

²⁴ Jako příklad můžeme uvést rozhodnutí ve věci Cristiny/Fiorini v SNCF (32/75) – tento případ se týkal uplatnění slevy na francouzských železnicích pro početné rodiny.

dochází k přímé nebo nepřímé účasti na výkonu státní moci nebo na činnostech, jejichž účelem je zabezpečení všeobecných zájmů státu nebo jeho orgánů“ (Týč, 2010, s. 188).

Diskriminační charakter ve smyslu článku 45 odst. 2 nesmí mít kvalifikační předpoklady pro výkon zaměstnání v pracovním nebo obdobném poměru.

Obsah práv ekonomicky činných osob – živnostníků, podnikatelů a příslušníků tzv. svobodných povolání, na něž se vztahuje svoboda volného pohybu osob, se poněkud liší od práv pracovníků, neboť tyto osoby nejsou u nikoho zaměstnány. K této problematice se pojí termín „svoboda usazování“. Obsahem této svobody je nejenom podnikání, ale i zakládání podniků pro budoucí podnikání. Svoboda usazování je upravena SFEU v *článcích 49 a 55*. V článku 49 je vymezen pojem práva usazování. Případy, kdy se právo svobody usazování neuplatní nebo je omezeno, jsou upraveny v *článcích 51 a 52*. Pro tuto oblast zahrnuje sekundární legislativa směrnici č. 2004/38, která se týká obecně volného pohybu osob. Tato směrnice nahradila směrnice původní²⁵ z 60. a 70. let. Článek 43 pojednává o právu na usazování – konkrétně se jedná o právo na zřizování a provozování živnosti, jakož i právo zakládat a provozovat podniky v kterémkoli členském státě za podmínek stanovených v tomto státě pro vlastní příslušníky. Jak vertikální, tak horizontální přímý účinek má toto ustanovení.

- **Volný pohyb a pobyt občanů Unie**

O zavedení **občanství Evropské unie** se postarala Maastrichtská Smlouva. Tento proces byl dovršen dne **1. 11. 1993**. *Článek 21 SFEU* stanovuje, že **každý občan Unie** má právo se svobodně pohybovat a pobývat na území členských států s omezeními a podmínkami stanovenými touto Smlouvou a opatřeními k jejímu provedení. Od roku 1993 tak nejde už jen o pohyb podnikatelů a pracovníků, ale rovněž i o pohyb občanů EU. Omezení týkající se pohybu občanů EU jsou minimální. Obecná omezení se týkají především ochrany veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a veřejného zdraví obyvatelstva. Dále pak osoba, která migruje do jiného členského státu, se nesmí stát přítěží jeho sociálního systému.

Důkazem, že evropská integrace již dávno překročila ekonomický rámec, je **instit evropského občanství**. Je třeba podotknout, že občanství Unie nenahrazuje státní občanství jednotlivých členských států, pouze je doplňuje určitými právy na unijní úrovni. Občanství Unie je upraveno články 20 a následujícími SFEU. Každý osoba je občanem unie, pokud jí přísluší státní příslušnost některého ze členských států.

---

²⁵ Jednalo se o směrnici č. 73/148, která pojednávala o právu na vstup a pobyt na území členského státu, dále právo zůstat nastálo v členském státě po ukončení živnostenské nebo podnikatelské činnosti bylo obsahem směrnice č. 75/34, která byla také nahrazena. Nahrazena byla i směrnice č. 64/221 – ta se vztahovala na celou oblast volného pohybu osob a služeb a upravovala jeho omezení z důvodu veřejného zájmu.

Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve SFEU a prováděcími předpisy sekundárního práva má každý občan Unie – *článek 21, článek 22* definuje, že každý občan Unie pobývající v členském státě, jehož není příslušníkem, má právo volit. Také má právo být volen v obecních volbách v členském státě za stejných podmínek jako příslušníci tohoto státu. Obdobně je upravena i volba a právo býti zvolen do Evropského parlamentu, tato úprava je také součástí článku 22. *Článek 23* definuje, že každý občan Unie má na území třetí země, v níž členský stát, jehož je příslušníkem, nemá své zastoupení, právo na ochranu diplomatickými nebo konzulárními orgány kteréhokoli členského státu za stejných podmínek jako příslušníci tohoto státu. O možnosti obracet se na unijního veřejného ochránce práv a o možnosti petičního práva k Evropskému parlamentu pojednávají další články.

Jednotnou úpravu pro všechny kategorie osob představuje nová *Směrnice č. 2004/38*. Nejenom, že se vztahuje na občany Unie a jejich **rodinné příslušníky**²⁶, reguluje také jejich pohyb a pobyt na území členských států. Podmínky trvalého pobytu a jeho omezení jsou rovněž upraveny.

Pobyt nepřekračující délku tří měsíců je považován za **krátkodobý pobyt**. Kromě eventuálního předložení platného průkazu totožnosti se právo krátkodobého pobytu neváže na žádnou podmínku či formalitu (Týč, 2010). Pobyt trvajícím mezi třemi měsíci a pěti lety se označuje za **dlouhodobý pobyt**. U tohoto druhu pobytu se rozlišuje, zdali občan Unie pobývá v hostitelském členském státě na ekonomickém základě či nikoli. Hostitelský členský stát může po pracovnících a osobách samostatně výdělečně činných pouze požadovat, aby se v přiměřené lhůtě zaregistrovali u příslušných vnitrostátních orgánů. Povinnost mít pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné finanční prostředky v případě pobytu delšího než tři měsíce vzniká u ostatních občanů Unie, kteří svým pobytem v členském státě nepřispívají do ekonomiky hostitelského státu. Tato povinnost vzniká v důsledku, aby se po dobu svého pobytu tyto občane nestali přítěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu. Vzniká jim také povinnost účasti na zdravotním pojištění.

---

²⁶ Za rodinné příslušníky občanů Unie jsou považováni manželé, registrovaná partneri stejného pohlaví – pokud jsou v hostitelském státě považováni za rovnocenné s manžely, děti do 21 let vždy a dále jen jsou-li vyživovanými osobami – za takové můžeme považovat např. studenty, patří sem také rodiče – pokud jsou vyživovanými osobami. Požadavek víza získaného bezplatně a co v nejkratší možné lhůtě je pro rodinné příslušníky, kteří nejsou občany EU.

Za **trvalý pobyt** považujeme případ, kdy unijní občané nepřetržitě pobývají²⁷ (legálně) v hostitelském členském státě po dobu pěti let. Získají tak právo na tento trvalý pobyt. Stejná práva se týkají i rodinných příslušníků občana Unie. Pouze z důvodu své nepřítomnosti v hostitelském členském státě trvající déle než dva po sobě jdoucí roky může občan Unie ztratit nabyté právo na trvalý pobyt (Tomášek, Týč a kol., 2013).

Omezení práva vstupu a pobytu, která stanovuje SFEU v článku 45 odst. 3 a článku 52 odst. 1, jsou směrnicí č. 2004/38 zobecněna a více rozvedena (Týč, 2010). Tato úprava je ve směrnici obsažena v článku 27 odst. 1 a 2 ve znění: „ 1. S výhradou této kapitoly smějí členské státy omezit svobodu pohybu a pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků bez ohledu na státní příslušnost z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví. Tyto důvody nesmějí být uplatňovány k hospodářským účelům. 2. Opatření přijatá z důvodů veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti musí být v souladu se zásadou přiměřenosti a musí být založena výlučně na osobním chování dotyčné osoby. Předchozí odsouzení pro trestný čin samo o sobě přijetí takových opatření neodůvodňuje. Osobní chování dotyčného jednotlivce musí představovat skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti. Odůvodnění, která přímo nesouvisí s dotyčnou osobou nebo souvisejí s generální prevencí, nejsou přípustná.“ (Pořízek, 2013, s. 328). Směrnice stanovuje okolnosti, za kterých mohou členské státy přijmout opatření k omezení volného pohybu. Především tedy z důvodu ochrany zdraví obyvatelstva, veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti může dojít k omezení vstupu a pobytu na území státu. Pokud se ohrožení veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti projeví, až když je příslušná osoba již na území hostitelského státu, může dojít k jejímu vyhoštění. Po uplynutí přiměřené doby, která však nejdéle činí tři roky, může vyhoštěná osoba požádat orgány hostitelského státu o zrušení zákazu pobytu na základě pominutí důvodu, resp. důvodu, který k zákazu pobytu vedl. Žádosti však nemusí být vyhověno (Týč, 2010).

3.2 Nelegální pohyb osob – vymezení pojmu migrace, nelegální migrace

Schengen však neznamená pouze svobodu pohybu, přináší sebou i negativa v podobě nelegálních přesunů osob. V souvislosti s navazující čtvrtou kapitolou, která se zabývá aktuální problematikou nelegální migrace, je třeba vymezit základní pojmy jako migrace a nelegální migrace, a současně definovat možné příčiny vedoucí ke vzniku těchto dvou aktivit.

---

²⁷ Podmínka týkající se nepřetržitého pobytu není dotčena dočasnou nepřítomností po dobu, která nepřesáhne celkem šest měsíců v roce, či dvanáct měsíců a to z důvodu těhotenství, vojenské služby, vážné nemoci, studia nebo narození dítěte.

Prostorové přemísťování osob přes hranice spojené se změnou bydliště na kratší či delší dobu, příp. natrvalo – takto lze definovat pojem migrace. Lze také říci, že jednotlivci nebo skupiny se geograficky pohybují. Dále je migrace definována jako stěhování obyvatel z jednoho regionu či země do jiného regionu. V souvislosti s touto definicí se tak jedná o jev vnitrostátní i mezinárodní. Migrace se tedy rozlišuje na **vnitřní** a **vnější** podle toho, zda se jedná o pohyb osob mezi státy nebo uvnitř jednoho státu. Např. Andreas Demuth dále typologii migrace rozvádí na **dobrovolnou** a **nucenou**. Dobrovolná migrace se pak dále člení na migraci pracovní, řetězovou, neimigrační a inovační. Dále pak dochází k členění migrace podle časového horizontu, ve kterém migrace nastává, a to na **krátkodobou**, **dlouhodobou**, **přechodnou** příp. **kyvadlovou**. Mezinárodní migrace může být členěna na migraci **legální** a migraci **nelegální**, která je pro výklad této kapitoly stěžejní (Palát, 2013, s. 12 - 14).

V češtině převládá pojem „nelegální“ či „ilegální“ migrace, zatímco v zahraniční literatuře anglosaské provenience a v dokumentech řady organizací se lze setkat s různými přívlastky této formy migrace např. s „illegal“, „irregular“, „unauthorized“ a „undocumented“. Druhý pojem je využíván mezinárodními organizacemi např. OSN nebo OECD. K uvedení přehledu situací, ve kterých je migrant považován za ilegálního, poslouží následující tabulka 3.1. Ta je dělena do šesti kategorií.

Tab. 3.1 Kategorie nelegální migrace

	Legální pobyt	Nelegální pobyt
Legální vstup	Nelegální práce	Nelegální práce – Žádná práce
Nelegální vstup	Nelegální práce	Nelegální práce - Žádná práce

Zdroj: Hrabálek, 2012, s. 57; vlastní zpracování.

Tři základní kategorie jsou tvořeny nelegálním vstupem, nelegálním pobytem a nelegální prací. Tyto tři kategorie je možno mezi sebou kombinovat a je možné zároveň splňovat více podmínek ilegality. Šest kategorií nelegálních migrantů je v následovném znění:

- Migrant vstoupí na území EU legálně a legálně na něm i pobývá. Nelegálně zde ovšem pracuje a to již z důvodu toho, že pracuje v pozici, která není oficiálně vedena, nebo že jeho povolení k pobytu neobsahuje povolení k práci;
- Migrant vstoupil na území EU legálně, ale např. kvůli vypršení víza se na daném území v dané chvíli zdržuje nelegálně. Člověk, který nemá povolení k pobytu, nemůže legálně pracovat;
- Migrant vstoupil legálně, ale poté na území pobývá nelegálně, i když pracuje;

- Migrant vstoupil na území nelegálně, rovněž zde nelegálně pobývá a také ilegálně pracuje;
- Migrant je ve stejné situaci, která nastala v předchozím bodě, ale není ekonomicky aktivní;
- Migrant nelegálně vstoupil, ale v důsledku regularizace např. sňatku pobývá legálně, ale nelegálně pracuje (Hrabálek, 2012, s. 56 - 57).
- **Příčiny vedoucí k legální i nelegální migraci**

Je důležité vymezit jednotlivé faktory, které k mezinárodní migraci vedou či mohou vést. Faktory, které mohou tyto aktivity zapříčinit, se z hlediska alespoň základní kategorizace dělí na dvě základní skupiny a to na **faktory vnitřní** – „pull“ a **vnější** – „push“. U „push“ faktorů se jedná o jisté skutečnosti, které mají za následek vytlačení migranta z domovského státu, zatímco u „pull“ faktorů převažují skutečnosti, které mají schopnost učinit danou zemi atraktivní pro mezinárodní migraci.

Hrabálek (2012) uvádí několik vybraných faktorů ovlivňujících nelegální migraci. Za primární faktor se často označuje rozdílná ekonomická výkonnost. Za faktor, který by měl působit proti tendenci migrace, se považuje posilování ochrany hranic, někteří autoři jsou však vůči tomuto tvrzení značně skeptičtí a označují nedávné posílení ochrany hranic v rámci Evropy za faktor, který má na celkový rozsah nelegální migrace jen nepatrný vliv. V souvislosti s tímto výkladem je nutné také zmínit programy regularizace migrantů, které jsou v rámci EU předmětem zásadního sporu. Programy umožňují regularizace migrantům, kteří jsou v určité zemi bez oprávnění, legalizovat svůj status skrze správní proceduru. Někteří autoři tak tvrdí, že regularizace dává potenciálním nelegálním migrantům signál, že pokud na daném území vydrží určitou dobu nelegálně, dojde následně k legalizaci jejich statusu. Může se tak jednat o faktor posilující migraci. Nelegální zaměstnávání resp. snadný přístup k nelegální práci je faktor přispívající k nelegální migraci, dále zde rovněž patří existence diaspor a transnacionálních sítí. Velkým zdrojem migračních toků je pochopitelně i výskyt přírodních katastrof či konfliktů v zemích mimo EU.

3.3 Agentura FRONTEX a její podstatná úloha v rámci ochrany hranic

Vytvoření prostoru především s volným pohybem osob ve svém důsledku znamenalo nejenom uvolnění pohybu těchto osob jako pracovní síly, ale současně vytvoření podmínek pro jejich pobyt a pohyb bez ohledu na jejich pracovní aktivity. Tento krok sebou přinesl zvýšený tlak na zjednodušení a posléze úplně zrušení hraničních formalit na přechodech mezi

členskými státy – v rámci tzv. vnitřních hranic Společenství. Prostor bez vnitřních hranic sebou přinesl i zvýšení některých rizik. Odstranění hranic mezi členskými státy zvyšovalo riziko **nekontrolovatelného pohybu – nelegální migrace** (Pikna, 2009).

V současnosti představuje problematika ochrany hranic ve spojitosti s nelegální migrací poměrně aktuální diskutované téma. V rámci výkladu je ochrana hranic chápána v souvislosti s pravomocemi agentury FRONTEX.

3.2.1 Vznik, charakteristika a působnost agentury FRONTEX

Definitivně bylo rozhodnuto o vytvoření **agentury FRONTEX²⁸ v říjnu 2004**. Tato agentura začala fungovat od **30. června 2005**. Do Varšavy bylo symbolicky umístěno sídlo, jelikož se posunem hranic na východ Polsko stalo garantem bezpečnosti na poměrně dlouhé části vnější hranice EU. Agentura je institucí EU a disponuje právní subjektivitou. Zastupuje jí její **výkonný ředitel**.

Kompromisní mandát FRONTEXU lze členit z hlediska dvou rovin. Komise volala po supranacionální agentuře, kdežto Rada se přikláněla k vytvoření slabší podoby agentury odpovídající síťovému modelu. Jako první rovinu tak můžeme brát vytvoření kompromisu mezi těmito dvěma vizemi. Názorové střety členských států v rámci Rady - takto můžeme charakterizovat druhou intrainstitucionální rovinu. Největšími zastánci vize silné agentury byly v jednáních Španělsko a Itálie, neboť tyto státy byly silně postiženy zvýšeným přílivem nelegální migrace a očekávaly tak snížení svého břemene v boji proti nelegální migraci. Současně se k zastáncům stejné vize přiklánělo i Německo, neboť jde o stát, který je do značné míry závislý na společné ochraně hranic a zároveň je cílovou zemí nelegální migrace. Např. Česká republika se k silnému modelu agentury stavěla a stále staví vždy velmi zdrženlivě. Toto její počínání je možné vysvětlit její obecnou nechutí převádět pravomoci na evropské agentury, které spadají do oblasti justice a vnitra a v budoucnu by mohly mít výkonný charakter. V rámci jednání v Radě však nicméně tyto státy musely slevit z požadavků a přijmout podobu agentury. Tato podoba totiž byla přijatelná i pro zdrženlivější státy kladoucí důraz na suverenitu národních států v oblasti ochrany hranic.

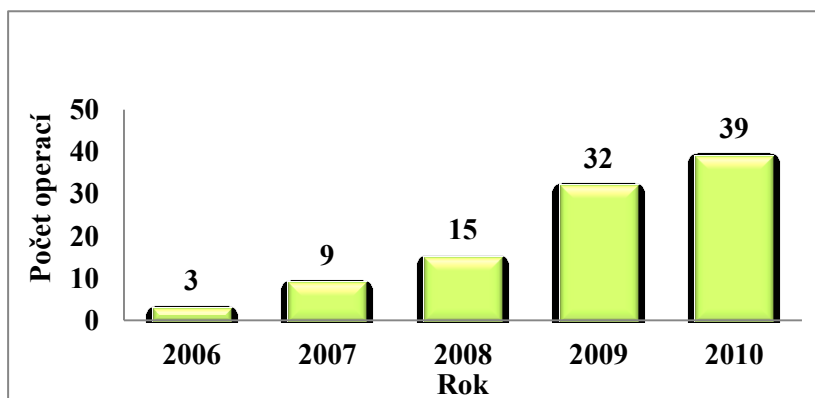
Agentura je primárně chápána jako **koordinační těleso** a od toho se odvíjí její pravomoci. Souhrn aktivit FRONTEXU při vzniku kromě působení v rámci **koordinace**

---

²⁸ Celým názvem se jedná o Evropskou agenturu pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU. Ke zřízení této agentury došlo na základě nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 ze dne 26. října 2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie. Toto nařízení konstatuje, že politika Evropské unie směřuje k vytvoření integrovaného systému řízení zajišťující jednotnou a současně i vysokou úroveň kontroly a ostrahy, jež nezbytně provází volný pohyb osob v rámci Unie. Současně tvoří nepostradatelnou součást prostoru svobody, bezpečnosti a práva (Pikna, 2012).

společných operací zahrnoval také provádění analýzy rizik, podporu výzkumu v oblasti sledování a kontroly vnějších hranic. Také poskytování technické a operativní pomoci členským státům v případě vzniku naléhavých situací na vnějších hranicích nebo organizování společných návratových akcí²⁹ spadalo do souhrnu aktivit FRONTEXU. U návratových akcí je role FRONTEXU pouze asistenční nikoliv koordinační. Graf 3.1 vyobrazuje počet návratových operací za období 2006 – 2010. Trénink národní hraniční stráže patří k nedílné a dynamické činnosti prováděné FRONTEXEM (Hrabálek, 2012).

Graf 3.1 Počet návratových operací FRONTEXU během let 2006 – 2010

Zdroj: Hrabálek, 2012; vlastní zpracování.

Do aktivit prováděných FRONTEXEM patří i posuzování, schvalování a koordinace společných operací a rovněž i pilotních projektů. Kompetence agentury jsou v tomto směru omezeny na koordinační aktivity s tím, že odpovědnost za implementaci společných operací nesou členské státy.

Obr. 3.1 Úkoly plněné v rámci agentury FRONTEX - schéma

Zdroj: Hrabálek, 2012; vlastní zpracování.

²⁹ Jedná se o navrácení státních příslušníků třetích zemí. Příslušníci, kteří nemají oprávněný důvod pobývat v EU nebo nepotřebují ochranu (Evropská komise, 2014).

Do společných hlavních osnov pro odbornou přípravu pohraniční stráže je začleněn model společné integrované analýzy rizik, který agentura rozvíjí a uplatňuje. Hlavní prioritou tohoto modelu je prosazení společných standardů za účelem vyrovnaní úrovně výcviku pohraničních stráží v celé Unii. Společně s členskými státy v rámci jejich území tak může agentura FRONTEX organizovat odbornou přípravu.

Své specializované pobočky v členských státech jako regionální pobočky agentury může FRONTEX zřizovat dle svých potřeb. Jde o *Operativní kancelář FRONTEX* (FRONTEX Operational Office), která jde umístěna v řeckém Pireu. Tato kancelář vznikla na základě bilaterální dohody mezi agenturou FRONTEX a Řeckem. Nicméně pokrývá i další státy jako Itálii, Kypr a Maltu. Součástí má být i nová schengenská hranice ležící mezi Bulharskem a Tureckem, neboť u této hranice je v budoucnu předpoklad, že bude čelit výraznému náporu nelegální migrace.

Další unijní agentury znamenají pro agenturu FRONTEX jisté kompetenční omezení, např. Evropský policejní úřad, do jehož kompetencí spadá problematika pašování drog či zbraní, přitom se tato mezinárodně organizovaná trestná činnost odehrává v prostoru hranic. Tím je věcná působnost FRONTEXU negativně vymezena, omezuje se tak především na nelegální migraci a s ní související aktivity (Hrabálek, 2012). FRONTEX má vazby na *OLAF*³⁰, pokud se jedná o boj proti podvodům. Jako pozorovatelé jednání *COS*³¹ se mohou účastnit podle potřeby zástupci FRONTEXU spolu se zástupci *EUROPOLU* a *EUROJUSTU*.

V článku 77 odst. 1 SFEU je definováno, že Unie rozvíjí politiku s cílem postupně zavést integrovaný systém řízení vnějších hranic. Tento krok zakotvuje Lisabonská smlouva v části upravující prostor svobody, bezpečnosti a práva. Rada spolu s Evropským parlamentem tak bude pro tyto účely přijímat opatření řádným legislativním postupem (Pikna, 2012).

Struktura a organizace agentury

Organizační strukturu agentury stanovuje správní rada, ta má dominantní postavení, jak v rámci organizace, tak v rámci fungování agentury. **Správní rada provádí všechna zásadní rozhodnutí**, např. na návrh Komise jmenuje výkonného ředitele, ve vztahu k rozpočtu agentury vykonává své stanovené funkce, schvaluje roční zprávu o činnosti agentury a předkládá ji Evropskému parlamentu, Radě, Komisi, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Účetnímu dvoru, rovněž stanovuje organizační strukturu agentury a její

---

³⁰ Evropský úřad pro boj proti podvodům byl zřízen v roce 1999. Jeho vytyčeným cílem při zřízení bylo rozšíření rozsahu a zvýšení účinnosti boje proti podvodům a jiným protiprávním činnostem, které poškozují finanční zájmy Společenství (europa.eu, 2008).

³¹ Stálý výbor pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti usnadňuje a rovněž posiluje koordinaci operativních opatření členských států EU týkajících se vnitřní bezpečnosti EU (Rada EU, 2015).

zaměstnaneckou politiku. Složení správní rady je tvořeno jedním zástupcem z každého členského státu, a dvou zástupců Komise s řádným funkčním obdobím čtyřech let. Volba předsedy a místopředsedy správní radou probíhá z řad členů. **Výkonný ředitel**³² agentury a rovněž i státy jako **Irsko a Spojené království se účastní schůze správní rady**. Rozhodnutí přijímané správní radou se přijímá formou nadpoloviční většiny hlasů členů správní rady s hlasovacím právem (Pikna, 2012).

Rozpočet FRONTEXU

FRONTEX je financován formou dotací z rozpočtu EU, příspěvků přidružených zemí, poplatků za poskytované služby a dobrovolných příspěvků ze členských států. Správní rada po společné konzultaci s Komisí přijímá finanční pravidla týkající se FRONTEXU (europa.eu, 2010).

Plnění rozpočtu agentury je v kompetencích výkonného ředitele, ten se rovněž podílí i na jeho sestavení. Rozpočet schvaluje správní rada a tento rozpočet se stává konečným po schválení souhrnného rozpočtu EU (Pikna, 2012). Úloha agentury FRONTEX sejevila v první fázi fungování jako relativně omezená, neboť rozpočet pro rok 2006 byl poměrně nízký. Dle návrhů Komise měl dosáhnout původně 10 milionů EUR.

Tab. 3.2 Vývoj rozpočtu agentury FRONTEX v letech 2006 – 2010

Rok	Rozpočet v tisících eur
2006	19 166
2007	34 980
2008	70 432
2009	88 250
2010	92 847

Zdroj: Hrabálek, 2012; vlastní zpracování.

Jak je již patrné z výše uvedené tabulky číslo 3.2, rozpočet agentury již od prvních let narůstal takřka raketovým tempem. Prvním plnohodnotným rokem fungování agentury byl rok 2006, při porovnání tohoto roku s rokem 2009, v roce 2009 se rozpočet více než zčtyřnásobil. K takovému navýšení došlo v důsledku nárůstů prostředků na operativní činnost. V roce 2010 došlo k výraznému zpomalení nárůstu rozpočtu, oproti roku 2009 rozpočet vzrostl pouze o zhruba 5 % (Hrabálek, 2012). Podle údajů dostupných na oficiálních

³² Výkonný ředitel řídí agenturu a je při svém výkonu povinností zcela nezávislý. Za svoji činnost odpovídá správní radě. Výkonný ředitel zajišťuje realizaci rozhodnutí správní rady, rovněž zajišťuje chod agentury či přípravu programů a zpráv, které jsou určeny ke schválení správní radě.

stránkách FRONTEXU, činil rozpočet pro rok **2014** ve znění pozdějších předpisů **97, 9 milionů EUR**, pro rok **2015** je uvedený rozpočet ve znění pozdějších předpisů **114,1 milionů EUR**. Je tak evidentní, že od roku 2010 dochází k růstu rozpočtu (FRONTEX, 2015).

a) Integrovaná správa hranic

V dokumentu Rady EU 8402/06 pro justici a vnějšky z roku 2006 je obsažena definice „integrovaná správa hranic“. Podle tohoto dokumentu se integrovaná správa hranic skládá **z pěti součástí**. První se týká hraniční kontroly uskutečňované podle regulí, včetně analýz rizik a boje proti organizovanému zločinu, jež jsou obsahem Schengenského hraničního kodexu. Další součástí tvoří odhalování přeshraniční trestné činnosti a rovněž její vyšetřování. Při těchto aktivitách dochází ke koordinaci národních orgánů členských států v oblasti vynucování práva. Třetí součástí zahrnuje **čtyřstupňový model kontroly přístupu**, který obsahuje spolupráci se sousedními zeměmi, opatření ve třetích zemích, hraniční kontroly a rovněž také kontrolní opatření uvnitř prostoru volného pohybu osob včetně návratové politiky. Čtvrtý komponent tvoří spolupráce mezi jednotlivými orgány zodpovědnými za ochranu hranic, kde patří hraniční stráž, celníci, policie a další relevantní orgány, a mezinárodní spolupráce. Poslední součástí tvoří koordinace a koherence akcí vykonávaných orgány členských států a akcí institucí a orgánů Společenství a Unie (Pikna, 2012). Z jednotlivých částí konceptu integrované správy hranic je patrná snaha o poměrně široké pojetí zahrnující větší množství aktérů. Tento koncept se ani zdaleka neomezuje na oblast samotné hranice, neboť jeho součástí je již výše zmíněný čtyřstupňový model přístupu, který má výrazné vnější přesahy.

Podstatným a určujícím aspektem kontroly hranic je tzv. **extrateritorializace kontrol**.

Co se týče přijímání migrantů na vnějších hranicích Unie, podle Stockholmského programu bude činnost agentury FRONTEX a Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu účinněji koordinována. Dojde především k posílení úlohy v rámci agentury FRONTEX včetně její operativní spolupráce se zeměmi původu a zeměmi tranzitu. Výrazně posilují úlohu FRONTEXU uložené úkoly s tím, že význam hodnocení Schengenského prostoru i nadále zůstává zásadní při posílení role této agentury v rámci této oblasti.

V souvislosti se spoluprací v rámci agentury FRONTEX, je důležitým aspektem otázka vzájemné důvěry mezi členskými státy, pokud jde o dostání povinností souvisejících s ochranou svých vnějších hranic, které jsou zároveň vnějšími hranice Unie. Pikna (2012) konstatuje, že ochrana hranic jako celku je tak silná, jako je ochrana hranic v jejím nejslabším bodě. Z výše uvedeného lze tak říci, že členské státy jsou na sobě bezprostředně závislé a jejich společný zájem směřuje k udržování co nejvyšších standardů ochrany.

Zásadní pokrok z hlediska sjednocování pravidel pro řízení pohybu na vnějších hranicích představuje již zmíněný *Schengenský hraniční kodex* - viz **kap. 2.4.3**. Schengenská spolupráce předurčuje podobu institucionálního rámce ochrany vnějších hranic ve formě agentury FRONTEX, rovněž má zásadní vliv na podobu, kvalitu a účinnost ochrany hranic.

- **Extrateritorializace kontroly hranic neboli přenos funkce hranic mimo samotné teritorium**

Počátky extrateritorializace kontroly sahají již do období intergovernmentální spolupráce, jako příklad lze uvést ustanovení o vízové politice v rámci Schengenské prováděcí dohody. Tomuto pojmu se dostalo pozornosti v období po Amsterodamské smlouvě.

V dnešní době tvoří stále výraznější součást ochrany hranic EU v jejím širším pojetí vnější vztahy související s migrační problematikou a především kontrolou migračních toků.

Různé pojmy, jako **externalizace kontroly**, **extrateritoriální kontroly**, **deteritorializace kontroly** či dokonce **kontrola vzdálená**, jsou však obsahově podobné. Jejich logika spočívá v tom, že mnohdy může být kontrolní funkce vykonávána, aniž by daná migrující osoba vůbec dosáhla hranic státu. Osoba vůbec neopustí svou zemi původu či se zastaví cestou, přičemž na hranici EU vůbec nedorazí. Možnost zajištění návratu zpět do třetích zemí nastává u migrantů, kteří se na území EU dostanou. Snížení počtu migrantů směřujících do EU a lepší kontrola těch, kteří se na evropské hranice skutečně dostanou, jsou aktivity patřící k prioritním cílům.

Tzv. extrateritorializace kontrol, jež je důležitým a rovněž určujícím aspektem kontroly hranic (jak je uvedeno výše), znamená, že ochrana hranic Unie má svoji vnější stránku spočívající v silící tendenci přesouvat výkon kontroly, jako hlavní funkce hranic, mimo území resp. teritorium vlastního státu.

K extrateritorializace kontrol dochází za pomoci poměrně pestrých nástrojů, které částečně spadají také do azylové politiky. V prvé řadě je tedy podstatné zmínit **vízovou politiku**, dále mezi nástroje patří **společný koncept takzvaných bezpečných třetích zemí**³³, **sankce pro přepravce**, kteří do EU dopraví osobu bez odpovídajícího oprávnění, **sběrná střediska** pro žadatele o azyl mimo území EU. Patří zde i **readmisní smlouvy** jako součást návratové politiky (Hrabálek, 2012).

V rámci Evropské unie existují **dvě roviny uzavírání readmisních smluv**³⁴. Jedná se o národní a evropskou. Možnost reflektovat vnitrostátní migrační priority členského státu

³³ Tento koncept zahrnuje seznam států, které jsou považovány za bezpečné z hlediska azylové politiky.

³⁴ Jedná se o smlouvy o přebírání osob.

může úroveň národní. Jako příklad můžeme uvést Španělsko ve vztahu k zemím západní Afriky či Latinské Ameriky. Pro Unii je prioritní sjednat readmisní smlouvy se sousedními státy. K počátku roku 2010 vstoupilo v platnost celkem **13 readmisních smluv**. Přehled uzavřených readmisních smluv k 31. 12. 2013 - viz **Příloha č. 2**.

Za jakousi „narázníkovou zónu“ proti nelegální migraci můžeme považovat státy, které tyto readmisní smlouvy uzavřely. Tyto státy na sebe totiž berou odpovědnost za tranzitní migraci na území Unie. Přebírají nelegální migranty zpět a vzápětí se snaží zabránit vzniku takové situace, kdy by došlo k procesu navracení s případnými důsledky – tomuto předchází tím, že migranty zastavují ještě na svých hranicích (Pikna, 2012).

b) Jednotky rychlé reakce neboli RABIT

Základní nařízení o FRONTEXU – *nařízení Rady (ES) č. 2007/2004* bylo poprvé pozměněno v červenci 2006 *nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 863/2007* ze dne 11. července 2007. Tímto nařízením se zřizuje mechanismus pro vytvoření pohraničních jednotek rychlé reakce – konkrétně evropských sil rychlé reakce (*RABIT – Rapid Border Intervention Teams*). Vznik těchto jednotek byl krokem vedoucím k posílení evropského rozměru ochrany vnějších hranic a rovněž i agentury FRONTEX. Všem členským státům je stanovena povinnost v podobě uvolňování svých národních expertů při naléhavé a mimořádné situaci pro RABIT. V případě přílivu velkého množství státních příslušníků třetích zemí usilujících o neoprávněný vstup na určitých místech vnější hranice, může agentura na přiměřenou a omezenou dobu vyslat jednotky na území příslušného členského státu. O vyslání těchto jednotek však musí členský stát sám zažádat. Členům jednotek se ukládá za povinnost nosit národní uniformy svého státu a pásky s příslušností k RABIT na ramenou.

Nařízením o RABIT se zásadně změnila ustanovení základního nařízení o zřízení FRONTEXU. Jednalo se o podporu členských států za okolností, které vyžadovaly zvýšenou technickou a operativní pomoc na vnějších hranicích. Tímto nařízením se stanoví „kapacita pro rychlou reakci“. Ta může členskému státu v případě potřeby pomoci posílit lidské zdroje.

Mezi zásluhy FRONTEXU se řadí i zřízení *Ústředního rejstříku dostupného technického vybavení neboli „CRATE“* pro kontrolu a ostrahu hranic členských států. Především evidence prostředků a síly, kterou jsou ochotny členské státy poskytnout dobrovolně a na přechodnou dobu jinému členskému státu na jeho žádost, je hlavním úkolem tohoto rejstříku. CRATE, eviduje např. vrtulníky, letadla, plavidla atd.

Agenda spolupráce s agenturou FRONTEX spadá v České republice pod *Ředitelství služby cizinecké policie České republiky*. To nese odpovědnost za ochranu vnějších hranic (Pikna, 2012).

c) Evropské jednotky pohraniční stráže

V roce 2011 došlo ke druhé změně základního nařízení. Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1168/2011 ze dne 25. října 2011 se mění nařízení Rady (ES) č. 2007/2004. Nově může FRONTEX podle toho nařízení vytvářet tzv. *evropské jednotky pohraniční stráže*. Ty mají být vysílány během zásahů rychlé reakce, společných operací a rovněž pilotních projektů.

Změnu zaznamenala i oblast dodržování a ochrany základních práv. Oproti základnímu nařízení, je na ni v novém nařízení kladen podstatně větší důraz.

Obsahem nového nařízení jsou rovněž i povinnosti agentury, agentura má např. rozvíjet a provádět svou strategii pro oblast základních práv, zavést účinný mechanismus pro sledování jejich dodržování při veškerých svých činnostech, zřídit poradní fórum. Cílem tohoto fóra je napomáhat výkonnému řediteli a správní radě s řešením otázek v oblasti základních práv. K účasti na tomto fóru mají být přizváni mj. také UNHCR³⁵ a EASO³⁶.

Je třeba zmínit, že podle nového nařízení má agentura FRONTEX napomáhat při rozvíjení a provozování evropského systému ostrahy hranic – *EUROSUR*. Komise uveřejnila v prosinci 2011 návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se tento systém zřizuje (Pikna, 2012). EUROSUR zahájil svou činnost **2. prosince 2013**. Systém hraje podstatnou roli především v záchraně osob, které riskují život, aby se dostaly k evropským břehům. Rovněž vkládá EU a členským státům do rukou účinnější nástroje, které brání páčání přeshraničních trestných činů. Tyto nástroje mohou rovněž odhalit malé lodě s migranty a poskytnou jim pomoc, pokud se ocitnou v nouzi. Systém také přispívá k řádnému dodržování evropských a mezinárodních závazků, kam spadá i zásada zákazu navracení. EUROSUR funguje ve 30 zemích. V první fázi fungoval pouze v 19 zemích. Z toho 18 bylo členských států EU na jižní a východní vnější hranici, a rovněž Norsko jako země přidružená k Schengenu. Zbývajících 8 členských států EU a 3 země přidružené k Schengenu se do systému zapojily 1. prosince 2014. Spojené království a Irsko, jelikož se schengenské spolupráce neúčastní, nejsou do systému zapojeny (European Commission, 2013). Agentura FRONTEX a národní koordinační centra tvoří základ systému EUROSUR. Výměna informací

---

³⁵ Rada OSN pro lidská práva (UNHRC - The United Nations Human Rights Council), je systém Organizace spojených národů mezivládního orgánu, jehož 47 členských států je zodpovědných za podporu a ochranu lidských práv na celém světě (United Nations Human Rights, 2015).

³⁶ European Asylum Support Office, je agentura EU, která hraje klíčovou roli v konkrétním vývoji společného evropského azylového systému (European Asylum Support Office, 2015).

a spolupráce mezi výše uvedenými subjekty probíhá prostřednictvím tzv. situačních obrazců³⁷ vytvořených na vnitrostátní i evropské úrovni (Pikna, 2012).

3.3 Česká Republika v rámci schengenské spolupráce

Česká republika se plně zapojila do schengenské spolupráce dne **21. prosince 2007**, tedy tři roky po vstupu do EU. V noci z 20. na 21. prosince došlo k **úplnému zrušení kontrol na vnitřních hranicích**. Co se týče **mezinárodních letišť** v rámci letů uvnitř rozšířeného Schengenského prostoru, tam došlo ke **zrušení hraničních kontrol až 30. března 2008**.

Desetileté intenzivní přípravy, v rámci kterých Česká republika harmonizovala činnost svých orgánů odpovědných za vnitřní bezpečnost s činností orgánů členských států Schengenu, tak byly dovršeny vstupem do Schengenu. V roce 2003 česká vláda přijala *Schengenskou strategii*. Ta byla potvrzena v únoru 2007 přijetím *Strategie vlády v oblasti zapojování do Schengenského prostoru pro rok 2007*. Novější verze dokumentu zohlednila aktuální vývoj v rámci procesu rozšíření Schengenu a v souladu s rozhodnutím Rady EU z prosince roku 2006 stanovila cílové datum, kdy mělo dojít ke zrušení kontrol na vnitřních pozemních hranicích a to dne 31. prosince 2007. Pro zrušení kontrol na mezinárodních letištích byl stanoven nejpozději poslední březnový den v roce 2008.

Vláda byla průběžně informována o postupu příprav na zrušení kontrol na vnitřních hranicích. Od roku 2001 každoročně vláda projednávala *Zprávu o připravenosti České republiky k převzetí schengenského acquis*. Těchto zpráv bylo celkem devět. Poslední verzi zprávy schválila vláda v dubnu 2007. O plném vstupu České republiky do Schengenského prostoru resp. o plném provádění všech ustanovení schengenského *acquis* bylo rozhodnuto Radou EU **6. prosince 2007**. Tomuto rozhodnutí předcházela situace, kdy **8. listopadu 2007** ministři vnitra potvrdili připravenost 9 států na Schengenský prostor a **ukončili schengenský hodnotící proces**. Jednalo se o proces potvrzující splnění všech podmínek pro zrušení hraničních kontrol.

Jako důkaz blížícího se vstupu do Schengenského prostoru můžeme brát v pořadí první právní předpis, kterým bylo *rozhodnutí Rady z 12. června 2007*. Na základě tohoto rozhodnutí získaly české orgány od 1. září 2007 přístup k datům obsaženým v *SIS* (Euroskop, 2011).

---

³⁷ „Grafické rozhraní, které umožňuje prezentovat v reálném čase údaje, informace a zpravodajské poznatky získané od různých orgánů, ze senzorů, platform a jiných zdrojů a je prostřednictvím informačních a komunikačních kanálů sdíleno s dalšími orgány s cílem získat přehled o situaci a podpořit schopnost reakce na vnějších hranicích a v přeshraniční oblasti.“ (Pikna, 2012, s. 260).

3.3.1 Přístupování v záležitostech vnitra a justice

Odpovědnost za vypracovávání hodnotících zpráv o plnění závazků schengenského *acquis* nesla tzv. *Stálá hodnotící komise z roku 1998*, kterou zřídila EU. Byla zřízena na základě rozhodnutí schengenského Výkonného výboru. Komise své zprávy vypracovávala podle struktury *Schengenské prováděcí úmluvy z roku 1995*. Tyto zprávy dokumentovaly pokrok kandidátských zemí a rovněž identifikovaly jejich nedostatky. Česká republika v roce **1998** zřídila meziresortní *Pracovní skupinu pro schengenskou spolupráci*. Jejím cílem měla být koordinace přípravy všech ministerstev a ústředních orgánů při přijímání schengenského *acquis* (Druláková, 2011).

Ministerstva a ústřední orgány státní správy nesla odpovědnost za přebírání a provádění schengenského *acquis* a *acquis* justice a vnitřních záležitostí. Konkrétně se jednalo o Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo financí, Ministerstvo dopravy a spojů a Úřad pro ochranu osobních údajů. Za přebírání tohoto *acquis* mělo celkovou gesci - vzhledem k problematice – Ministerstvo vnitra ČR (Dočkal et al., 2006).

EU v roce 2001 vydala dokument s názvem *Schengenské acquis a rozšíření*. Tento dokument byl vytvořen v důsledku toho, že vstupem do EU (1. 5. 2004) nedošlo současně ke vstupu do Schengenského prostoru. Tento dokument rozděluje *acquis* na dvě kategorie:

- 1) *Acquis* nezávislé na SIS II – podmínky upravující pohyb cizinců, překračování vnitřních hranic, vzájemná pomoc v trestních záležitostech, policejní spolupráce, uplatňování zásady dvojího trestu, vydávání osob, střelné zbraně a střelivo, ochrana osobních údajů, omamné a psychotropní látky, převod výkonu rozsudku;
- 2) *Acquis* závislé na SIS II – víza pro krátkodobý pobyt, překračování vnějších hranic, víza pro dlouhodobý pobyt, povolení k pobytu a záznam o nežádoucí osobě, ochrana osobních údajů, zajištění dat v SIS a zřízení, provoz a využití SIS.

Česká republika musela splnit schengenské *acquis* I. kategorie, resp. *acquis* nezávislé na SIS II již ke dni vstupu, zatímco pro schengenské *acquis* II. kategorie – *acquis* závislé na SIS II platí referenční rok 2006. Česká republika prohlásila připravenost splnit tuto kategorii již počátkem roku 2005. Ke skutečnému připojení k SIS II však došlo až koncem roku 2007 (Druláková, 2011).

Jak uvádí Druláková (2011) proces přebírání schengenského *acquis* probíhal v rámci strategie ČR pro přípravu na provádění *acquis* EU. Tato strategie byla určena následujícími dokumenty:

- Poziční dokument České republiky, 24. kapitola: Spolupráce v oblastech vnitřních věcí a justice, Schengen (1999),
- dodatečné informace k pozičnímu dokumentu 1,2,3,4,5,6,
- Schengenská akční plán ČR (2001,2003),
- Národní program přípravy ČR na členství v EU (1998 - 2003),
- příslušná usnesení vlády ČR (např. usnesení ke Zprávě o připravenosti ČR k převzetí schengenského *acquis* z prosince 2003).

4 Schengenský prostor - aktuální problematika nelegálních migračních toků

Uvolnění vnitřních hranic současně s volným pohybem obyvatel mělo za následek rostoucí migraci obyvatel. Toto téma v poslední době v EU silně rezonuje. Nelegální migrace je celoevropským problémem, na němž policejní složky jednotlivých států úzce spolupracují.

Před dvaceti lety vstoupila v platnost Schengenská smlouva, která byla podepsána roku 1985. Je známo, že Evropa tak už dvacet let zažívá éru volného pohybu bez kontrol na hranicích. Jak již bylo uvedeno, Česká republika se k projektu připojila v prosinci roku 2007. Vznik Evropy bez hranic sebou přinesl i značná negativa. V situaci, kdy některé oblasti čelí občanským válkám, humanitárním katastrofám nebo ekonomické chudobě, nastávají silné migrační vlny, které mají za následek zvýšený tlak na práci cizinecké policie. Ředitel služby cizinecké policie Milan Majer prohlásil, že otevření hranic přineslo problém v podobě **nelegální migrace** (Česká televize, 2015).

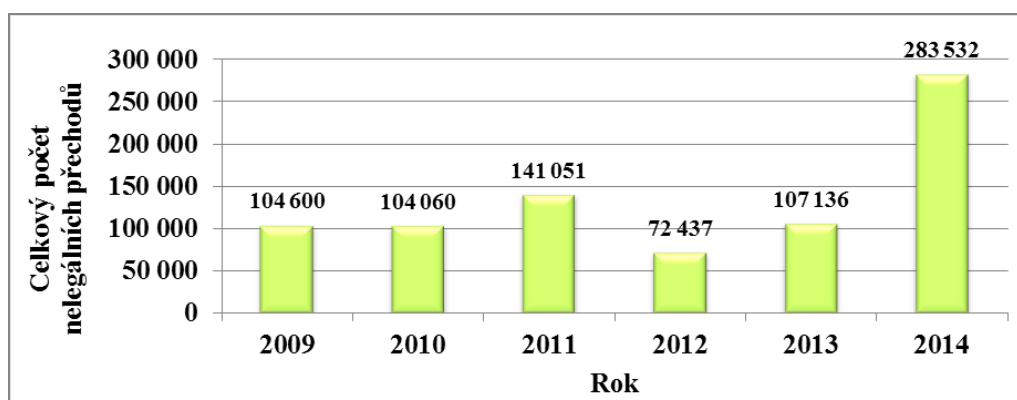
4.1 Rozsah nelegální migrace v rámci EU – nelegální přecházení hranic

Kvantifikace nelegální migrace je prakticky nemožná. Přesto však existují odhady počtu nelegálních migrantů. Např. agentura *FRONTEX* každý rok vydává zprávu *Annual Risk Analysis*, která mimo jiné detekuje i počet nelegálních přechodů přes vnější hranice v rámci EU. Z grafu 4.1, který popisuje průběh nelegálních přechodů přes vnější hranice EU v letech **2009 – 2014** je evidentní, že zatímco v průběhu let 2009 – 2013 byla výše nelegálních hraničních přechodů relativně ve stejné výši (výjimku tvořil pouze rok 2012, kde nastal pokles pod úroveň 100 000), nastal prudký nárůst v roce **2014**, a to o **176 396** nelegálních migračních přechodů oproti předchozímu roku. Při analýze jednotlivých let, nelegální hraniční přechody vzrostly z přibližně 104 000 v roce 2009 a 2010 na více než 141 000 v roce 2011, což je nárůst zhruba o 35 %. Je třeba zmínit, že v roce 2010 se počet nelegálních přechodů nepatrně snížil oproti roku 2009. V některých dříve běžných lokalitách, jako např. **na Kanárských ostrovech, se zcela zastavil**. Výrazně se snížil příliv osob v případě italského ostrova Lampedusa. K tomuto výraznému snížení mohla vést skutečnost, že Itálie a Libye zahájily tehdejší bilaterální spolupráci v migračních otázkách. Důležitým aspektem však mohla být i pokračující spolupráce se státy západní Afriky. Pokles je však možno připisovat i hospodářské krizi, která v daném období panovala, nebo také uklidnění situace v některých zdrojových zemích (Hrabálek, 2012). Jak již bylo uvedeno, v roce 2012 nelegální

přechody klesly, a to skoro na polovinu oproti roku 2011. To bylo poprvé, kdy v rámci systematicky shromažďovaných údajů od roku 2008 roční detekce poklesla pod 100 000. V roce **2013** vzrostla meziročně detekce nelegálních přechodů zhruba o **42 %**, a to ze **72 437** na **107 136**. Zatímco roční zvýšení bylo poměrně výrazné, úroveň, které nelegální přechody dosáhly v roce 2013, byla relativně srovnatelná s rokem 2009 a 2010 (104 600 a 104 060), a byla **nižší než během arabského jara v roce 2011 (141 051)**. V roce **2014** došlo celkově ke **283 532**

Graf 4.1 Detekce nelegálních přechodů vnějších hranic v rámci členských států EU

Zdroj: Annual Risk Analysis, 2015; vlastní zpracování.

nelegálním hraničním přechodům. Tento rapidní nárůst má kořeny především v bojích v **Sýrii**, situaci v **Eritreii** a **Kosovu**. Jedná se tak o **nejhorší uprchlickou krizi od druhé světové války**, která pokračuje i v roce 2015.

Vzhledem k velké migrační vlně, které Evropa čelí v roce **2015**, FRONTEX na svých internetových stránkách zveřejnil údaje o celkovém počtu migrantů v Evropě v průběhu **prvních pěti měsíců roku 2015**. Od začátku roku 2015 bylo zjištěno přes **153 000** detekcí migrantů na vnějších hranicích Evropy. To představuje nárůst o **149 %** ve srovnání se stejným obdobím v roce 2014, kdy do Evropy vstoupilo **61 500** migrantů. V **květnu** se celkový počet zvýšil o **26 %** ve vztahu k dubnu, a dosáhl **50 500**. **Očekává se, že se migrační tlak bude zvyšovat v letním období a to na všech trasách** (FRONTEX, 2015).

4.1.1 Nelegální přechody přes pozemní hranice

Dále může být nelegální překračování hranic analyzováno podle toho, zda se jedná o hranici **pozemní** nebo **námořní**³⁸. Podle tabulky 4.1, která popisuje nelegální pozemní přechody u vybraných zemí, je evidentní, že nejvíce se v roce **2014** podílelo z uvedených

³⁸ Hranice lze dělit na tři různé kategorie – vzdušné, pozemní a námořní. Přičemž každý druh hranic má odlišné nároky na ochranu (Hrabálek, 2012).

států na nelegálních pozemních přechodech **Kosovo** a to celkem **35 %**, v závěsu za ním byla **Sýrie**. Počet nelegálních pozemních přechodů měl během let **2011 – 2013 klesající charakter**. Změnu však přinesl rok **2014**, kde byl zaznamenán nárůst nelegálního přecházení pozemních hranic meziročně o **16 146** resp. o **34 %**. Počet nelegálních pozemních přechodů v roce 2012 a 2013 byl skoro ve stejné výši, rok 2014 se téměř shoduje s rokem 2011. Zatímco v roce **2012 a 2013 k největšímu meziročnímu nárůstu** počtu nelegálních pozemních přechodů došlo u **Kosova** a to o neuvěřitelných **541 %**, v roce **2014** byl největší meziroční **nárůst** zaznamenán u **Kamerunu**, a to o **504 %**. Naopak rapidně se **snížil** v roce **2014** počet nelegálních pozemních přechodů u **Pákistánu**.

I v současnosti lze konstatovat, že **Kosovo** i v roce **2015** sužuje Evropu vysokým počtem nelegálních pozemních přechodů. Během **ledna – února 2015** kolovala tiskem zpráva, že Islamisté z Kosova, provádějí **masovou imigrační invazi do Maďarska**. Podle internetového zpravodajského portálu iDNES (2015) se Středozevní moře stalo pro uprchlíky velkým pohřebištěm a kvůli tomuto důvodu Syřané a Afgánci hledají nové cesty, jak se dostat do EU, aby utekli před válkou. Tisíce z nich tak raději volí **nelegální přechody přes pozemní hranice**, a to přes **Maďarsko**.

Tab. 4.1 Detekce nelegálních přechodů u vybraných států v rámci pozemních hranic

	2011	2012	2013	2014	%	% změna
Kosovo	540	990	6 350	22 069	35	248
Sýrie	1 254	6 416	8 601	12 471	20	45
Afgánistán	20 396	9 838	4 392	9 445	15	115
Albánie	5 076	5 460	8 833	9 268	15	4,9
Palestina	652	1 195	723	984	1,6	36
Irák	1 094	1 027	413	939	1,5	127
Mali	118	235	651	786	1,2	21
Kamerun	152	80	125	755	1,2	504
Pákistán	13 781	3 344	3 211	555	0,9	-83
Guinea	123	64	161	394	0,6	145
Ostatní	26 693	20 534	13 732	5 672	9,1	-59
Přechody celkem	69 879	49 183	47 192	63 338	100	34

Zdroj: Annual Risk Analysis, 2015; vlastní zpracování.

Pozn. % - procentuální podíl jednotlivých zemí v rámci pozemních přechodů z celkového počtu pozemních přechodů, % změna - procentuální změna vůči předchozímu roku

Pro obyvatele příhraničních oblastí Maďarska se tak stávají uprchlíci z Afgánistánu, Sýrie, Kosova i Albánie velkým problémem. Maďaři zaznamenali dramatický nárůst žádostí o azyl, kdy v **jediném měsíci září roku 2014** jich bylo dokonce **4 895**. Za takto obrovským nárůstem údajně stojí zpráva o potopených uprchlických plavidlech ve Středozevním moři a přísná imigrační politika Řecka a Bulharska. Magda Faltová (ředitelka Sdružení pro integraci a

migraci) v lednu 2015 prohlásila, že ideální řešení prudkého nárůstu migračních toků neexistuje, a že Evropa uprchlíkům musí pomoci, má totiž dostatek zdrojů na to, aby uprchlíky přijímala, i kdyby to bylo na úkor toho, že se ostatní musí uskromnit a budou o něco chudší. Tento výrok lze považovat vzhledem k hrozivým imigračním vlnám, které v současné době probíhají v EU, za neadekvátní. V průběhu **května 2015** Brusel, v rámci boje s vlnou uprchlíků navrhl **kvóty**, které by umožnily jejich přerozdělování do členských států EU (iDNES, 2015). Na začátku **června 2015** uvedly **státy visegradské čtyřky**, že **odmítají přerozdělování uprchlíků na základě kvót navržených Evropskou komisí** (iDNES, 2015).

Na maďarské území v současné době míří přes Srbsko velké množství uprchlíků. Maďarsko je první zemí Schengenu, přes kterou vede cesta nelegálních migrantů, ti zde oficiálně žádají o politický azyl. Budapešťské úřady v průběhu června 2015 několik evropských zemí informovaly, že z technických důvodů nemíní přijímat zpět uprchlíky, kteří v Maďarsku požádali o azyl a před vyřízení žádosti se vydali dále do západní Evropy, jedná se o evropské nařízení známé jako Dublin III. O několik dní později prohlásil šéf maďarské diplomacie Péter Szijjártó, že azylovou dohodu Maďarsko nezrušilo, pouze nechce migranty z Řecka (iDNES, 2015). **Navržené kvóty byly nakonec na summitu EU v Bruselu, který se konal 25. června 2015, zamítnuty.** Německá kancléřka Angela Merkelová na tiskové konferenci zmínila, že **řešení v rámci přerozdělování imigrantů** se bude týkat celkem **60 tisíc lidí**. Kromě **40 tisíc osob**, které se zdržují v **Itálii** a **Řecku** přijmou země EU **20 tisíc osob s nárokem na mezinárodní ochranu**, tyto osoby se ale nyní nacházejí mimo evropské území (iDNES, 2015).

Co se týče situace na Ukrajině, je nutné konstatovat, že i po vypuknutí tamní krize na jaře v roce **2014**, nedošlo v průběhu roku 2014 k výrazné změně v nelegálních migračních pohybech směrem k EU (Komise, 2014b). Statistiky uvádějí, že počet uprchlíků z Ukrajiny od vypuknutí konfliktu přesáhl **900 tisíc**. Jejich cílovou destinací je však v mnohých případech **Rusko**, kde směřovalo necelých **750 tisíc uprchlíků**. Zhruba 4 600 Ukrajinců odešlo do Německa, 3 600 do Polska a 2 900 do Itálie (České noviny.cz, 2015).

4.1.2 Nelegální přechody v rámci námořních (mořských) hranic

Podle tabulky 4.2, která popisuje počty nelegálních námořních (mořských) přechodů rovněž během let **2011 – 2014** je zjevné, že v roce **2014** se na první příčce vyskytuje **Sýrie**. Ta se podílela na nelegálních námořních přechodech **30 %**, na druhém místě se pak umístila **Eritrea** s podílem **16 %**. U **Sýrie** mezi roky 2012 a 2013 činil nárůst nelegálních námořních přechodů **1 040 %**. Tento růst měla za následek občanská válka v jejich zemi. V roce **2014** byl **největší meziroční nárůst** zaznamenán u **Palestiny**, a to o **375 %**. Celkový počet

nelegálních přechodů přes námořní (mořskou) hranici **meziročně vzrostl o 266 %** a to na **220 194** v roce **2014**.

Situace, co se týče nelegálních přechodů v rámci námořních (mořských) hranic, se ani v současnosti nezlepšila. Přibývá incidentů s lodmi převážející uprchlíky. Agentura FRONTEX, musela kvůli nelegálním běžencům od začátku listopadu 2014 monitorovat italské pobřežní vody. Stále více případů se týká lodí, u nichž posádka loď opustí, a imigranty nechá na pospas osudu. Jedná se tak o další brutální metodu pašeráků lidí. Na začátku **ledna 2015** se jednalo o loď resp. obchodní plavidlo **Ezadeen** plující pod vlajkou Sierry Leone, které mířilo k jihoitalským břehům. Loď měla údajně vyplout z Turecka. Na palubě byli podle všeho uprchlíci převážně ze Sýrie, a to včetně žen a dětí. Jednalo se již o **druhý incident** v průběhu období **prosinec 2014 – leden 2015**, kdy podruhé musela italská pobřežní stráž zasahovat kvůli příjezdu jiné lodi bez posádky plující pod moldavskou vlajkou. Aby se bezvládné plavidlo neroztříštilo o skály, musela být podniknuta záchranná operace, do které se zapojilo také islandské plavidlo Tyr z mise *TRITON*³⁹ v rámci evropské agentury FRONTEX. **První incident**, který předcházel výše zmíněnému, se stal na konci **prosince 2014** a týkal se moldavské nákladní lodi **Blue Sky** plující rovněž pod moldavskou vlajkou. Loď přivezla do Itálie **768 nelegálních migrantů**, na její palubě byli také převážně uprchlíci ze Sýrie (iDNES, 2015). V průběhu **dubna 2015** došlo k další obrovské tragédii, kdy rybářská loď, která převážela běžence, ztroskotala několik desítek kilometrů od libyjských břehů. Údajně zahynulo až **900 lidí** a jedná se tak o **jedno z nejtragičtějších neštěstí ve Středomoří** (iDNES, 2015). Tato událost přinesla více obětí než **tragédie u Lampedusy**, ke které došlo začátkem října **2013**. Při neštěstí tedy přišlo o život zhruba **300 lidí** (Aktuálně.cz, 2013).

---

³⁹ Jedná se o operaci zahájenou v listopadu 2014 ve Středozemním moři pod vedením evropské agentury FRONTEX. Tato operace má monitorovat pohyb nelegálních uprchlíků směřujících z Afriky do Evropy (Novinky.cz, 2014).

Tab. 4.2 Detekce nelegálních přechodů přes námořní (mořskou) hranici

	2011	2012	2013	2014	%	% změna
Sýrie	362	1 487	16 945	66 698	30	294
Eritrea	680	1 942	10 953	34 323	16	213
nespecifické sub-Saharské národnosti	n. d.	n. d.	n. d.	26 341	12	n. d.
Afghánistán	2 598	3 331	5 102	12 687	5,8	149
Mali	2 484	422	2 236	9 789	4,4	338
Gambie	511	514	2 722	8 642	3,9	217
Nigérie	6 380	575	2 870	8 490	3,9	196
Somálsko	1 513	3 480	5 054	7 440	3,4	47
Palestina	251	448	1 351	6 418	2,9	375
Senegal	453	145	1 391	4 769	2,2	343
Ostatní	55 940	10 910	11 549	34 597	16	200
Přechody celkem	71 172	23 254	60 173	220 194	100	266

Zdroj: Annual Risk Analysis, 2015; vlastní zpracování.

Pozn. % - procentuální podíl jednotlivých zemí v rámci námořních (mořských) přechodů z celkového počtu námořních (mořských) přechodů, % změna - procentuální změna vůči předchozímu roku, n. d. – nepoužitelná data

Při zhodnocení počtu nelegálních námořních přechodů je **od roku 2013** patrný **narůstající charakter**. Situace mezi jednotlivými roky je zjevně proměnlivá a nestabilní. V roce 2012 nastal pokles na 23 254, v následujícím roce počet nelegálních námořních přechodů prudce vzrostl na **60 172**. V roce **2014** meziročně počet nelegálních námořních přechodů vzrostl o **266 %** a to na **220 194**.

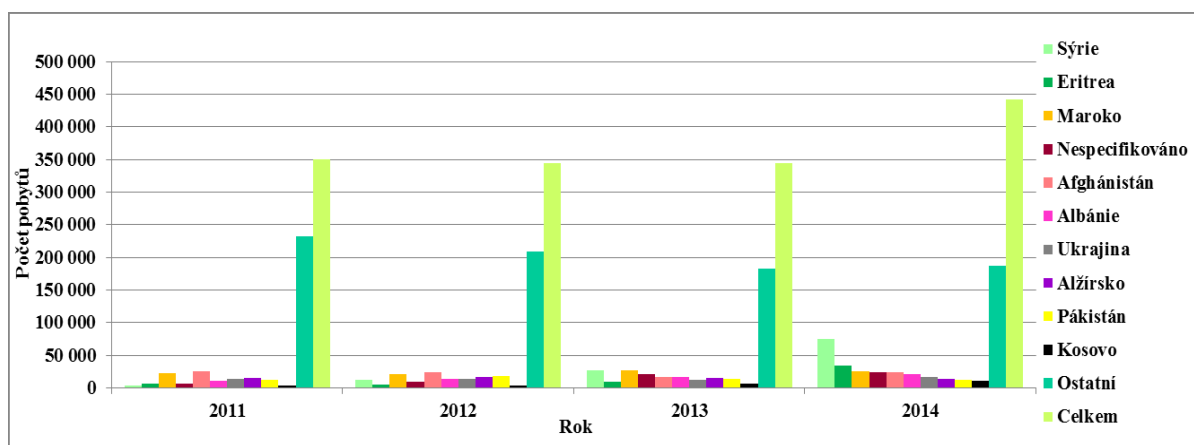
Co se týče aktuálního dění na moři v rámci zvýšených nelegálních migračních toků, FRONTEX na konci **května 2015** na svých internetových stránkách uvedl zprávu, ve které zmiňuje, že od **29. května 2015** bylo více než **5 000 migrantů** zachráněno ve **střední oblasti Středozemního moře**. Do této záchranné operace *TRITON* v rámci EU, koordinované agenturou FRONTEX, byly zapojeny britské, maltské, belgické a italské plavidla spolu s islandskými a finskými letouny. Podle výkonného ředitele agentury FRONTEX, Fabricia Leggeriho, se jednalo o **největší vlnu migrantů, která byla ke spatření v roce 2015** (FRONTEX, 2015).

4.2 Nelegální pobyt v rámci EU

V roce **2014** bylo odhaleno **441 780** detekcí nelegálního pobytu v rámci EU, což představuje **nárůst** ve srovnání s předchozím rokem o **96 682**. Graf 4.2 znázorňuje počty nelegálních pobytů dle top deseti národností v průběhu let **2011 - 2014**. Počet zjištěných nelegálních pobytů zahrnuje státní příslušníky třetích zemí, kteří nejsou držiteli platného víza, povolení k pobytu, cestovního dokladu atd. Informace o počtu nelegálních pobytů zahrnují rovněž státní příslušníky třetích zemí, kteří zpočátku vstoupili legálně, ale propadlo jejich

svolení zůstat. V průběhu let **2011 – 2013** šlo obecně mluvit o **stabilním trendu**. Největší podíl na nelegálním pobytu za rok **2014** měla opět **Sýrie** s podílem **17 %**, na druhé příčce se umístila **Eritrea** s podílem **7,8 %**. **Eritrea** v **2014** vykazovala největší meziroční procentuální nárůst - o **306 %**. U Sýrie byl zaznamenán nárůst už v letech 2012 a 2013. Jak uvádí *Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě*⁴⁰ (2012), tento nárůst měla za následek zhoršená humanitární a bezpečnostní situace, která v Sýrii panuje až do současnosti. Jakékoli další zhoršení situace povede k dalšímu nárůstu počtu osob hledajících útočiště

Graf 4.2 Nelegální pobyty v rámci EU podle top deseti národností

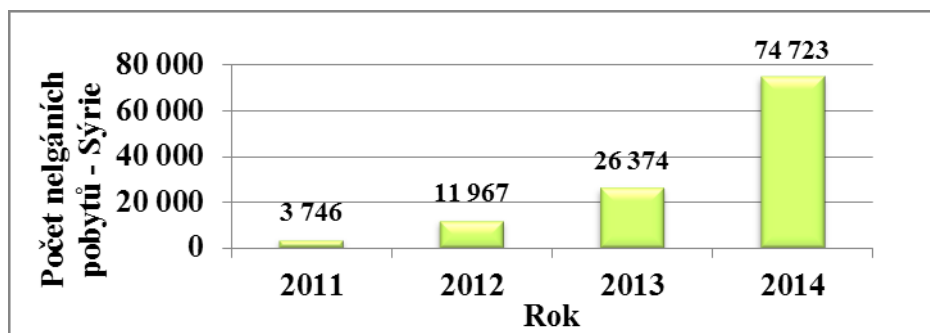
Zdroj: Annual Risk Analysis, 2015; vlastní zpracování.

v sousedních zemích a v konečném důsledku v členských státech EU. Více než **3 miliony** Syřanů bylo od začátku bojů nuceno uprchnout ze země, a přes **6 miliónů** jich bylo vysídleno v samotné Sýrii. Počet syrských uprchlíků v zahraničí za rok 2014 vzrostl podle oficiálních čísel, které uvádí OSN, bezmála o milion (Natoaktual.cz, 2015).

Podrobnější vývoj v jednotlivých letech u Sýrie zaznamenává graf 4.3 uvedený níže, z něhož je patrné, že **nárůst** v roce **2012** je **téměř trojnásobný** oproti předchozímu roku. V roce **2013** došlo rovněž k **nárůstu**, který vůči přechozímu roku činil **14 407** nelegálních pobytů. U Sýrie nárůst pokračoval i v roce **2014**, ten oproti předchozímu roku činil **48 349**.

⁴⁰ Jedná se o druhou pololetní zprávu o fungování schengenského prostoru za období od 1. května 2012 do 31. října 2012.

Graf 4.3 Nelegální pobyty – Sýrie

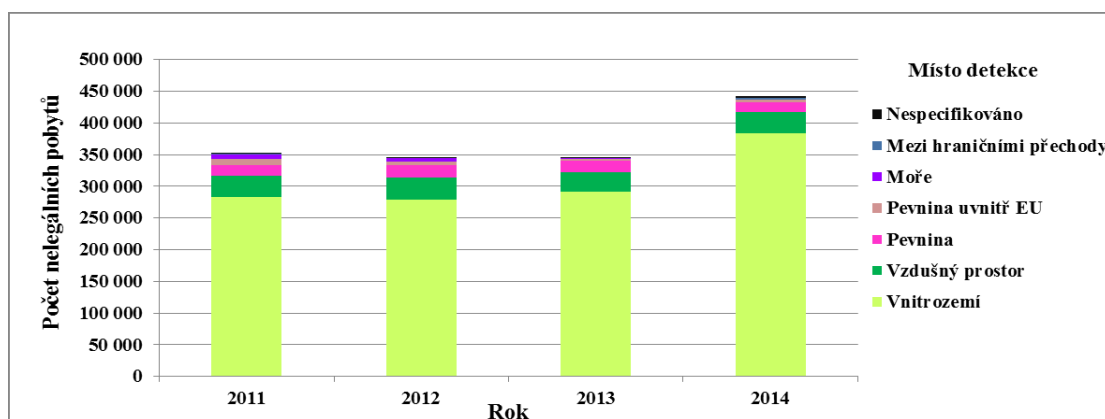

Zdroj: Annual Risk Analysis, 2015; vlastní zpracování.

V souvislosti s daty uvedenými v grafu 4.2, k největšímu **meziročnímu poklesu** v rámci nelegálního pobytu podle top deseti národností došlo u **Pákistánu**, a to o **18 %** (14 209 v roce 2013 a 11 650 v roce 2014).

Je možné analyzovat nelegální pobyty podle místa jejich detekce⁴¹. Oblasti se dělí na vnitrozemí, vzdušný prostor, pevninu, pevninu uvnitř EU, moře, oblast mezi hraničními přechody a nespecifikováno. Největší počet nelegálních pobytů byl detekován u **vnitrozemních oblastí** a to v průběhu všech čtyř let. Z grafu 4.4 je patrné, že zatímco u vnitrozemí, vzdušného prostoru, pevniny uvnitř EU, a rovněž i u mezi-hraničního přechodu došlo v letech 2013 – 2014 k nárůstu, u detekcí nelegálního pobytu v rámci moře a pevniny nastal pokles. K **největšímu meziročnímu poklesu** došlo při detekci **nelegálních pobytů u moře**, kde pokles činil až **51 %**. Naopak **největší meziroční nárůst** nelegálních pobytů byl zaznamenán u oblasti **mezi hraničními přechody** a to o **276 %**.

Graf 4.4 Nelegální pobyt podle druhů místa detekce

Zdroj: Annual Risk Analysis, 2015; vlastní zpracování.

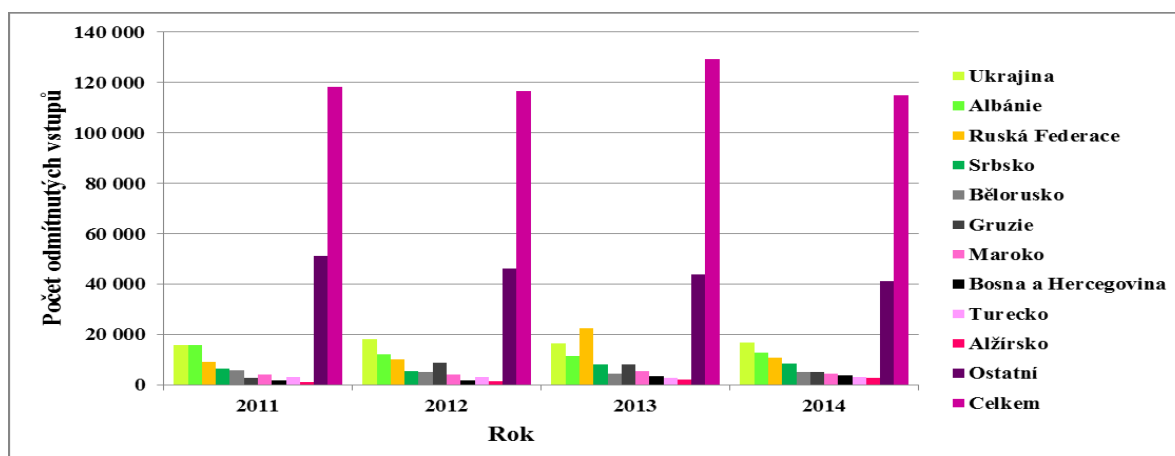
⁴¹ Jedná se o specifické dělení oblastí podle agentury *FRONTEx*.

4.2.1 Odepření vstupu

Schengenský hraniční kodex, jak již bylo zmíněno v kap. 2.4.3, definuje situaci, kdy může dojít k odepření vstupu do EU státnímu příslušníkovi třetí země, který přijede na externí hranici, a to z důvodu nesplnění všech podmínek potřebných pro vstup.

Podle grafu 4.5 odmítnutí vstupů v roce **2014** meziročně pokleslo o **11 %**, na **114 887**. V rámci Evropské unie, co se týče odepření vstupu, jsou na prvním místě **Ukrajinci**, následně **Albánci** a **Rusové**. Zatímco u Rusů došlo k **markantnímu meziročnímu nárůstu mezi roky 2012 – 2013, a to o 124 %** (z 10 113 na 22 698), u dalších dvou zmíněných národností naopak ve stejném období došlo k meziročnímu poklesu, u Ukrajinců o 9,6 % a u Albánců o 4,1 %. V roce **2014** byl největší meziroční **pokles** zaznamenán u **Rusů** a to o **53 %**, kdy počet odepřených vstupů téměř odpovídal počtu v roce 2012. Největší meziroční **nárůst** byl zaznamenán u **Alžíránů** a to o **32 %**.

Graf 4.5 Odmítnutí vstupu – top deset národností na vnějších hranicích

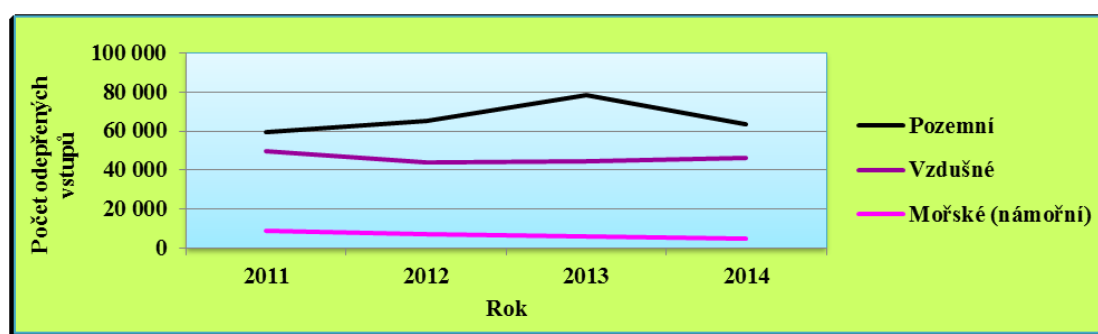

Zdroj: Annual Risk Analysis, 2015; vlastní zpracování.

Většina odepřených vstupů byla v průběhu let **2011 – 2014** hlášena z **pozemních** a **vzdušných hranic** viz graf 4.6. Zatímco u **mořských** (námořních) **hranic** byl trend v průběhu výše zmíněných čtyř let **klesající**, u **pozemních hranic** počet hlášených odepřených vstupů **rostl** do roku **2013** a v roce **2014 poklesl o 14 905** tedy o **19 %**. V roce **2014** byl celkový počet hlášených odepřených vstupů u pozemních hranic **63 701**. V letech **2011 - 2014** se počet odepřených vstupů z hlediska vzdušných hranic pohyboval kolem **45 tisíc**.

Graf 4.6 Odepření vstupu podle typu hranic

Zdroj: Annual Risk Analysis, 2015; vlastní zpracování.

Ve zprávě *Annual Risk Analysis (2015)*, FRONTEX uvádí **důvody k odepření vstupu**⁴². V roce **2014** bylo **34 841** odepřených vstupů z důvodu neplatného víza nebo povolení k pobytu. Druhý markantní počet detekovaných odepřených vstupů za rok **2014** činil **24 567**. Důvodem odepřených vstupů byla skutečnost, že daná osoba neměla příslušný doklad prokazující účel a podmínky pobytu.

4.2.2 Osoby napomáhající k nelegální migraci

Níže uvedená tabulka 4.3 zobrazuje top deset národností osob, které plní úlohu tzv. „zprostředkovatelů“ – jedná se o pašeráky nelegálních imigrantů, kteří zoufalým uprchlíkům usnadňují nelegální přesuny a převážejí je na cílová místa za úplatu. V roce **2014** byla detekce osob napomáhajících k nelegální migraci - „zprostředkovatelů“, neboli také „převaděčů“ vyšší než předchozí rok. Nárůst činil **41 %** (v roce 2013 ze **7 252** na **10 234** v roce 2014). Ve Francii, Bulharsku, Itálii a Španělsku byla detekce zprostředkovatelů nejvyšší v rámci členských států EU. **Celkově je trend odhalených „zprostředkovatelů“ za poslední čtyři roky rostoucí.**

Jen v roce **2013** nastal vůči předchozímu roku nepatrný pokles. Dochází totiž k většímu počtu používání padělaných dokladů, pomocí nichž se osoby dostávají do EU, to má za následek, že prostředníci jsou schopni ovládat tuto nelegální činnost vzdáleně a nenápadně, což je pro ně mnohem méně riskantní, než kdyby doprovázeli nelegální migranty během vysoce rizikových činností, jako je nelegální hraniční přechod. V roce 2013 bylo zjištěno u tří zemí, kde byly detekce „zprostředkovatelů“ největší, že se jedná podle ukazatelů o vlastní občany těchto zemí. Tento sklon byl nejsilnější u **Itálie** a **Španělska** (jedná se o země, kde

⁴² Např. osoba: nemá cestovní doklad; má falešný (padělaný, pozmeněný) cestovní doklad; nemá platné vízum nebo povolení k pobytu; má falešné (padělané) vízum nebo povolení k pobytu; nemá příslušné doklady prokazující účel a podmínky pobytu; již pobývala po dobu tří měsíců během šestiměsíčního období na území členských států EU; nemá dostatečné prostředky pro obživu nebo tranzit; pro kterou byl záznam pro účely odepření vstupu v SIS nebo v národním rejstříku; je považována za hrozbu pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, veřejné zdraví nebo mezinárodní vztahy jednoho nebo více členských států EU.

bylo ohlášeno nejvíce „zprostředkovatelů“), kde asi třetina všech detekovaných „zprostředkovatelů“ byla domácí národnosti. Co se týče **Francie**, zde domácí „zprostředkovatelé“ představovali zhruba pětinu všech detekcí.

Tab. 4.3 Top deset národností v rámci „zprostředkovatelů“

	2011	2012	2013	2014
Maroko	390	455	366	959
Nespecifikováno	255	514	693	681
Španělsko	320	498	241	510
Itálie	568	513	675	487
Francie	404	351	271	417
Albánie	221	241	279	413
Sýrie	40	79	172	398
Turecko	204	232	185	396
Egypt	173	188	397	352
Bulharsko	178	157	211	322
Ostatní	4 204	4 434	3 762	5 299
Celkem	6 957	7 662	7 252	10 234

Zdroj: Annual Risk Analysis, 2015; vlastní zpracování.

Usnadnění nelegálního přistěhovalectví lze členit na tři dílčí aktivity. V první řadě se jedná o usnadnění vstupu nelegálních migrantů do EU. Dále pak se jedná o usnadnění druhotného pobytu nelegálních migrantů v rámci EU (v rámci Schengenského prostoru) a v poslední řadě se jedná o legalizaci jejich pobytových statutů. Co se týče „zprostředkovatelů“ neboli zločineckých skupin, ty mohou být zapojeny do kterékoliv z těchto tří oblastí (Annual Risk Analysis, 2014).

Vzhledem k nekončící vlně uprchlíků, kteří v roce **2015** směřují do Evropy, se podle serveru BBC vyskytuje **stále více pašeráků britské národnosti**. Mladí Britové převážejí za úplatu v kufrech svých automobilů běžence z uprchlického tábora v **Calais**. Současné migrantské krize tak využívají i obyčejní lidé z nižších společenských vrstev, kteří se „paktují“ s nelegálními skupinami, často to však pro ně končí vězením (iDNES, 2015).

4.3 Trasy nelegální migrace

Je naprosto nezbytné znát trasy, kterými se nelegální migranti do EU dostávají. Tyto **trasy jsou však poměrně proměnlivé**. Odvíjejí se od toho, kde je v dané chvíli úroveň ochrany hranice nejslabší.

FRONTEX ve svých ročních zprávách, které publikuje pod názvem *Annual Risk Analysis*, hodnotil mimo jiné i roční úhrny počtu detekcí nelegálních přechodů hranic v souvislosti s trasami pro rok 2014. V rámci analýzy byly zmíněny následující trasy: střední

trasa Středozemního moře; východní trasa Středozemního moře, v rámci které jsou zmiňovány bulharské pozemní hranice a rovněž i řecké pozemní hranice a oblast východního Egejského moře; trasa západního Balkánu; okružní trasa mezi Albánií a Řeckem; trasa západního Středomoří; Apulia a Calabria; trasa Černého moře a trasa vedoucí přes východoevropskou pozemní hranici.

Střední trasa Středozemního moře

Do této trasy spadá i malý ostrov **Lampedusa**. Jedná se o nejjižnější území Itálie a tedy o jednu ze vstupních bran pro imigranty do Evropské unie. Hrabálek (2012) uvádí, že co se týče italského ostrova Lampedusa, došlo v roce 2010 k výraznému snížení počtu přílivu osob. Tento pokles mohlo mít za následek mnoho faktorů, jedním z nich mohla být již dříve zmíněná tehdejší bilaterální spolupráce Itálie s Libyí – viz kap. 4.1, či pokračování spolupráce se státy západní Afriky. V rámci této spolupráce, která se uskutečnila v roce 2010, došlo ke zprovoznění systému *Mořský koník*⁴³.

K velkému a náhlému zvýšení detekcí nelegálních přechodů v rámci střední trasy Středozemního moře došlo v roce 2011. Toto zvýšení zapříčinily nepokoje v Tunisku a Libyi, následně se do konce roku 2011 předpokládalo jeho ukončení, ale toto zvýšení detekcí nelegálních přechodů pokračovalo až do roku 2012. Na konci roku 2012 resp. v období od října do prosince, přišlo 31 % všech hlášení o neoprávněných přechodech z Itálie (Annual Risk Analysis, 2014; Komise, 2013a). V prvním čtvrtletí roku **2013** byla detekce relativně nízká. Ke zvýšení nelegálních přechodů došlo ve druhém čtvrtletí, svého vrcholu dosáhly ve třetím čtvrtletí. Roční detekce činila **40 304**, z toho **75 %** bylo hlášeno za pouhé čtyři měsíce tj. v období mezi červencem a říjnem 2013. **V roce 2013 se tak jednalo o hlavní používanou trasu, která v porovnání s rokem 2012 zaznamenala čtyřnásobný nárůst.** Jednalo se o **tragické období**, intenzivní toky migrantů mezi severní Afrikou a EU měly za následek **hroživé incidenty související s potopením lodí**. Docházelo k masivním ztrátám na životech, včetně žen a dětí. V říjnu 2013 došlo k již zmíněné tragédii u Lampedusy. Bylo zjištěno, že např. obyvatelé subsaharské Afriky hojně používali gumové čluny, jelikož představují nejlevnější variantu. Avšak ani při použití rybářských nebo velkých lodí nebyla zajištěna bezpečnost. Přeplněné velké lodě mají tendenci se převracet. Aby se zabránilo těmto situacím, došlo k zahájení hlídkových operací, které byly situovány stále blíže k libyjskému pobřeží. Co se týče národností, jednalo se o příslušníky z afrického rohu, v tomto případě o **Eritrejece a Somálce**. Ti představovali největší podíl na detekcích v rámci této trasy v celkové výši **14 423**

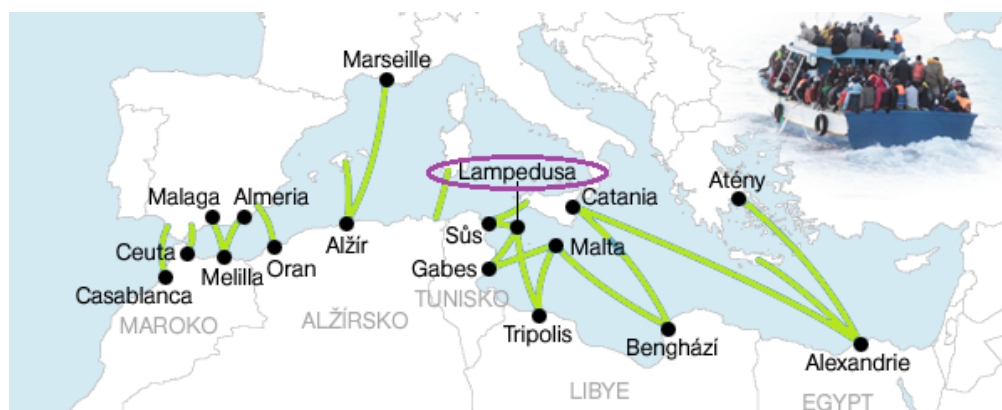
---

⁴³ Satelitní systém, umožňující snadnější komunikaci mezi státy západní Afriky a Španělskem a Portugalskem.

resp. **36 %**. Jako důvody vedoucí k opuštění své země uváděli zejména bezpečnost a ekonomické obavy. V roce 2013 se Syrští uprchlíci umístili na druhém místě s **9 591** detekcemi, což představuje čtvrtinu z celkového počtu. V roce **2014** bylo na této trase zjištěno více než **170 000** detekcí a stejně jako v roce 2011 a 2013 se jednalo o **hlavní trasu používanou pro nelegální přechody směřující do EU**. Představovala **60 % z celkového počtu všech zjištěných detekcí**. Většina migrantů byli Syřané a Eritrejci odlétající od libyjského pobřeží. (Annual Risk Analysis, 2014 – 2015). V období **leden – únor 2015** jsou na této trase detekovány **vysoké počty migrantů odcházejících z Libye**. Za zmínku stojí i změna co se týče národností. Zvýšil se počet sub – saharských migrantů a pokles nastal u Syřanů (FRONTEX, 2015). Průběh migračních toků je na této trase i nadále velmi alarmující. V **květnu 2015** je zde zjištěno více než **20 500** migrantů, což představuje **nejvyšší měsíční úroveň od začátku roku 2015** a rovněž nárůst ve srovnání s měsícem duben o **29 %**.

Na obrázku 4.1 jsou vyobrazeny trasy migrantů v rámci střední trasy Středozemního moře.

Obr. 4.1 Hlavní trasy migrace z Afriky do Evropy přes Středozemní moře

Zdroj: Rozhlas, 2015; vlastní zpracování.

Východní trasa Středozemního moře

Tlaku zvýšených nelegálních migračních toků byla v roce 2011 vystavená právě tato trasa, šlo přesněji o trasu vedoucí přes **Turecko do Řecka**. Téměř **30 000** neoprávněných překročení vnějších hranic bylo zjištěno v posledních třech měsících roku 2011, z toho 75 % se odehrálo právě na trase východního středomoří (Komise, 2012a).

Implementace souboru řeckých operací v srpnu 2012, stejně jako pokračující koordinace realizované FRONTEXEM resp. společné operace (*Poseidon moře a země*⁴⁴),

⁴⁴ Poseidon je menší operace realizována v prostoru řeckých ostrovů v Egejském moři, organizuje ji agentura FRONTEX, která odpovídá za ochranu vnějších hranic EU.

měly za následek výrazné snížení nelegálních přechodů na řecko-tureckých hranicích. V roce 2013 bylo číslo detekcí na této hranici nejnižší od roku 2009. Tato cesta však stále byla na druhé příčce a tvořila téměř čtvrtinu všech detekcí nelegálních hraničních přechodů do EU. Ve srovnání s rokem 2011 a 2012 se oblast detekce podstatně změnila a detekce ve východní části Egejského moře byly větší. Následně bylo zjištěno nelegální přecházení podél pozemní hranice mezi Bulharskem a Tureckem. **Syřané představovali více než polovinu resp. 51 % ze všech detekcí na této trase (12 727).** Přestože byla většina hlášení z pozemní hranice mezi Bulharskem a Tureckem, a také ve východním Egejském moři, **Syřané představovali rovněž nejvíce detekovanou národnost na pozemní hranici mezi Řeckem a Tureckem a na Kypru.** Na druhém místě, co se týče nelegálních přechodů podle národností detekovaných ve východní části Egejského moře, se umístili Afgánci (6 129). U nich se detekce výrazně snížila po vrcholu, který nastal v roce 2011 (19 618). Detekce Afričanů prokazovala také výrazné snížení v rámci východní trasy Středozemního moře z 8 479 v roce 2012, na 3 460 v roce 2013. V roce **2013** se jednalo o **druhou nejčastěji používanou trasu** (Annual Risk Analysis, 2014; Komise, 2014a). V roce **2014** bylo v rámci této trasy nahlášeno celkem **50 800** detekcí, což představuje **18 % z celkového počtu detekcí v rámci EU** (Annual Risk Analysis, 2015). V **květnu 2015** tuto trasu použilo přes **19 000** migrantů. Oproti dubnu 2015 tak činí nárůst **32 %**. Od začátku roku 2015 se počet detekcí pohybuje kolem **48 000** (FRONTEX, 2015).

Bulharská pozemní hranice - v této pohraniční oblasti detekce značně vzrostla od srpna 2012 do října 2013. K nárůstu počtu zjištěných osob došlo pravděpodobně v důsledku jejich vytlačení z pozemní hranice mezi Řeckem a Tureckem. Po říjnu 2013 nastal prudký pokles, za ten mohl posílený dozor na pozemních hranicích mezi Bulharskem a Tureckem a nasazení pohraniční stráže. Pokles pokračoval až do začátku roku 2014. Mnoho detekcí zjištěných v této oblasti, se opět týkalo Syřanů (Komise, 2013b; Komise, 2014a). O relativně mnohem nižší detekci lze hovořit vzhledem k roku **2014** v rámci bulharské a řecké pozemní hranici s Tureckem, kde byl celkový počet **5 938 detekcí**, meziroční pokles tak činil **6 324** detekcí (Annual Risk Analysis, 2015).

Řecké pozemní hranice – v roce **2013** byla detekce na pozemních hranicích mezi Řeckem a Tureckem nadále **velmi nízká**. Stejně jako na jiných hraničních úsecích východní trasy Středozemního moře i zde byli Syřané na prvním místě, co se týče nelegálního přecházení podle národností. Tlak nelegální migrace na řecko-tureckou pozemní hranici je vyšší, než skutečně vykazované údaje o zjištěných nelegálních přechodech přes tuto hranici. Je třeba zmínit, že detekce na této trase nebyla za poslední roky pouze nízká. Např. do

poloviny roku 2012 se prudce zvýšil počet osob zachycených na pozemní hranici mezi Řeckem a Tureckem. K poklesu vedla až operace *Shield*⁴⁵ zahájena v srpnu 2012 (Annual Risk Analysis, 2014; Komise, 2012b).

Východní Egejské moře – Lesbos a Samos jsou **cílové ostrovy** pro většinu migrantů v Egejském moři. Detekce však byly hlášeny i z východní části Egejského moře, kterou pokrývá velká oblast od ostrova Samothrake na severu, po ostrov Megisti na jihu. K detekci nelegální migrace došlo také v Jónském moři. Migranti se snažili dostat do Itálie. Na začátku roku 2013, většina migrantů, kteří křížili východní Egejské moře, byli Afgánci, postupem času se ale opět Syřané stali hlavní národností hlášenou při detekci nelegálního hraničního přecházení (Annual Risk Analysis, 2014). V roce **2014** došlo k **prudkému zvýšení detekce v Egejském moři** (z **11 829** v 2013 na **43 377**). Největší počet příjezdů zůstal v roce **2014** vykazován stejně jako v předchozím roku v rámci ostrovů **Lesbos, Sámos** a přibyl **Chios**. Detekce však rovněž byly hlášeny i z menších ostrovů od severu k jihu (Annual Risk Analysis, 2015). V období leden – únor 2015 se počet detekcí zjištěných na řeckých ostrovech v Egejském moři více než zdvojnásobil (FRONTEX, 2015).

Trasa přes západní Balkán

Zpráva Komise (2012b) o hodnocení fungování Schengenu uvádí, že v průběhu roku **2012** byly **sekundární pohyby při neoprávněném překračování hranic zjištěny na všech pozemních hranicích západního Balkánu**. U této trasy se detekce nelegálního hraničního přecházení silně zvýšila z 6 391 v roce 2012 na 19 951 v roce 2013. Většina hlášení byla od ledna do června 2013 z pozemní hranice mezi Maďarskem a Srbskem. **Během období dubna až června 2013** bylo v Maďarsku zaznamenáno nejvíce neoprávněných překročení hranice resp. více než ve kterémkoli jiném členském státě, tj. **35 % z celkového počtu v EU**. V červenci 2013, kdy došlo ke změně azylové politiky v Maďarsku, se počet detekcí snížil. Tento pokles podle maďarských orgánů mohla mít za následek posílená spolupráce s Kosovem⁴⁶. (Annual Risk Analysis, 2014; Komise, 2013b). Přesto však počet detekcí zůstal vyšší než v předchozích letech. **Občané Kosova** byli hlavní státní příslušností zjištěnou při nelegálním přecházení hranic, tvořili zhruba **32 %** všech zjištěných nelegálních detekcí na této trase. U jiných národností, zejména u Pákistánců a Afghánců detekce klesla po červenci roku 2013, zůstala však vyšší než v roce 2012. Afričtí a asijsí migranti, kteří byli zjištěni na

⁴⁵ V rámci operace *Shield* bylo nasazeno 1800 příslušníků pohraniční stráže na řecko-tureckou pozemní hranici (Komise, 2012b).

⁴⁶ Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova (Komise, 2013b).

pozemní hranici mezi Maďarskem a Srbskem přešli nelegálně původně přes vnější hranici na východní trase Středozemního moře, pak projížděli přes západní Balkán, většinou přes hranici Řecka a bývalé jugoslávské republiky Makedonie, a stále více přes bulharsko-srbské hranice. Skutečnost, že Chorvatsko přistoupilo k EU dne 1. července 2013, neovlivnila pohyb migrantů přes hranici západního Balkánu. Úsek hranice mezi Maďarskem a Srbskem zůstal hlavní částí hranice pro většinu přistěhovalců, kteří se přes tento úsek pokoušejí nelegálně dostat do Evropské unie (Annual Risk Analysis, 2014). Podle poslední zprávy Annual Risk Analysis (2015), detekce v roce **2014** v rámci této trasy vzrostly až na **43 357**. Téměř polovina detekcí se týkala **občanů Kosova**. FRONTEX (2015) uvádí, že v roce **2015**, konkrétněji v období **leden – únor**, je zatím hlášeno **26 600** nelegálních hraničních přechodů. Jedná se především o osoby z **Kosova**, které překračovaly srbsko-maďarskou hranici nezákonně. Podle údajů FRONTEXU, se migrační toky občanů z Kosova měly dramaticky snížit v polovině února 2015 v důsledku zvýšených hraničních opatření. V **květnu 2015** počet zadržených migrantů na této trase přesahuje podle údajů FRONTEXU **10 000**. Jedná se o maďarskou pozemní hranici se Srbskem. V období **leden – květen** tak bylo na této trase detekováno více než **50 000** migrantů, což je ve srovnání se stejným obdobím v roce 2014 až **880 % nárůst** (FRONTEX, 2015).

Okružní trasa mezi Albánií a Řeckem

Řecko hlásilo v roce **2013 8 728** detekcí nelegálních hraničních přechodů na jeho pozemní hranici s Albánií a bývalou jugoslávskou republikou Makedonie, z toho **8 592** bylo spojeno s národností **Albánskou**. Jednalo se tak o navýšení o **59 %** oproti roku 2012. **Tento výrazný nárůst zlomil poměrně stabilní situaci na tomto místě, která zde panovala od roku 2011, kdy došlo k uvolnění vízového režimu pro Albánce** (Annual Risk Analysis, 2014). V roce **2014** Řecko nahlásilo celkem **8 841** detekcí nelegálních hraničních přechodů na jeho pozemní hranici s Albánií a bývalou jugoslávskou republikou Makedonie. Z toho se **8 757** detekcí týkalo Albánců. Ve srovnání s přechozím rokem lze mluvit o stabilním trendu (Annual Risk Analysis, 2015).

Trasa západního středomoří

Na této trase došlo v roce **2013 k 6 838** detekcím nelegálních přechodů hranic. Tato trasa se skládá z několika oblastí a to jižního španělského pobřeží a pozemní hranice Ceuta a Melilla⁴⁷. Počet detekcí byl relativně ve stejné výši jako v roce 2012 (6 397). V roce 2013 byly téměř dvě třetiny detekcí hlášeny na pozemních hranicích Ceuty a Melilly. Co se týče

---

⁴⁷ Ceuta je autonomní město, které spolu s městem Melilla, je jednou ze dvou španělských exkláv na pobřeží severní Afriky, ležící na nejsevernějším cípu Maghrebu poblíž Gibraltarského průlivu.

státních příslušností, je problém jich analyzovat, neboť obsahem většiny hlášení ze Španělska jsou osoby s neznámou národností. Předpokládá se, že se ve většině případů jedná o Subsaháňany (Annual Risk Analysis, 2014). V roce **2014** činila detekce na této trase **7 842** a jedná se tedy o meziroční nárůst o **15 %**. Z hlediska národnosti se jednalo především o migranty ze západní Afriky, zejména z **Kamerunu** a **Mali** (Annual Risk Analysis, 2015). FRONTEX ve své květnové zprávě (2015) uvádí, že detekce na této trase se zvýšily jak na pozemních, tak na námořních hranicích ve srovnání s prvními čtyřmi měsíci roku 2014. Růst o **108 %** je zaznamenán na španělských pozemních hranicích mezi **Marokem, Ceuty a Melilly**, **více než 3 200** detekcí je zaznamenáno u námořní trasy mezi **Marokem a Alžírskem** směrem ke španělskému pobřeží Levante (FRONTEX, 2015).

Apulia a Calabria

Mnoho detekcí v oblasti Apulie bylo spojováno s přesuny z Řecka do Itálie, zatímco většina detekcí v Kalábrii byla spojena s migranty, kteří odešli z Turecka nebo Egypta a pluli přes Egejské moře směrem k Itálii. **Relativně stabilní byla detekce v roce 2013 (4 994)** v porovnání s rokem 2012 (4 772). Jednalo se, stejně jako v předchozích letech, o občany z Asie a středního východu země. Syřané opět obsadili první příčku a to s 38 % z celkového počtu všech detekcí na této trase. Detekce se začaly zvyšovat na jaře 2013 a vyvrcholily v listopadu téhož roku. Největší nárůst byl zaznamenán u **Syřanů a Eritrejců** a spolu s nimi bylo detekováno i velké množství přijíždějících Egyptanů. Oproti tomu počet Pákistánců a Afghánců v porovnání s rokem 2012 klesl. **V období od května do července 2014 se jednalo o třetí nepoužívanější trasu** (Annual Risk Analysis, 2014).

Trasa Černého moře

Nelegální detekce jsou na této trase vzácné, ale v roce 2013 přesněji v červnu Bulharsko hlásilo jeden tajný vstup z přístavu ve Varně a Rumunsko hlásilo čtyři incidenty zahrnující detekci 118 migrantů. Jednalo se převážně o Syřany a Afghánce. V roce 2014 zde bylo hlášeno 433 detekcí (Annual Risk Analysis, 2014 - 2015).

Trasa vedoucí přes východoevropskou pozemní hranici

Zpráva FRONTEXU Annual Risk Analysis (2014) definuje, že na této trase jsou nelegální přechody hlášeny Finskem, Estonskem, Lotyšskem, Litvou, Polskem, Slovenskem, Maďarskem a Rumunskem. **Detekce na této trase jsou relativně nízké**. Detekcí nelegálních hraničních přechodů zůstala stabilní v letech 2012 a 2013. V roce 2013 se jednalo o 1 316 detekcí a v roce 2012 o 1 597. Stejně jako v minulých letech, nejvíce případů bylo hlášeno od hranice mezi Slovenskem a Ukrajinou. Na první příčce se umístili v rámci národnosti Gruzínci (detekce na pozemní hranici mezi Litvou a Běloruskem), dále Afghánci (detekce na

pozemní hranici mezi Slovenskem a Ukrajinou). V roce **2014** byla výše detekcí na této trase **relativně stabilní** s rokem 2013. Celkový počet detekcí tak za rok **2014** činila **1 275**. Většina detekcí byla hlášena v rámci pozemní hranice mezi Litvou a Běloruskem (Annual Risk Analysis, 2015).

4.4 Nelegální migrace v rámci České Republiky

Oblast potírání nelegální migrace je jedním ze zásadních témat řešených v rámci migrační politiky České republiky. *Akční plán⁴⁸ boje s nelegální migrací* je základním dokumentem v této oblasti. Tento plán byl připraven v roce **2003** a schválen *Usnesením vlády České republiky č. 108 ze dne 4. února 2004*. Plán se opírá o zásadu č. 3 *Zásad politiky vlády v oblasti migrace cizinců*, rovněž také navazuje na úkoly, které jsou stanovené v *Národním akčním plánu boje proti terorismu* (Ministerstvo vnitra České republiky, 2015).

V rámci nelegální migrace jsou na území České republiky sledovány dvě základní kategorie a to **nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR** a **nelegální pobyt**. Tyto dvě základní kategorie jsou sledovány od doby vstupu ČR do Schengenského prostoru, tedy od roku 2008. Následující tabulka 4.4 zachycuje vývoj jak celkové nelegální migrace v rámci České republiky v posledních letech, tak vývoj na základě rozdělení do dvou základních kategorií (Zpráva Ministerstva vnitra ČR, 2013). Při porovnání nelegální migrace v letech **2010 – 2013** bylo nejvíce osob zjištěných právě v posledním sledovaném roce **2013**. Celkově bylo zjištěno **4 153 osob**, v porovnání s rokem **2012** došlo k nárůstu zhruba o **15,5 % (558 osob)**. Zatímco zjištěné počty za rok **2011** a **2012** byly relativně ve **stabilní výši**, při

Tab. 4.4 Nelegální migrace v České republice 2010 – 2013

Rok	2010	2011	2012	2013
Nelegální migrace (celkem zjištěno osob)	2988	3360	3595	4153
Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici	140	80	119	179
Nelegální pobyt	2848	3280	3476	3974

Zdroj: Zpráva Ministerstva vnitra ČR, 2013; vlastní zpracování.

zhodnocení roku **2010** s rokem **2013** byl **nárůst** až o **1 165** zjištěných osob.

Co se týče počtu osob zjištěných v souvislosti s nelegální migrací na území České republiky v roce **2010**, z **celkového počtu 2 988 cizinců** se jednalo o **2 202 mužů** (tj. cca 73,7

⁴⁸ Jedná se o koncepční dokument, jehož součástí je harmonogram pro plnění opatření. Jeho podoba je každoročně aktualizována. Akční plán si za hlavní cíl klade nalezení a realizaci takového řešení a opatření, která mohou minimalizovat nelegální migraci a motivovat cizince k legálnímu vstupu a rovněž pobytu v ČR.

%), **759 žen** (tj. cca 25,4 %) a **24 dětí** (tj. cca 0,8 %). U tří osob v tomto roce nebylo pohlaví v hlášení základních útvarů. V roce **2011** z celkového počtu **3 360 cizinců** se jednalo o **2 453 mužů** (tj. cca 73,0 %), **897 žen** (tj. cca 26,7 %) a **9 dětí** (tj. cca 0,3 %), u jedné osoby nebylo pohlaví v hlášení základních útvarů. Z celkového počtu **3 595 cizinců** zjištěných v roce **2012** se jednalo o **2 491 mužů** (tj. cca 69,3 %), **1089 žen** (tj. cca 30,3 %) a **13 dětí** (tj. cca 0,4 %). A u dvou osob nebylo pohlaví v hlášení základních útvarů uvedeno. V roce **2013** celkový počet zjištěných cizinců činil **4 153**, z toho se jednalo o 2 832 mužů (tj. 68,2 %), **1 261 žen** (tj. 30,4 %) a **60 dětí** - tj. 1,4 % (Zprávy Ministerstva vnitra ČR, 2010 - 2013).

Tabulka 4.5 poukazuje na vývoj nelegální migrace v průběhu let **2010 – 2013** v rámci národností, které se vyskytovaly nejčastěji. **Ukrajinci** jsou na jasné první příčce v průběhu **Tab. 4.5 Nelegální migrace za období 2010 - 2013 podle výskytu četnosti odhalených osob v rámci top pěti národností**

Státní příslušnost	2010	2011	2012	2013	Celkem*	Pořadí
Ukrajina	971	1129	1070	901	4071	1
Rusko	262	348	440	556	1606	2
Vietnam	320	344	381	312	1357	3
Slovensko	135	137	118	197	587	4
Mongolsko	140	115	101	0	356	5

Zdroj: Zprávy Ministerstva vnitra ČR, 2010 – 2013; vlastní zpracování.

Pozn. * - celková suma počtu odhalených osob v rámci dané státní příslušnosti za období 4 let

všech čtyř let. Zatímco u **Ukrajinců** a **Vietnamců** došlo k **poklesu** ve srovnání roku 2013 s rokem předchozím, u **Rusů** a **Slováků** nastal menší **nárůst**.

4.4.1 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici

Základní útvary Služby cizinecké policie nahlásily **největší počet osob**, v průběhu sledovaného období **2010 - 2013**, v roce **2013**. Hodnota činila **179 osob**. V porovnání s rokem 2010 byl nárůst o **39 osob**. **Nejmenší hodnota** byla zaznamenána v roce **2011**, kde činila pouze 80 osob.

Vzhledem k největšímu počtu osob zjištěných v roce 2013 na vnější schengenské hranici, jich bylo odhaleno 146 (tj. 81,6 %) ve směru do České republiky, u 16 osob bylo zjištěno prokázání se neregulérním cestovním dokladem. Celkový počet osob odhalených ve směru z České republiky byl 33. Z toho všechny osoby předložily neregulérní cestovní

Tab. 4.6 Nelegální migrace na vnější schengenské hranici za období 2010 - 2013

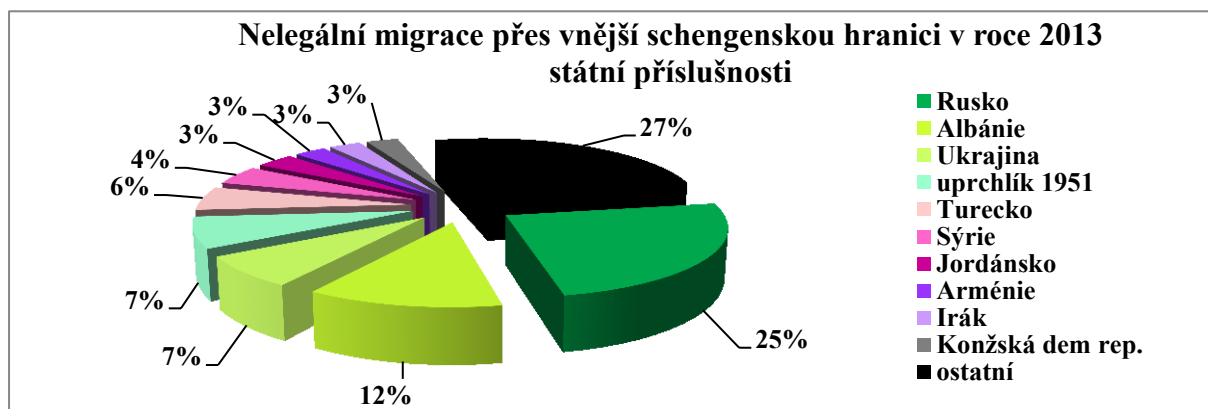
Rok	2010	2011	2012	2013
Celkem osob	140	80	119	179
z toho				
ve směru z ČR	21	11	14	33
do ČR	119	69	105	146

Zdroj: Zprávy Ministerstva vnitra ČR, 2010 – 2013; vlastní zpracování.

doklad, kdy byla preferována destinace Londýn (23 osob). V souvislosti se směrem z České republiky se jedná především o modus operandi státních příslušníků Albánie. Tyto osoby po legálním vstupu posléze při cestě do Spojeného království použily neregulérní cestovní doklad (22 osob) (Zpráva Ministerstva vnitra ČR, 2013).

Při bližším se zaměření na rok 2013, kdy byl počet osob zjištěných v průběhu čtyř let nejvyšší, byl výčet státních příslušností zjištěných osob v rámci vnější schengenské hranice i nadále velmi rozmanitý. Zjištěno bylo celkem 38 příslušností. Jak je evidentní z grafu 4.7, na prvním místě podle počtu zadržených osob podle státní příslušnosti byli v roce 2013 **Rusové** (44 osob, tj. 24,6 %). **Albánci** se umístili na druhém místě s počtem 22 osob (tj. 12,3 %) a **Ukrajinci** na třetí příčce s počtem 13 osob (tj. 7,3 %) (Zpráva Ministerstva vnitra ČR, 2013).

Graf 4.7 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici v roce 2013 – státní příslušnost

Zdroj: Zpráva Ministerstva vnitra ČR, 2013; vlastní zpracování.

4.4.2 Nelegální pobyt

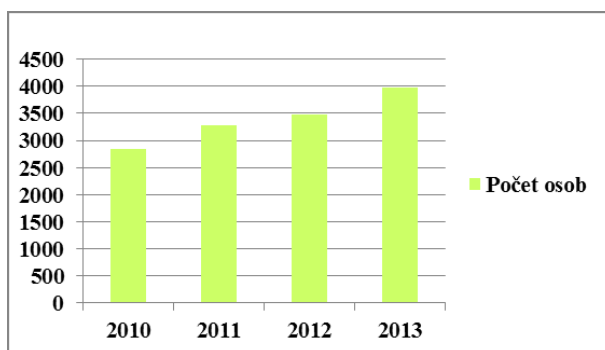
Druhou ze základní kategorie sledované v České republice v souvislosti s nelegální migrací je **nelegální pobyt**⁴⁹. V průběhu období **2010 – 2013** šlo sledovat **rostoucí trend**.

⁴⁹ Do procesu zjišťování osob v rámci nelegálního pobytu na území ČR jsou zapojeny nejen útvary SCP, ale také další složky Policie ČR, dále také celní správa ČR, úřady práce atd. Celní úřady cíleně provádějí kontrolu

Graf 4.8 ukazuje, že **nejmenšího počtu** bylo dosaženo v roce **2010**, kdy došlo ke zjištění **2 848 cizinců**. Naopak **nejvyšší počtu** bylo dosaženo v roce **2013**, jednalo se o **3 974 osob**, oproti roku 2010 je zde nárůst o 1 126 osob.

Nejvyšší počet osob s neoprávněným pobytem byl v roce 2010 vykázán na teritoriu ObŘ SCP Praha⁵⁰, z celkového počtu 2 484 se jednalo o 1 152 osob (tj. 40,4 %). V tomto roce byla nejpočetnější skupina, zjištěná při nelegálním pobytu, tvořena státními příslušníky **Ukrajiny** (953 osob, tj. 33,5 % z celkového počtu). V roce 2011 došlo k nárůstu počtu zjištěných osob na 3 280 cizinců (tj. + 15,2 %). V tomto roce bylo nejvíce osob zjištěno u KŘP Praha⁵¹, z celkového počtu 3 280 se jednalo o 1 352 osob tj. 41,2 %. Ukrajinci byli rovněž nejpočetnější skupinou cizinců zjištěných při nelegálním pobytu (1 123 osob, tj. 34,2 %). Pro rok 2012 byl rovněž charakteristický rostoucí trend, počet odhalených osob při nelegálním pobytu činil 3 476 cizinců. Co se týče jednotlivých teritorií, obdobně, jako

Graf 4.8 Nelegální pobyt v rámci České republiky

Zdroj: Zprávy Ministerstva vnitra ČR, 2010 – 2013; vlastní zpracování.

v předchozím období bylo nejvíce osob zjištěno u KŘP Praha. Jednalo se o 1 463 osob, tj. 42,1 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob. V rámci státní příslušnosti se tradičně nejvíce jednalo o Ukrajince (1 064 osob, tj. 30,6 % z celkového počtu). Z celkového počtu 3 974 cizinců zjištěných při nelegálním pobytu v roce 2013, se jednalo o 888 osob, tj. 24,0 % osob, které byly státními příslušníky Ukrajiny. Obdobně jako v předchozích dvou letech bylo dlouhodobě nejvíce nelegálně pobývajících osob, v rámci jednotlivých teritorií, zjištěno u KŘP Praha (1 421 osob, tj. 35,8 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob) (Zprávy Ministerstva vnitra ČR, 2010 - 2013).

činnosti cizinců, zejména v oblasti nelegálního zaměstnávání cizinců. Tuto činnost provádějí na základě oprávnění daného zákona – Zákon č. 552/1992 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ Oblastní ředitelství služby cizinecké policie Praha.

⁵¹ Krajské ředitelství Policie ČR – Praha.

4.4.3 Aktuální vývoj nelegální migrace v České republice

V roce **2014** policie v České republice údajně odhalila **4 822 osob**, což je oproti roku 2013 nárůst o **669 osob**, tedy o **16 %**. V tuzemsku i nadále nejvíce žije, v rámci nelegálního pobytu, **Ukrajinců**, dále **Kuvajťanů** a **Rusů**. Více než **trojnásobně meziročně vzrostl počet nelegálně pobývajících občanů Sýrie, a to ze 39, na 146**. Co se týče počtu nelegálních překročení schengenské hranice na českých mezinárodních letištích, ten se meziročně zvýšil o dva na celkových **181** případů za rok **2014**. V roce 2014 byly zaznamenány případy organizovaného převaděčství z Bulharska, Rumunska či Maďarska. Cizinci k cestování využívali všechny dopravní prostředky (Novinky.cz, 2015).

Na začátku roku **2015** statistiky cizinecké policie poukazovaly na **nárůst nelegálních běženců, většinou z Kosova a Sýrie**. Pro drtivou většinu z nich je cílová země Německo. Nejprve požádají o azyl v Maďarsku a přes Českou republiku pak míří k našim západním sousedům. **Jen v lednu roku 2015 zadržela policie 200 lidí**. Česká republika se tak plánuje zapojit do kontrol cizinců na hranicích Srbska a Maďarska (Česká televize, 2015).

Podle posledních odhadů, vzhledem k probíhající imigrační krizi, které byly zveřejněny v průběhu **června 2015**, bude přes Českou republiku proudit stále více uprchlíků ze **Sýrie** a **Afghánistánu**. Už nyní je navýšení o **40 %**. Mohou k nám údajně zamířit i imigranti ze severní Afriky, kvůli přeplněné Itálii. Podle analýzy, kterou provedlo Ministerstvo vnitra, je patrné, že i zdánlivě klidné České republice se imigrační vlna nevyhnula a rovněž se **předpokládá dramatické zvýšení počtu uprchlíků přes naši republiku**. Více než **2 300 osob** bylo při nelegálním pobytu zajištěno v období **leden – květen 2015**. Jedná se především o **Ukrajince**, dochází však k nárůstu u občanů z **Kosova, Sýrie** a **Afghánistánu**. Ministerstvo vnitra ve své zprávě konstatuje, že ve většině případů se jedná o nelegální tranzitní migraci - uprchlíci se chtějí přes ČR dostat do dalších zemí EU, především do sousedního Německa (SecurityMagazín, 2015).

4.5.4 Použití neregulérních cestovních dokladů

Padělané či pozměněné cestovní doklady představují bezpečnostní rizika. Tyto doklady jsou v České republice používány zejména v souvislosti s ekonomickou migrací. Pod falešnou identitou se na ně mohou také skrývat osoby napojené na mezinárodní organizované zločinecké sktruktury nebo terorismus (Zpráva Ministerstva vnitra ČR, 2013).

Použití neregulérních cestovních dokladů na vnější schengenské hranici

V roce 2013 použilo neregulérní cestovní doklad při nelegálním překročení vnější schengenské hranice celkem 49 osob (tj. 27,4 %). Oproti předchozímu roku nebyl zaznamenán zásadní rozdíl, došlo k navýšení pouze o 4 osoby (v roce 2012 použilo

neregulární doklad celkem 45 osob, tj. 37,8 %). **Nejvyšší počet osob, které použily neregulární cestovní doklad, bylo odhaleno v roce 2010**, kdy tato hodnota činila 102 osob (tj. 72,9 %). V roce 2011 došlo k velmi výraznému poklesu o 66 osob, odhaleno bylo tedy 36 osob, tj. 45 %. Zatímco v roce **2010 a 2011** se s neregulárním cestovním dokladem na vnější schengenské hranici prokázalo nejvíce **Ukrajinců**, v roce **2012 a 2013** se jednalo o **Albánce**. (Zprávy Ministerstva vnitra ČR, 2010 - 2013).

V roce 2010 bylo vykázáno celkově 104 neregulárních cestovních dokladů, z tohoto počtu se jednalo z 81,7 % o zneužívání cestovních pasů. V roce 2011 se pokles zadržených neregulárních cestovních dokladů snížil na 37, jednalo se o 26 cestovních pasů a 11 průkazů totožnosti. Nepatrný nárůst nastal v roce 2012, kdy bylo zadrženo 45 neregulárních cestovních dokladů, jednalo se o 35 cestovních pasů a 10 průkazů totožnosti. V posledním sledovaném roce 2013 bylo zadrženo 51 neregulárních cestovních dokladů, z toho se jednalo o 29 průkazů totožnosti a 22 cestovních pasů (Zprávy Ministerstva vnitra ČR, 2010 - 2013).

Použití neregulárních cestovních dokladů při nelegálním pobytu

Tabulka 4.7 poukazuje na **celkový počet odhalených neregulárních cestovních dokladů** v rámci nelegálního pobytu, typ používaných dokladů a použití podle státní příslušnosti. V roce **2010** se **109 osob** prokázalo při nelegálním pobytu neregulárním cestovním dokladem, celkově bylo odhaleno **119 neregulárních cestovních dokladů**. V roce **2011** došlo k nárůstu na **143 osob**, které se v rámci nelegálního pobytu prokázaly neregulárním cestovním dokladem, celkový počet odhalených neregulárních cestovních dokladů činil **152**. Následující rok došlo k meziročnímu poklesu o **8,4 %** tj. o **12 osob**, které se při nelegálním pobytu prokázaly neregulárním cestovním dokladem. **Celková výše neregulárních cestovních dokladů** však v roce **2012** byla **139**. V roce **2013** byla prokázána nejnižší hodnota během období **2010 - 2013** a to **81 osob**, které se při nelegálním pobytu prokázaly neregulárním cestovním dokladem. Celkově však bylo odhaleno **86 neregulárních cestovních dokladů** (je třeba uvést skutečnost, která platí pro všechny výše detekované roky, že jedna osoba může disponovat s několika cestovními doklady).

Tab. 4.7 Odhalené neregulérní cestovní doklady – v rámci nelegálního pobytu

Rok	Typ dokladu		Státní příslušnost	Celkový počet odhalených neregulérních dokladů
	Cestovní pas	Průkaz totožnosti		
2010	*	*	Ukrajinci	119
2011	60	92	Ukrajinci	152
2012	59	80	Ukrajinci	139
2013	31	55	Ukrajinci	86

Zdroj: Zprávy Ministerstva vnitra ČR, 2010 – 2013; vlastní zpracování.

Pozn. * - pro tento rok nejsou uvedeny údaje o rozdělení neregulérních dokladů na cestovní pasy a průkazy totožnosti

Z tabulky 4.7 je evidentní, že Ukrajinci byli v průběhu let 2010 – 2013 státní příslušností, která se nejvíce prokazovala neregulérními cestovními doklady v rámci nelegálního pobytu. **Nejvíce neregulérních dokladů bylo odhaleno v roce 2011**, naopak nejnižší hodnota byla detekována v roce 2013.

4.5.5 Osoby napomáhající k nelegální migraci

V posledních letech, resp. od vstupu ČR do Schengenského prostoru, nedochází tak často, jako tomu bylo dříve, k přímému zachytu převážených osob a jejich převaděčů. **V současné době se oblast „převaděčství“ přesouvá spíše k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR** (účelový sňatek, institut souhlasného prohlášení rodičů, atd.).

V roce 2010 bylo evidováno⁵² celkem **140 osob**, které napomáhaly k nelegální migraci, nejvíce zastoupeni byli občani České republiky (106 osob, tj. 75,7 %). Z hlediska způsobu napomáhání k nelegální migraci se nejvíce jednalo o účelový sňatek. Skupiny dokumentace KŘP v roce 2011 vykazaly celkem **111 osob**, které napomáhaly k nelegální migraci. V porovnání roku 2011 s rokem 2010 byl vykázán pokles, a to o 29 osob (tj. 20,2 %). I v tomto roce se jednalo o občany České republiky, kteří se nejvíce podíleli v rámci napomáhání k nelegální migraci. Stejně jako v roce 2010 i v roce 2011 převládalo napomáhání k nelegálnímu pobytu formou účelových sňatků. V roce 2012 bylo odděleními dokumentace OCP⁵³ KŘP vykázáno **172 osob** napomáhajících k nelegální migraci. Z hlediska statistiky i nadále vedli občané České republiky. Zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství byla nejčastější forma napomáhání k pobytu, která byla detekována v roce 2012. V posledním sledovaném roce 2013 bylo odděleními dokumentace KŘP vykázáno **143 osob**. V porovnání s rokem 2012 je vykazován pokles o 29 osob (tj. 16,9 %).

⁵² Evidence proběhla pomocí pracovníků skupin dokumentace jednotlivých ObŘ SCP.

⁵³ Oddělení cizinecké policie.

Stejně jako v roce 2012, i v roce 2013, nejčastější formou napomáhání k pobytu bylo zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství (Zprávy Ministerstva vnitra ČR, 2010 - 2013).

5 Závěr

K tomu, aby došlo k odstranění fyzických překážek na hranicích, vedla před třiceti lety jednoduchá myšlenka, která představovala usnadněný přesun pracovní síly z jednoho státu do druhého. Ke spuštění celého projektu, který lze nazvat jako „Evropa bez hranic“ došlo v březnu roku 1995, kdy Schengenská prováděcí úmluva nabyla účinnosti, přesněji o půlnoci 26. března 1995 se otevřely hranice Belgie, Francie, Lucemburska, Německa, Nizozemka – čili zakladatelů Schengenu, a rovněž také Portugalska a Španělska. Tehdy si ale nikdo nedokázal představit, že se tak důležité části suverenity, jako je kontrola vlastních hranic, postupem času vzdají více než dvě desítky evropských států.

Vznik a vývoj Schengenu byl charakterizován v rámci první kapitoly, přičemž klíčovým krokem bylo podepsání Schengenských dohod - v roce 1985 první Schengenské dohody (vznikla mimo politický a právní rámec Společenství) a následně o pět let později Schengenské prováděcí úmluvy, jež kladla za cíl, mimo prioritního zrušení kontrol na vnitřních hranicích (jak u zboží, tak u osob), zlepšení organizace a zvýšení účinnosti spolupráce mezi národními systémy soudními, policejními, celními a dalšími správními orgány. Jejím cílem bylo také zřízení Schengenského informačního systému (viz kap. 2.3). V rámci schengenské spolupráce byl významným mezníkem vstup Amsterodamské smlouvy v platnost, jelikož tímto krokem došlo k zařazení schengenské problematiky do agendy EU. Celý tento proces byl realizován pomocí Protokolu o začlenění schengenského *acquis* do rámce EU (ES). Za vyústění schengenské spolupráce lze považovat rok 1995, kdy byly poprvé odstraněny hraniční kontroly v důsledku nabytí účinnosti Schengenské prováděcí úmluvy – viz kap. 2.2.2.

Problematicke volného pohybu osob, jako jedné ze základních svobod Společenství, byla věnována druhá kapitola. Koncem padesátých let bylo právo volného pohybu osob směřováno pouze na pracovníky - podle Římských smluv. Tento okruh pak později Maastrichtská smlouva rozšířila na všechny občany Unie. Volný pohyb osob sebou přinesl nejen tlak na zjednodušení a posléze úplné zrušení kontrol na hranicích mezi členskými státy v rámci tzv. vnitřních hranic Společenství, ale následně i nelegální migraci, k jejímu vzniku vede řada faktorů, a to ať už se jedná o válečný konflikt, přírodní katastrofu nebo nepříznivou ekonomickou situaci v zemi původu. Nelegální migrace zvýšila nároky na účinnější ochranu hranic, jako důsledek byla vytvořena agentura FRONTEX, jejíž hlavní náplní je operativní spolupráce na vnějších hranicích. Mimo jiné je v rámci jejich kompetencí uskutečňována řada záchranných operací při nelegálních přechodech, jsou tak zachráněny mnohdy i tisíce životů.

Její role je tak bezesporu, co se týče nelegální migrace, velmi důležitá a to hlavně v posledních letech, kdy okázalé migrační toky sužují Evropu stále častěji – viz kap. 3.3.

Pomocí klíčových údajů byly v rámci třetí kapitoly analyzovány nelegální migrační toky posledních let, jak v Evropské unii, tak v České Republice. V EU se zaměřením na léta 2011 – 2014, bylo největšího počtu nelegálních hraničních přechodů dosaženo v roce 2014, celkový počet činil 283 532. Podle dostupných informací lze přepokládat, že hodnota za rok 2015 překoná detekci naměřenou za rok 2014, neboť jen za období leden – květen 2015 bylo zjištěno 153 000 migrantů na vnějších hranicích Evropy. Nelegální migranti využívají ke svému přecházení především mořské (námořní) hranice a to více než trojnásobně oproti přechodům přes pozemní hranice. O tom svědčí počty nejvyšších dosažených detekcí za sledované období – v rámci pozemních hranic byla nejvyšší v roce 2011 (69 879), v rámci mořských (námořních) hranic byla nejvyšší v roce 2014 (220 194). Hlavní migrační trasou používanou pro nelegální přechody směřující do EU je střední trasa Středozemního moře. V rámci nelegálních pobytů v EU, byl nejvyšší počet zaznamenán v roce 2014 (441 780). Zatím nejvíce odmítnutých vstupů do EU státním příslušníkům třetích zemí bylo zaznamenáno v roce 2013 a to v počtu 129 235. Nejčastěji byl vstup do EU odmítnut Ukrajincům, u nichž celkový počet odmítnutých vstupů za čtyři sledované roky činil 67 108. V České republice byly nelegální migrační toky analyzovány za léta 2010 – 2013, nejvíce detekcí bylo odhaleno v posledním sledovaném roce (4 153 osob). Dle neoficiálních informací, které kolovaly tiskem v roce 2015, mělo v roce 2014 dojít k nárůstu odhalených osob na 4 822. Ukrajinci svými vysokými počty nelegálních migračních toků obsadili první příčky i v rámci ČR. Zatímco v EU počty odhalených převaděčů rostly, v rámci ČR za poslední roky nedocházelo tak často, jako tomu bylo dříve, k jejich přímému záchytu. V současné době se oblast „převaděčství“ přesouvá spíše k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR.

I přes prokazatelný přínos Schengenu, kterým je bezpochyby volný pohyb osob znamenající, že se bez nutnosti zastavení na hranicích a pasových formalit můžeme pohybovat v rámci EU, se v posledních letech projevuje i jeho negativní faktor ve smyslu narůstajícího počtu nelegálních migrantů. Evropané nejenom že čelí nekontrolovatelnému pohybu uprchlíků, ale současně i strachu z teroristických útoků v důsledku nekontrolovatelného pohybu potenciálních teroristů. V roce 2015 je situace v rámci imigrantů značně dramatická. Jejich rozmístění je velmi nerovnoměrné. Evropská unie se snažila na tento negativní jev zareagovat formou kvót, které měly honosné počty nelegálních migrantů přerozdělit v rámci zemí EU. Na summitu v Bruselu, konaném 25. června 2015, byly tyto kvóty zamítnuty. Prozatímní řešení v rámci přerozdělení uprchlíků se bude týkat 60 tisíc osob

(40 tisíc osob, které se zdržují v Itálii a Řecku a 20 tisíc osob nacházejících se mimo evropské území, ty budou mít nárok na mezinárodní ochranu). Podle posledních zpráv bude Česká republika ochotna přijmout od září 2015 v průběhu dvou let 1500 uprchlíků.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

1. DOČKAL, Vít et al. *Česká politika v evropské unii: evropský integrační proces a zájmy České republiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. 216 s. ISBN 80-210-4076-9.
2. DRULÁKOVÁ, Radka. *Vnitřní bezpečnost Evropské unie: prostor svobody, bezpečnosti a práva*. 2. přeprac. vyd. Praha: Oeconomica, 2011. 219 s. ISBN 978-80-245-1816-9.
3. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2. dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.
4. FUNTA, R., Š. NEBESKÝ a F. JURIŠ. *Právo Európskej únie*. 1st. ed. Brno: Tribun EU, 2014. 546 s. ISBN 978-80-263-0565-1.
5. HRABÁLEK, Martin. *Ochrana hranic EU a role agentury FRONTEX v ní*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2012. 155 s. ISBN 978-802-1059-887.
6. MUŽÁKOVÁ, Karina a Jana PŘÍVRATSKÁ. *Vývoj mezinárodní migrace v Evropské unii v ekonomickém kontextu*. 1. vyd. Brno: Vysoká škola Karla Engliš, 2011. 117 s. ISBN 978-80-86710-46-4.
7. PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2013. 92 s. ISBN 978-80-7418-161-0.
8. PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012. 435 s. ISBN 978-80-7201-889-5.
9. POŘÍZEK, Pavel. *Vstup cizinců na území státu: pohled mezinárodního, unijního a českého práva*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013. 415 s. ISBN 978-80-7201-907-6.
10. TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a kol. *Právo Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. 494 s. ISBN 978-80-87576-53-3.
11. TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2010. 301 s. ISBN 978-80-87212-60-8.

Elektronické dokumenty

12. EVROPSKÁ KOMISE. *První pololetní zpráva o fungování schengenského prostoru 1. listopadu 2011 – 30. dubna 2012* [online]. 2012 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z:

- <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=11&ved=0CB8QFjAAOAo&url=http%3A%2F%2Fwww.smartadministration.cz%2FSCRIPT%2FViewFile.aspx%3Fdocid%3D21711549&ei=iH8zVZbMEcLuarSFgL&usg=AFQjCNGk7nFjhEhyi7m56ZzLUnA1HRsYg&bvm=bv.91071109,d.bGQ>.
13. EVROPSKÁ KOMISE. *Druhá pololetní zpráva o fungování schengenského prostoru 1. května 2012 – 31. října 2012* [online]. 2012 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0CDgQFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.psp.cz%2Fsqw%2Ftext%2Forig2.sqw%3Fidd%3D139368&ei=xeUeVZTmMJfhaoy0gdgG&usg=AFQjCNF0wdsi3A7sYXq6s4u1kLXOe__8mw.
  14. EVROPSKÁ KOMISE. *Třetí pololetní zpráva o fungování schengenského prostoru 1. listopadu 2012 – 30. dubna 2013* [online]. 2013 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CD0QFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.psp.cz%2Fsqw%2Ftext%2Forig2.sqw%3Fidd%3D92096&ei=xeUeVZTmMJfhaoy0gdgG&usg=AFQjCNE3jACHkpgbCaG-TkSU107BsIUyag>.
  15. EVROPSKÁ KOMISE. *Čtvrtá pololetní zpráva o fungování schengenského prostoru 1. května – 31. října* [online]. 2013 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0CDgQFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ipex.eu%2FIPEXL-WEB%2Fdossier%2Ffiles%2Fdownload%2F082dbcc5429d1f4a0142bcf44d941076.do&ei=QeUeVcXZFibPaPGDgPgN&usg=AFQjCNF3k8gGbtO-uxOkBjY9nRBiBZKtkw&bvm=bv.89947451,d.d2s>.
  16. EVROPSKÁ KOMISE. *Pátá pololetní zpráva o fungování schengenského prostoru 1. listopadu 2013 – 30. dubna 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.europarl.europa.eu%2Fmeetdocs%2F2014_2019%2Fdocuments%2Fcom%2Fcom_com%25282014%25290292_%2Fcom_com%25282014%25290292_cs.pdf&ei=mOUeVYqxI8PWaqOagfAB&usg=AFQjCNEvRkOHu3u1HbJysWPJDH9Ekw8u_g.
  17. EVROPSKÁ KOMISE. *Šestá pololetní zpráva o fungování schengenského prostoru 1. května 2014 – 31. října 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CCwQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.senat.cz%2Fqxqw%2Fxervlet%2Fpsssenat%2Foriginal>

%3D74623%26varid%3D62722%26fileid%3D64281&ei=UuYeVembAYrkaPivgJAL&usg=AFQjCNFig7awViCtJL24TzAirmHKyqaqOw.

18. FRONTEX. *Annual Risk Analysis 2012* [online]. 2012 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://frontex.europa.eu/assets/Attachment_Featured/Annual_Risk_Analysis_2012.pdf.
19. FRONTEX. *Annual Risk Analysis 2013* [online]. 2013 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2013.pdf.
20. FRONTEX. *Annual Risk Analysis 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2014.pdf.
21. FRONTEX. *Annual Risk Analysis 2015* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2015.pdf.
22. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2010* [online]. 2011 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2010-pdf.aspx>.
23. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.
24. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2012* [online]. 2013 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-2012-pdf.aspx>.
25. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013* [online]. 2014 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-2013-pdf.aspx>.

Internetové stránky

26. ČESKÁ TELEVIZE. *20 let od vzniku schengenského prostoru se Evropa potýká s imigrací* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/305988-20-let-od-vzniku-schengenskeho-prostoru-se-evropa-potyka-s-imigraci>.
27. ČESKÁ TELEVIZE. *V ČR přibýlo nelegálních běženců. Většinou míří dál na Západ* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z:

- <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/302385-v-cr-pribylo-nelegalnich-bezencu-vetsinou-miri-dal-na-zapad>.
28. ČESKÉ NOVINY. *Počet uprchlíků z Ukrajiny přesáhl 900.000* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pocet-uprchliku-z-ukrajiny-presahl-900-000/1232245>.
  29. CONSILIUM. *Stálý výbor pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti (COSI)* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/preparatory-bodies/standing-committee-operational-cooperation-internal-security>.
  30. EASO. *Welcome to the European Asylum Support Office (EASO)* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <https://easo.europa.eu>.
  31. EPRAVO. *Schengenské Acquis – vývoj schengenského práva* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/schengenske-acquis-vyvoj-schengenskeho-prava-17578.html>.
  32. EUR-LEX. *Evropský úřad pro boj proti podvodům* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:l34008>.
  33. EUR-LEX. *Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích EU* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:l33216>.
  34. EUR-LEX. *Ucelená migrační politika EU* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:jl0059>.
  35. EUROPA. *EUROSUR je tu – nové možnosti, jak na hranicích EU chránit životy migrantů a předcházet kriminalitě* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1182_cs.htm.
  36. EUROPA. *Evropská jednotka pro justiční spolupráci* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/pol_agencies/eurojust/index_cs.htm.
  37. EUROSKOP. *Saarbrückenská dohoda* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/290/sekce/r-s>.
  38. EUROSKOP. *Vstup ČR do Schengenu* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8750/sekce/vstup-cr-do-schengenu>.
  39. FRONTEX. *More than 5000 migrants saved since Friday – triton assets fully involved* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://frontex.europa.eu/news/more-than-5000-migrants-saved-since-friday-triton-assets-fully-involved-tGMfVb>.

40. FRONTEX. *Situational update on migratory flows in February 2015* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://frontex.europa.eu/news/situational-update-on-migratory-flows-in-february-2015-R7HeSD>.
41. FRONTEX. *Monthly analysis of migratory trends – May 2015* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://frontex.europa.eu/news/monthly-analysis-of-migratory-trends-may-2015-f02aLN>.
42. GOOGLE. *Maps* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/place/Schengen,+Lucembursko/@50.7332108,4.4303752,6z/data=!4m2!3m1!1s0x47953fbe9d06dbe7:0x400d1d6d1057110?hl=cs>.
43. LINGUEE. *Pohraniční stráž* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.linguee.com/czech-english/translation/pohrani%C4%8Dn%C3%AD+str%C3%A1%C5%BEE.html>.
44. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Schengenský informační systém SIS II spuštěn* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/schengensky-informacni-system-sis-ii-spusten.aspx>.
45. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Migrace* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=46522&docType&chnum=4>.
46. NATOAKTUAL. *Sýrie 2015: slábnutí Asadova režimu a omezení expanze Islámského státu* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/syrie-2015-slabnuti-asadova-rezimu-a-omezeni-expanze-islamskeho-statu-1g8-/na_analyzy.aspx?c=A150112_124618_na_analyzy_m02.
47. NOVINKY. *Německo hrozí vetem vstupu Rumunska a Bulharska do Schengenu* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/294996-nemecko-hrozi-vetem-vstupu-rumunska-a-bulharska-do-schengenu.html>.
48. NOVINKY. *Ve Středomoří začíná operace Triton, která zmapuje pohyb uprchlíků* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/352248-ve-stredomori-zacina-operace-triton-ktera-zmapuje-pohyb-uprchliku.html>.
49. NOVINKY. *Policie loni odhalila o 669 nelegálních cizinců více než v roce 2013* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/360163-policie-loni-odhalila-o-669-nelegalnich-cizincu-vice-nez-v-roce-2013.html>.
50. OHCHR. *United Nations Human Rights council* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/pages/hrcindex.aspx>.

51. POLICIE ČR. *Schengenský informační systém* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/schengensky-informacni-system.aspx>.
52. POLICIE ČR. *Europol (Evropský policejní úřad)* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/europol-evropsky-policejni-urad.aspx>.
53. ROZHLAS. *Ostrov Lampedusa je pro imigranty branou do EU, uprchlický tabor je přeplněný* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/ostrov-lampedusa-je-pro-imigranty-branou-do-eu-uprchlicky-tabor-je-preplneny--1482201.
54. SECURITY MAGAZÍN. *Exkluzivně: Imigranti z afrických zemí se ČR pravděpodobně nevyhnou* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/exkluzivne-imigranti-z-africkyh-zemi-se-cr-pravdepodobne-nevyhnou-1404045633.html>.
55. VOXEUIROP. *Do Schengenu vstup zakázán* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://www.voxeurop.eu/cs/content/news-brief/3503961-do-schengenu-vstup-zakazan>.
56. ZPRÁVY. AKTUÁLNĚ. *U Lampedusy už bylo vytaženo přes 270 mrtvých* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/u-lampedusy-uz-bylo-vytazeno-pres-270-mrtvych/r~i:article:792293>.
57. ZPRÁVY. IDNES. *Vlna uprchlíků dorazila do Maďarska, další cesta vede i přes Česko* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/maarsko-a-uprchlici-0ls-/zahranicni.aspx?c=A150105_143458_zahranicni_ert.
58. ZPRÁVY.IDNES. *Česko by mělo přijmout přes 500 uprchlíků, velí nové kvóty Bruselu* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/plan-evropske-komise-na-reseni-uprchlicke-krize-ft-/zahranicni.aspx?c=A150513_113508_zahranicni_ert.
59. ZPRÁVY.IDNES. *Státy visegrádské čtyřky odmítly systém pro přerozdělování uprchlíků* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/staty-visegradske-ctyrky-odmitaji-prerozdelovani-uprchliku-pt-/zahranicni.aspx?c=A150611_145256_zahranicni_ert.
60. ZPRÁVY. IDNES. *Budapešť: Azylovou dohodu jsme nezrušili, jen nechceme migranty z Řecka* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/maarsko-a-narizeni-dublin-iii-de0-/zahranicni.aspx?c=A150624_142025_zahranicni_mlb.

61. ZPRÁVY.IDNES. *Evropa si rozdělí 40 tisíc uprchlíků z Řecka a Itálie, kvóty neprošly* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/eu-summit-migrace-kvoty-0sw-/zahranicni.aspx?c=A150626_034053_zahranicni_aha.
62. ZPRÁVY.IDNES. *Lod' se stovkami uprchlíků má porouchané motory, pomohl jí vrtulník* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/lod-s-uprchliky-ma-porouchane-motory-dsq-/zahranicni.aspx?c=A150102_071347_zahranicni_jj.
63. ZPRÁVY.IDNES. *Moldavská loď s uprchlíky je v Itálii. K přístavu se řítí bez posádky* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/blue-sky-m-s-uprchliky-dorazila-do-italie-fpf-/zahranicni.aspx?c=A141231_140350_zahranicni_mlb.
64. ZPRÁVY.IDNES. *Italská policie zadržela kapitána potopené lodi s uprchlíky* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/policie-zadrzela-kapitana-potopene-lodi-s-uprchliky-f9k-/zahranicni.aspx?c=A150421_063931_zahranicni_jj.
65. ZPRÁVY.IDNES. *Migranty vozí přes La Manche zadlužení Britové. Inkasují desetitisíce* [online]. 2015 [cit. 2015-07-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/migranty-prevazi-pres-la-manche-zadluzeni-britove-inkasuji-desetitisice-1ld-/zahranicni.aspx?c=A150626_124345_zahranicni_ert.

Seznam zkratek

BBC	British Broadcasting Corporation – Rozhlasová a televizní společnost plnící funkci veřejnoprávního vysílání ve Velké Británii
COSI	Standing Committee on operational cooperation on internal security - Stálý výbor pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti
CRATE	Centralised Record of Available Technical Equipment - Centralizovaný rejstřík dostupného technického vybavení
ČR	Česká republika
DNA	Deoxyribonucleic acid - Deoxyribonukleová kyselina
EASO	European Asylum Support Office - Evropský podpůrný azylový úřad
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EURO 2008	Mistrovství Evropy ve fotbale 2008
EUROJUST	The European Union's Judicial Cooperation Unit - Evropská jednotka pro justiční spolupráci
EUROPOL	European Police Office - Evropský policejní úřad
EUROSUR	European Border Surveillance System - Evropský systém kontroly hranic
FRONTEX	Frontières extérieures for external borders - European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union - Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU
JEA	Jednotný evropský akt
KŘP	Krajské ředitelství Policie ČR
OBŘ SCP	Oblastní ředitelství služby cizinecké policie
OCp	Oddělení cizinecké policie
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OLAF	European AntiFraud Office - Evropský úřad pro boj proti podvodům
OSN	United Nations - Organizace spojených národů

RABIT	Rapid Border Intervention Teams - Pohraniční jednotky rychlé reakce
SES	Smlouva o založení Evropského společenství
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SIRENE	Supplementary Information Request at the National Entry – Žádost o doplňující informace k vnitrostátnímu záznamu
SIS (I)	Schengenský informační systém (první generace)
SIS II	Schengenský informační systém druhé generace
SISone4all	Schengenský informační systém pro všechny
SNFC	Société Nationale des Chemins de fer Français - Národní společnost francouzských železnic
SRN	Spolková republika Německo
TREVI	Terrorisme, Radicalisme, Extremisme, Violence Internationale – Terorismus, Radikalismus, Extremismus, Mezinárodní násilí
UNHRC	The United Nations Human Rights Council - Rada OSN pro lidská práva

Seznam grafů, obrázků a tabulek

Seznam grafů

- Graf 3.1 Počet návratových operací FRONTEXU během let 2006 – 2010
- Graf 4.1 Detekce nelegálních přechodů vnějších hranic v rámci členských států EU
- Graf 4.2 Nelegální pobyty v rámci EU podle top deseti národností
- Graf 4.3 Nelegální pobyty – Sýrie
- Graf 4.4 Nelegální pobyt podle druhů místa detekce
- Graf 4.5 Odmítnutí vstupu – top deset národností na vnějších hranicích
- Graf 4.6 Odepření vstupu podle typu hranic
- Graf 4.7 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici v roce 2013 – státní příslušnost
- Graf 4.8 Nelegální pobyt v rámci České republiky

Seznam obrázků

- Obrázek 2.1 Mezivládní uspořádání TREVI – schéma
- Obrázek 2.2 Umístění města Schengen
- Obrázek 2.3 Současná podoba Schengenského prostoru
- Obrázek 3.1 Úkoly plněné v rámci agentury FRONTEX – schéma
- Obrázek 4.1 Hlavní trasy migrace z Afriky do Evropy přes Středozemní moře

Seznam tabulek

- Tabulka 3.1 Kategorie nelegální migrace
- Tabulka 3.2 Vývoj rozpočtu agentury FRONTEX v letech 2006 – 2010
- Tabulka 4.1 Detekce nelegálních přechodů u vybraných států v rámci pozemních hranic

Tabulka 4.2 Detekce nelegálních přechodů přes námořní (mořskou) hranici

Tabulka 4.3 Top deset národností v rámci „zprostředkovatelů“

Tabulka 4.4 Nelegální migrace v České republice 2010 – 2013

Tabulka 4.5 Nelegální migrace za období 2010 - 2013 podle výskytu četnosti odhalených osob v rámci top pěti národností

Tabulka 4.6 Nelegální migrace na vnější schengenské hranici za období 2010 – 2013

Tabulka 4.7 Odhalené neregulérní cestovní doklady – v rámci nelegálního pobytu

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 13. července 2015

Alena Mynářková

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1: Podrobná struktura osmi hlav v rámci Schengenské prováděcí úmluvy

Příloha č. 2: Readmisní smlouvy a dobrovolné návraty